

U n i v e r z i t a K a r l o v a v P r a z e
Fakulta tělesné výchovy a sporu

**Analýza chybných řešení obranné činnosti při
brankových situacích na MS 2006
ve fotbale v Německu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
PhDr. Mário Buzek, CSc.

Zpracoval:
Jaroslav Žipaj

Praha, duben 2007

Abstrakt

Název

Analýza chybných řešení obranné činnosti při brankových situacích na MS 2006 ve fotbale v Německu.

Název v Angličtině

Analysis of bad defending in goalscoring opportunities leading to goal during the World Cup 2006 in Germany

Cíl práce

Odhalit nečastěji se vyskytující chybná řešení v obranné fázi hry při brankových situacích na MS 2006 ve fotbale v Německu. Hledat rezervy ve hře jednotlivce, skupiny, týmu při bránění gólových situací.

Metoda

V této práci byla použita observační analýza pohybové aktivity technikou nepřímého pozorování herního výkonu špičkových hráčů ve fotbale pomocí příslušných kvantitativních a kvalitativních metod.

Výsledky

Největší podíl na chybných řešeních defenzivní činnosti při brankových situacích měly obranné činnosti spojené s individuálním herním výkonem. Největší mírou se na nich podílely faktory taktické a technicko-taktické.

Klíčové slova

fotbal, obranná činnost, chybovost, herní výkon, kvantitativní a kvalitativní analýza.

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně ze odborného vedení PhDr. Mária Buzka, CSc. a uvedl veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem v ní použil.

V Praze dne 18. dubna 2007

Jaroslav Žipaj

Touto cestou bych chtěl poděkovat PhDr. Máriu Buzkovi, CSc. za odborné rady a pomoc při zpracování diplomové práce a všem, který se na vzniku této práce podíleli a pomáhali mi.

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům. Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení:

Číslo OP:

Datum vypůjčení:

Poznámka:

Obsah

1. Úvod	8
1.1. Vývojové tendence fotbalu a současné pojetí hry	8
2. Teoretická část	10
2.1. Definice základních pojmů	10
2.1.1. Sportovní výkon a sportovní výkonnost	10
2.1.2. Herní výkon ve fotbale.....	11
2.1.3. Specifické požadavky na výkon ve fotbale	14
2.2. Herní činnosti jednotlivce	15
2.3. Herní kombinace	16
2.4. Herní systémy	17
2.5. Standardní situace	17
2.6. Současná obrana	21
2.7. Současné herní systémy	29
2.8. Teorie presinku	30
2.9. Chybný výkon	32
3. Cíle a úkoly	33
3.1. Cíle	33
3.2. Úkoly	33
3.3. Hypotézy	34
4. Výzkumná část	35
4.1 Kvalitativní analýza	35
4.2. Kvantitativní analýza	35
4.3. Metodologické otázky hodnocení pohybové aktivity	36
4.3.1. Pozorování pohybové aktivity	36
4.3.2. Observační analýza pohybové aktivity ve sportovních hrách	37
4.4. Kategoriální systém pozorování	38
4.5. Procedury analýzy pohybové aktivity	39
4.6. Nepřímé pozorování	40
4.7. Předmět pozorování	41
4.8. Vlastní kategorie pozorování	42

4.8.1. Kvantitativní kategorie	42
4.8.2. Kvalitativní kategorie	47
5. Výzkum sledovaných herních situací	49
5.1. Útočné herní systémy a standardní situace	49
5.1.2. Standardní situace	50
5.2. Individuální herní výkon –HČJ ,.....	54
5.3. Skupinové obranné činnosti	56
5.4. Týmový herní výkon	57
5.5. Chyby při postupném útoku	58
5.6. Chyby při rychlém protiútku	59
5.7. Zhodnocení kvalitativních kategorií jako složek herního výkonu	60
6. Závěrečná část	61
6.1. Souhrnné vyhodnocení	61
6.2. Návrh zaměření tréninku pro odstranění chybných řešení	66
7. Závěr	70
8. Seznam použité literatury	71
9. Použité grafické symboly	73
10. Přílohy	

1. ÚVOD

Fotbal je bezesporu pro mnohé nejpopulárnější hrou na světě, která se hraje na všech kontinentech. Do současné podoby, tak jak ho dnes vidíme v televizi nebo v hledišti na nádherných moderních stadionech u nás nebo ve světě, se dostal neustálým a mnohaletým vývinem. Fotbal, to už není jenom hra jednoho mužstva proti druhému mužstvu, tvořených z jedenácti hráčů, honících se nesmyslně za míčem. Postupně se vyvíjely a neustále se vyvíjí nejen herní systémy a rozestavení hráčů, ale fotbal se také neuvěřitelně zrychlil, zejména v posledním desetiletí. Zasahuje jak do politické tak i do ekonomické a kulturní sféry života. V některých zemích jsou top hráči (hvězdy) populárnější než filmové hvězdy nebo politicky aktivní lidé. Fotbal je v dnešní době také výnosný byznys se vším všudy. Není neobvyklé, že největší kluby zaměstnávají několik stovek zaměstnanců, který se starají o veškerý komfort a zázemí kolem fotbalu. Hráči se pak můžou soustředit jen a jen na výkony na hřišti a dosahovat ty nejlepší výsledky.

1.1. Vývojové tendence fotbalu a současné pojetí hry

Fotbal se tak jako všechno kolem nás neustále vyvíjí a především zrychluje. Ve studiích, které byly provedeny z posledních let a z podrobných kvantitativně-kvalitativních analýz je zřejmé, že se neustále zvyšují požadavky na objem a intenzitu herních činností při jejich zvětšující se složitosti. Před několika lety měli hráči dostatek prostoru a času zpracovat míč, rozhlédnout se a poslat ho dál. V současném fotbale má hráč na uskutečnění těchto činností méně času a prostoru. Musí pohotově reagovat na neustále se měnící situace, rychle se rozhodnout a tvůrčím způsobem, individuálně nebo ve spolupráci se spoluhráči, řešit dané úkoly. Stoupají nároky na koncentraci a vynaložené úsilí v průběhu celého utkání.

Vengloš (2006) shrnul Mistrovství světa 2006 v Německu stručně do následujících bodů:

- Vyrovnanost všech faktorů – technických, taktických, kondičních, a psychologických
- Přímochará hra
- Výrazná a vysoká dynamika
- Odevzdanost kvalit osobností ve prospěch kolektivu
- Disciplinovaná a dobře zorganizovaná defenzivní činnost
- Rychlé přechodové fáze
- Kvalitní využívání křídelních prostorů
- Přirozená hra bez míče
- Kondiční a psychologická síla mužstva s vítěznou atmosférou

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Definice základních pojmů

Ve všech níže uvedených podkapitolách této části mojí práce, jsou uvedené rešerše z knih a odborných publikací jak domácí tak zahraniční literatury, které slouží k vysvětlení základních pojmů souvisejících s herním výkonem a chybovostí obranné fáze herního výkonu.

2.1.1 Sportovní výkon a sportovní výkonnost

Ve svých publikacích Dovalil a Choutka (2002) tvrdí, že sportovní výkony se realizují ve specifických pohybových činnostech, jejichž obsahem je řešení úkolů, které jsou vymezeny pravidly příslušného sportu, v nichž sportovec usiluje o maximální uplatnění výkonových předpokladů.

Dle těchto autorů sportovní výkonnost (jako dispozice opakovaně podávat výkon) se formuje postupně a dlouhodobě a je výsledkem přirozeného růstu a vývoje jedince, vlivů prostředí a vlastního sportovního tréninku. Zvyšování výkonnosti je proto třeba chápat v širších souvislostech a podílejí se na ní a zčásti určují:

- Vrozené dispozice (morfologické, fyziologické, psychologické)
- Podmínky životního prostředí (přírodní, sociální)
- Schopnosti (vlohy, nadání, talent)
- Sportovní trénink
- Trénovanost

Sportovní výkon je determinován určitým souborem faktorů, které jsou určitým způsobem uspořádány, jsou k sobě v určitých vzájemných vztazích a ve svém souhrnu se projevují v úrovni výkonu.

V kontextu struktury sportovního výkonu faktory chápeme jako relativně samostatné součásti sportovních výkonů, vycházejících ze somatických, kondičních, technických, taktických a psychických základů výkonu. Jejich společným podstatným znakem je to, že jsou trénovatelné, tj. ovlivnitelné tréninkem nebo se na ně bere zřetel při výběru talentovaných jedinců. Všechny tyto faktory na sobě vzájemně závisí, vzájemně na sebe působí, podmiňují se a také se často vzájemně kompenzují.

2.1.2. Herní výkon ve fotbale

Podle Táborského (1986) je herní výkon v kolektivních hrách chápán jako realizovaná individuální a skupinová činnost hráčů v ději utkání, charakterizovaná mírou splnění úkolů. Ve sportovních hrách je herní výkon dělen na herní výkon družstva, neboli týmový herní výkon, a herní výkon jednotlivce – individuální herní výkon.

Podle Votíka (2005) je výkon hráče i týmu dán určitým souborem faktorů, které jej podmiňují. Tyto faktory rozdělil do dvou skupin, a to na dispoziční a situační.

Dispoziční jsou podmíněny předpoklady každého hráče k hernímu výkonu, kterými rozumíme úroveň jeho pohybových schopností a herních dovedností, kvalitu řídicích činností CNS, psychických procesů a osobnostní i somatické charakteristiky.

Situační faktory jsou dány vnějšími podmínkami, ve kterých probíhá herní výkon, jejich složitostí a proměnlivostí.

Tyto dvě skupiny představují velké množství různých faktorů, které se mohou navzájem ovlivňovat, doplňovat i do určité míry zastupovat a tak se různou měrou podílet na konečném herním výkonu.

Ve fotbale rozlišujeme dva základní druhy herního výkonu a to:

- **individuální herní výkon, čili herní výkon hráče – IHV**
- **týmový herní výkon, neboli herní výkon družstva - THV**

Charakteristika individuálního herního výkonu

Tvoří základ týmového výkonu v utkání a kvalitněji IHT v tréninkovém procesu se projeví změnou kvalit THV.

IHV má vždy formu herních činností jednotlivce, projevujících se více méně souvislým řetězcem činností v utkání, které jsou projevem herních dovedností. Herní dovednosti (zpracovat míč, vystřelit, obejít protihráče atd.) jsou učením (tréninkem) získané dispozice k účelnému jednání ve hře. Množství a kvalita osvojených herních činností vyjadřuje způsobilost hráče podílet se na týmovém herním výkonu.

Realizace IHV v utkání i v tréninku představuje určité specifické zatížení na vnitřní orgány i metabolické procesy (bioenergetické zajištění pohybové činnosti), dále na funkce hybného (kosterního i svalového) systému, řídicí činnost CNS (centrální nervové soustavy) a psychické procesy. Kvalita vlastní realizace IHV je také ovlivněna např. přiměřeností požadavků, které jsou kladeny trenérem na hráče, i rušivými vlivy, plynoucí z prostředí (klíma, tvrdě hrající soupeř apod.) i osoby hráče (únava, strach apod.)

Jako složky IHV lze tedy označit herní dovednosti, pohybové schopnosti, somatické charakteristiky, psychické charakteristiky. Toto jen potvrzuje, že se jedná o složitou, bohatě strukturovanou a velmi variabilní činnost – herní výkon hráče (Votík, 2005).

Podle Dobrého (1988) je individuální herní výkon suma herních dovedností realizovaných hráčem v utkání. Vyjadřuje vývojový stupeň způsobilosti hráče participovat na týmovém herním výkonu. Jako determinanty individuálního herního výkonu lze chápat bioenergetickou, biomechanickou a psychickou složku výkonu. To znamená, že do projevu herní dovednosti vstupují faktory psychiky, kondice, taktiky a techniky.

Participace v utkání a požadavek na individuální herní výkon představuje specifické zatížení, které působí na :

- a) funkce vnitřních orgánů a metabolické procesy, jejichž úrovně se stávají současně závažnými *bioenergetickými determinanty*
- b) funkci hybného systému, jejíž úrovně se současně stávají závažnými *biomechanickými determinanty*
- c) řídicí činnosti centrální nervové soustavy a psychických procesů (kognitivních, volních, emočních a motivačních), jejichž úrovně se

současně stávají prostřednictvím svého širokého regulačního vlivu závažnými *psychickými determinanty* individuálního herního výkonu.

Charakteristika týmového herního výkonu

THV je sice podmíněn individuálními herními výkony všech členů mužstva, ale není jejich pouhým souhrnem. Jednotlivé IHV se navzájem doplňují, kompenzují a podléhají také vzájemnému regulačnímu působení. THV má sociálně-psychologický rozměr (fotbalové mužstvo je sociální skupina), kdy finální výkon je závislý na dynamice vztahů, sociální soudržnosti, úrovni komunikace a motivaci hráčů. Rozměrem, který je dalším určujícím činitelem THV, je míra spolupráce a kvalita součinnosti hráčů při realizaci herních činností. Prostor pro herní činnost každého hráče v rámci THV je určen společným cílem – vítězství, případně co nejlepším výsledkem. Což v praxi znamená: bránit soupeři v dosažení jeho cíle a současně prosazovat svůj cíl, tedy nejen předvídat a eliminovat činnost soupeře, ale také časoprostorově sladit svoji vlastní činnost s činností spoluhráčů a být schopen se co nejdříve podílet a také podřídit skupinovému cíli – vítězství v utkání. Obecně vyjádřeným cílem tréninkového procesu zaměřeného na rozvoj THV je zdokonalovat strukturu družstva ve smyslu optimalizace rolí všech hráčů a organizaci jejich vztahů (Votík, 2005).

Komponenty, které ovlivňují týmový herní výkon v kopané, jsou:

- složení týmu z hlediska jednotlivých hráčských funkcí, z čehož plynou závazné úkoly pro každého jednotlivce
- vytvoření jednotného celku, který má jediný společný cíl
- vědomá spolupráce všech hráčů se schopností tvořivého přístupu ke všem herním situacím v obranné i útočné fázi
- dovednost všech hráčů plnit nejen své funkce, ale i působit téměř ve všech dalších funkcích v obraně i v útoku s využitím individuálního i skupinového universalismu
- optimální soustředěnost po celou dobu utkání, zvláště při řešení konkrétních herních situací
- efektivní uplatnění hráčských individualit v aktivní činnosti v obou fázích hry (Navara a Buzek, 1986).

Přehled obsahu herního výkonu

Ve fotbale, tak jako i v jiných sportovních hrách brankového typu se střídají fáze hry obranná s fází útočnou. V posledních letech trenéři rádi používají ještě jednu fázi, a to přechodovou fází hry, u které se střídá přechod z obranné fáze hry na útočnou a z útočné fáze hry na obrannou.

Jednotlivé fáze hry se v průběhu utkání člení na úseky hry. To jsou obsahově, časově a prostorově ohraničené části hry v útoku a v obraně.

Obsahem těchto fází hry a úseků hry jsou herní situace. Podle (Votíka, 2005) se jedná o okamžitý stav ve hře, který představuje pro hráče i mužstvo taktickou úlohu různé složitosti. Herní situace je řešena buď individuálně herními činnostmi jednotlivce či jejich řetězci nebo skupinově, herními kombinacemi. Můžeme ji diferencovat na typickou, standardní a variabilní (řešení od signálů až k improvizaci).

2.1.3 Specifické požadavky na výkon ve fotbale

Na výkonu fotbalistů všech výkonnostních úrovní se podílejí technická, taktická, kondiční, a psychická stránka. Bez dostatečné úrovně všech těchto čtyřech složek není možné dosahovat špičkové výkony.

Technická stránka

Podle Votíka (2005) je technickou stránku chápeme jako účelný způsob provedení herní činnosti či určitého řetězce herních činností realizovaných v závislosti na situačních a dispozičních faktorech, které podmiňují průběh herní situace (kvalita soupeře, technická vyspělost fotbalisty, klimatické podmínky atd.).

Taktická stránka

Podle Periče (2002) se taktická stránka umožní sportovci vybírat v každé sportovní situaci optimální řešení a toto řešení prakticky realizovat.

Podle Votíka (2005) taktická stránka herních činností jednotlivce je limitována úrovní psychických procesů (vnímáním, hodnocením a rozhodováním) a kvalitou technické stránky HČJ. Jedná se o výběr optimálního způsobu řešení herní situace v závislosti na podmínkách a průběhu hry.

Kondiční stránka

Podle Psotty (2006) je fotbal střídavou (intermitentní) pohybovou činností, která obsahuje velmi krátké, obvykle 1-5 sekund trvajících intervaly zatížení vysoké až maximální intenzity, které se střídají s intervaly zatížení nižší intenzity nebo tělesného klidu trvajících 5-10 sekund. Fotbal je tedy sportem se střídavým zatížením.

Na základě této charakteristiky považuje ze hlavní komponenty tělesné výkonnosti hráče fotbalu: pohybovou rychlost, explozivní svalovou sílu, maximální anaerobní výkon.

Psychologická stránka

V současném moderním fotbale, zejména nejvyšší výkonnostní kategorie se úroveň tří přecházejících složek (stránek) výkonu ve fotbale vyrovnává. Rozdíly mezi hráči elitní výkonnosti jsou minimální. Kde potom hledat příčiny výkyvů ve výkonech dvou po sobě jdoucích zápasech? Hošek (2002) při analýze příčin a relativní stability kondiční, technické a taktické připravenosti dospívá k lidské psychice. V širším smyslu jde o minimalizaci působení negativních psychogenních vlivů a současně o pozitivní ovlivnění psychiky sportovců k dosažení vysoké sportovní výkonnosti.

2.2 Herní činnosti jednotlivce

Herní činnosti jednotlivce (HČJ – obranná a útočné) jsou nacvičené komplexy pohybových úkolů (učení získané herní dovednosti). Každá herní činnost jednotlivce má technickou a taktickou stránku a jejich kvalita je také ovlivněna úrovní kondiční a psychické připravenosti (emoce, motivace, morálka apod.). Votík (2005) rozděluje HČJ na :

- útočné :

hra bez míče
přihrávání
zpracování
vedení míče
obcházení soupeře
střelba

- obranné:

obsazování hráče s míčem
obsazování hráče bez míče
obsazování prostoru
odebírání míče

2.3 Herní kombinace

Herní kombinace (obránné a útočné) lze definovat jako vědomou (záměrnou) spolupráci dvou a více hráčů sladěnou v prostoru a čase, s jejíž pomocí hráči uskutečňují společný taktický úkol.

- útočné, založené na :

- přihrávce
- výměně místa
- činnosti „přihrej a běž“

- obranné, založené na:

- vzájemném zajišťování
- přebírání hráčů
- zesílení obsazování hráčů s míčem
- součinnost při vystavení soupeře do postavení mimo hru

2.4 Herní systémy

Systémy hry (obránná a útočná) - způsoby organizace hry družstva uplatňované v rámci a v podmínkách určitého rozestavení hráčů. Jsou charakterizovány vzájemnou dělbou činností a organizací součinnosti mezi jednotlivými hráči a řadami v průběhu utkání.

- **útočné**, systém:

- postupného útoku
- rychlého protiútoku
- kombinovaného útoku

- **obránné**, systém:

- zónové (územní) obrany
- osobní obrany
- kombinované obrany

2.5 Standardní situace

Statistické údaje publikované po každé významné mezinárodní fotbalové akci (MS, ME, Liga mistrů) uvádí, že standardní situace podstatně ovlivňují výsledky utkání. V průměru 25 – 35 % všech branek je dosahováno přímo nebo nepřímo po standardních situacích. Ve fotbale rozlišujeme tyto standardní situace – zahájení hry, míč rozhodčího, vhazování míče ze zámezí, kop od branky, přímý volný kop, nepřímý volný kop, kop z rohu, pokutový kop.

Pro naši práci jsou zajímavé zejména situace, po kterých se nejčastěji střílí branky a vyskytují se chyby v defenzivní činnosti. Ty jsme následně popsali.

Zásady správného přístupu k řešení standardních situací v obraně.

Klíčem úspěchu řešení obranných standardních situací je přesná organizace a disciplína hráčů. Všichni musí znát své úkoly (role), zhodnotit danou situaci a zaujmout to nejvhodnější postavení vyplývající z okamžitého i průběžného řešení. Rychle reagovat na činnost soupeře, obsadit kritické herní prostory, věnovat některým hráčům soupeře zvýšenou pozornost. Nechybovat, naopak donutit soupeře k chybám.

- 1) Věnovat pozornost detailům, vycházet ze znalosti situačního i činnostního obsahu.
- 2) Připravenost, ostražitost, bdělost, pohotovost, rychlá reakce – hráči musí být akčně pohotoví na vzniklou situaci, která v krátkém okamžiku rozhoduje o všem. Zvýšená pozornost a disciplína od zahájení standardní situace až do jejího ukončení. Vzniklé chyby se obtížně kompenzují.
- 3) Variabilita, přizpůsobivost – přizpůsobovat herně pohybovou činnost v průběhu řešení, odhalovat klamavé manévry soupeře (klamné náběhy, klamné obsazování prostoru, klamné rotace hráčů apod.)

V obranné fázi musíme vyváženě věnovat pozornost všem standardním situacím. Pečlivě pracovat s těmi, které bezprostředně ohrožují branku, vytvářejí střelecké situace s vlastním zakončením (Buzek a Procházka, 2003).

Organizace obrany při rohovém kopu

Výchozí postavení hráčů, včetně brankáře musí reagovat na :

- jednotlivé způsoby provedení rohového kopu (způsoby přihrávání s vnitřní a vnější rotací),
- místo usměrnění míče – bližší tyči, na střed branky, ke vzdálenější tyči, před pokutové území,
- kombinační řešení „na krátko“, dlouhou přihrávkou a pod,

Družstvo v obraně si musí být vědomo všech útočných variant soupeře a podle toho jednat, reagovat.

Základním požadavkem je obsadit nejdůležitější herní prostory a potenciálně nebezpečné hráče soupeře. Toto lze dosáhnout:

- organizací kombinované obrany (kombinací osobní a zónové obrany), vlastní organizace vyžaduje obsadit důležité obranné prostory a hráče soupeře, bezprostředně zapojených při zakončování útoku.
- organizací zónové obrany – vychází z obsazení nejdůležitějších herních prostorů v pokutovém území mezi brankovou čarou a značkou pokutového kopu v šířce brankového území (nejproduktivnější prostor pro zakončení rohových kopů). Obvykle jsou hráči rozestavení do dvou obranných řad podle charakteru zahrávání rohového kopu. Při rotaci míče do branky v postavení blíže k brance, při rotaci od branky s otevřenějším úhlem u zadní tyče, případně mírným posunem celé obranné linie z brankového území (Buzek a Procházka, 2003).

Volné kopy

Podle statistických údajů volné kopy vykazují největší podíl na vstřelených brankách. Proto je nutné, pro snížení jejich produktivity, udělat v přípravě patřičná opatření. Nejsložitější pro obranu jsou volné kopy prováděné v blízkosti pokutového území. Mezi základní zásady organizace obrany při volných kopech patří:

- rychle zaujmou obranné postavení s obrannou linií po celé šířce hřiště s dostatečnou hustotou hráčů do hloubky
- být připraven a koncentrován především na dlouhé přihrávky za obrannou linií, speciálně řešené přes tzv. „slabou stranu“, nebo do vzdušných soubojů na úrovni obranné linie s možností prodloužení míče za obranu
- okamžitě vytvářet tlak na míč v těžišti hry po první přihrávce, nedovolit soupeři přečíslit obranné řady, případně jeho individuální či kombinační proniknutí do volných prostorů za obrannou linií.

Organizace obrany proti volným kopům (přímým i nepřímým) v bezprostřední blízkosti branky

Je především závislá od místa řešení volného kopu, která mají svá specifika a mohou bezprostředně vytvářet střelecké situace včetně přímé střelby.

Volné kopy ze strany (herní prostor mezi pomezí čarou a postranní čarou pokutového území nebo v jejím prodloužení).

Místo kopu, jeho vzdálenost od brankové čáry a střelecký úhel rozhodují o organizaci obrany, postavení obranné linie i organizaci postavení „zdi“. Význam rychlého a správného postavení zdi potvrzují získané údaje, které prokazují, že až 33% přímých a 28% nepřímých volných kopů směřovalo do zdi. V tomto směru hraje důležitou úlohu brankář, který řídí její obranné postavení. Podobně jako při rohovém kopu, lze situaci řešit zónovou nebo kombinovanou obranou. Při obou způsobech je nutné obsadit důležité herní prostory, umožňující obráncům být včas (první) u míče, případně eliminovat nebezpečné hráče soupeře. Je téměř nutným pravidlem, že všichni hráči se zapojují do organizace obrany, každý se specifickými úkoly. Vzdálenost místa provedení volného kopu od brankové čáry a střelecký úhel určují výchozí postavení základní obranné řady v prostoru mezi brankovým územím a hranicí pokutového území a postavení zdi. Důležitým úkolem je vykrytí prostoru ve směru přední tyče mezi „zdi“ a obrannou řadou zabráňující provést střílenou, nízko letící, přihrávku ve směru branky za obrannou linii. V případě kombinačního řešení soupeřem je úkolem hráčů v tomto postavení okamžitě se vysouvat a vytvářet tlak na soupeře. V případě, že volný kop je zahráván v blízkosti brankové čáry, je vhodná organizace jako při rohovém kopu.

Postavením dvojčlenné nebo trojčlenné zdi, na spojnici míč – bližší tyč, bráníme přímočaré střelbě a střílené přihrávce do pokutového území (Buzek a Procházka, 2003).

Volné kopy před středem pokutového území

Zdůvodněným požadavkem pro postavení zdi je vzdálenost místa volného kopu do 25 metrů od branky.

Organizace obrany:

- všichni hráči (případně vyjma jednoho vysunutého hráče) rychle zaujmou obranná postavení podle předem stanoveného plánu.
- Brankář rozhoduje o vhodnosti postavení zdi, počtu hráčů ve zdi, upřesnění obsazení nebezpečných prostorů, případně upozorňuje na rizika spojená s neočekávaným řešením (utajenými signály ze strany soupeře) a zaujímá optimální postavení v brance. Z hlediska počtu hráčů ve zdi, lze vycházet z obecně přijatého schématu, tzn.: čím se místo volného kopu přibližuje ke střední podélné ose hřiště, tím vzrůstá počet hráčů ve zdi. Tento vztah lze i praktikovat s posunem místa volného kopu směrem k brance. Konkrétní postavení hráčů ve zdi a jejich úkoly je předem určeno. Hráči ve zdi (především ve vícečlenných) musí jednat koordinovaně a soudržně (ne jako „děravá zeď“) nejen při kontaktu se zemí, ale i při výskoku na míče, zahrané přes zeď. Měli by to být hráči dostatečně vysocí s dobrými odrazovými předpoklady.

- Vedle hráčů „ve zdi“ plní ostatní hráči úkoly pozičního bránění (na vnější straně zdi, proti kombinačnímu řešení soupeře křídelním prostorem) a osobního bránění (osobním obsazením soupeře v pokutovém území). Jedním úkolem je i snaha o okamžité blokování střelby (vnitřní krajní hráč ve zdi, nebo hráč v postavení mimo zeď na straně míče) i vytváření tlaku na míč při kombinačním řešení volného kopu před středem branky. V případě zahrávání přímých volných kopů velmi dobrými specialisty, lze organizaci obrany řešit postavením pohyblivého hráče na brankovou čáru u bližší tyče.

Organizace obrany při vhazování ze zámezí

Vhazování ze zámezí v obranném pásmu mnohdy představuje pro obranu vážné nebezpečí. I když četnost vstřelených branek po této standardní situaci je nižší, přesto musíme organizaci obrany věnovat dostatečnou pozornost. Týká se to základních modelových situací souvisejících:

- s kombinačním řešením v křídelním prostoru a následnou finální přihrávkou nebo vedením míče do pokutového území
- přímým vhazováním pomocí dlouhé přihrávkou do pokutového území

Oběma základním typologickým řešením je nutné věnovat patřičnou pozornost (Buzek a Procházka, 2003).

Některá chybná řešení organizace obranné činnosti při standardních situacích podle zmíněných autorů, jsem použil i ve vlastní kategorizaci a jsou v příslušné kapitole i náležitě popsána.

2.6. Současná obrana

Protože je tato práce zaměřená na obrannou činnost a fotbal se neustále vyvíjí a posouvá před, jak v útočné tak především v obranné činnosti chtěl bych poukázat na některé moderní defenzivní systémy, které jsem nashromáždil s dostupné literatury a publikovaných odborných článků.

Herní výkon v obraně

Defenzivní systémy s liberem (poslední hráč, „zametač“) se až na několik málo výjimek (např. Řecko ME 2004) téměř vůbec neuplatňují. Současný trenéři spíše uplatňují zónovou obranu orientovanou směrem k míči.

Podle Buzka (2003) moderními se stávají herní koncepty založené na týmovém pojetí, při variabilním obranném rozestavení, s rozdílným počtem hráčů v jednotlivých formacích. Standardní se stává **zónová obrana**, která vymezuje odpovědnost každého hráče za obsazování určitého prostoru. Umožňuje mužstvu bránit v kompaktní formaci a tím omezovat herní prostor proti útočným aktivitám soupeře.

Trend postupné přeměny defenzivní strategie k zónové obraně orientované na míč, započaté v širším rozsahu na MS 1998 ve Francii, se na MS 2002 v Japonsku a Koreji zcela naplnil. Většina účastníků vycházela v základním rozestavení se čtyřčlennou nebo tříčlennou obrannou řadou, flexibilně přizpůsobenou základní herní strategii, jež prokazovala vysokou úroveň taktické přizpůsobivosti při zajišťování kompaktní a symetrické organizace obrany.

Sílu a kvalitu obrany určuje především koordinované herní úsilí všech hráčů s prostorově trvalým tlakem na soupeře s míčem, který je vytvářen:

- ✓ Organizovaným blokovým pohybem směrem k míči na zúženém herním prostoru do hloubky i do šířky, při dodržování principu vzájemného zajišťování, přebírání, přistupování, odstupování a zdvojování soupeře.
- ✓ Okamžitým napadáním soupeře s míčem a schopností udržet kontakt s hráči soupeře kontrolující míč, nejen při zorganizované obraně (proti postupnému útoku a nátlakové hře soupeře), ale také při rychlé reorganizaci obrany (proti rychlému protiútku, příp. kombinovanému útoku).
- ✓ Pružnými a rychlými přechody z prostorového bránění do osobních soubojů (tlak na míč, zdvojování soupeře s míčem, konstruktivní odebrání míče) a obráceně. Jde o proměnlivost dynamického pohybu obranného bloku vzhledem k pohybu a útočné strategii soupeře.

Tato součinnost musí obsahovat nejen důslednost, kompaktnost, bezpečnost a ekonomičnost bránění, ale také dynamiku a zesílení prostorového tlaku na soupeře s dokonalým jištěním jeho útočných aktivit. Jen dynamická týmová aktivita vytváří ideální podmínky pro vyvrcholení obrany – konstruktivní odebrání míče individuální nebo skupinovou činností s následným přechodem do protiútku.

Obranná mentalita

Podle Buzka a Procházky (2003) hráč musí mít i vhodné psychické předpoklady, aby účinně bránil. Měl by mít tzv. „obrannou mentalitu“. Musí zejména pochopit, že obrana je stejně důležitá jako útok. Význam týmové obrany je prvořadý, jen obrana jako celek tvoří kvalitu. Musí mít neustále na mysli, že chybná, necelistvá obranná hra může poškodit celý obranný systém hry. Hráč také musí být hrdý na své obranné dovednosti.

1. Odhodlanost - předsevzetí a odhodlání přesně plnit obranné povinnosti.
2. Koncentrace - neustálá soustředěnost na vlastní činnost i činnost spoluhráčů (nepozornost se trestá).
3. Odpovědnost - za splnění určených úkolů
4. Sebejistota - vychází z dokonalé kondice i technicko – taktické připravenosti. Hráč, který si věří, je si vědom své dobré výkonnosti, má plné předpoklady pro úspěšnost v obranných činnostech.
5. Iniciativa, aktivita - v boji o míč musí být hráč neustále iniciativní a aktivní.
6. Emotivita – zanícení pro boj o míč se sebeovládáním, nadměrná vzrušivost nesmí ovládnout hráče.

Základní principy zónové obrany

Vlastní obranná strategie i příslušné taktiky obrany jsou odvislé od mnoha faktorů, které stanovují určité požadavky (herní úkoly) i podmínky pro jejich realizaci v utkání. Přesto je důležité respektovat základní principy, v podstatě platné pro všechny výkonnostní skupiny a různá rozestavení hráčů.

1. AKTIVNÍ OBRANA – v obraně nesmíme reagovat pasivně

- ✓ Pohybovat se směrem k míči, chtít ho získat (necouvat a nebránit vlastní branku)
- ✓ Být iniciativní v situacích 1 na 1, vyhledávat osobní souboje (nevyhýbat se osobním soubojům)
- ✓ Donutit soupeře k chybám (nečekat na chyby soupeře)
- ✓ Vyvíjet přiměřenou aktivitu na kteréhokoliv hráče soupeře, který aktivně působí v obranné zóně, v obranném herním prostoru

2. KOMPAKTNÍ A KOORDINOVANÝ POHYB – směrem k míči

- ✓ Takticky řízený pohyb všech hráčů směrem k míči, včetně hráčů vzdálených od těžiště hry (důsledkem je vyšší počet hráčů v blízkosti míče, což umožňuje zdvojit či ztrojit soupeře s míčem – konstruktivně odebírat míče)
- ✓ Vědomá reorganizace pohybu obranného bloku podle aktivity a záměrů útočícího soupeře (např. rychlý přesun ze silné strany na slabou stranu a odstoupení od soupeře bez míče, změna z pohybu vřed na pohyb vzad při kolmé přihrávce soupeře apod.)

Pohyblivou kompaktní a koordinovanou obranu zajistíme:

- ✓ **Pohybem celku** - řízeným pohybem celého obranného tvaru, těsnějším vzájemným rozestavením jednotlivých herních formací, zúžením i zkrácením obranného prostoru – tzv. „pásma boje o míč“
- ✓ **Pohybem částí celku** - koordinovaným pohybem jednotlivců a skupin uvnitř obranného seskupení (přístupováním a odstupováním od soupeře, obrannými trojúhelníky, přebíráním soupeře, napojením se na pohybujícího se útočníka apod.)

Zlepšuje se tím vnitřní neprostupnost a hustota obranného svazku (defenzivní prostory se vzájemně těsně překrývají), ale i vznikají podmínky pro agresivnější konstruktivní odebírání míče, rychlé získání míče s přechodem do rychlého protiútoky.

3. RYCHLÝ POHYB OBRANY VPŘED – jako celek

- ✓ Uvolňuje prostor kolem pokutového území a posunuje aktivní nebezpečí dále od vlastní branky a přenáší těžiště hry k brance soupeře
- ✓ Usnadňuje dodržet soudržnost v obranné fázi hry nejen na vlastní polovině, vytváří předpoklady pro zužování herního prostoru, umožňuje rozhodnější a včasnější napadání soupeře s míčem

Je vhodným především:

- ✓ Při zpětném pohybu soupeře s míčem k vlastní brance (hráč vedoucí míč ztrácí kontrolu nad situací za svými zády)
- ✓ Při zpětné přihrávce soupeře
- ✓ Po odebrání míče obránci od vlastní branky s rychlým pohybem a tlakem na míč (typické pro obranné standardní situace)

4. VZÁJEMNÁ KOMUNIKACE – vzájemný koučink

- ✓ Pomáhá v orientaci hráčů po hřišti, usnadňuje koordinovaný pohyb celého obranného bloku i jeho jednotlivých částí specifických herních situací
- ✓ Základními informačními zdroji jsou hráči s největším přehledem (brankář – střední obránce – střední záložník – útočník), jejich jasné a jednoduché pokyny zpřesňují organizaci obranné činnosti (Buzek, 2003).

Individuální technicko – taktické obranné činnosti

Základy Techniky

- *Herní pohyblivost* – změny obranného postavení při různých technikách běhu vpřed, vzad stranou i ze změnami směru, případně s dalšími obratnostními úkoly (obraty, pády apod.)
- *Odebírání míče* – v čelním, bočním postavení i v postavení za zády soupeře (ve stoji i v pádu)

- *Spojování běžeckých technik s technikou odebírání míč, především v soubojových situacích (soupeř má míč pod kontrolou, vběhnutím do přihrávky, předskočením)*

Základy taktiky

- Pohyb na spojenci soupeř – vlastní branka se záměrem vytlačovat útočníka do stran
- Vytvářet tlak na soupeře s míčem pomocí klamných manévrů vpřed i vzad, případně i do strany, aplikovat poziční hru s cílem zpomalit útočnou činnost soupeře
- Sledovat jak soupeře, tak i míč, dodržovat přiměřenou vzdálenost (koncentrace), uplatňovat taktickou proměnlivost osobního a zónového principu bránění
- Ovlivňovat pohyb útočníka, sledovat jeho způsob ovládní míče a přizpůsobit obrannou činnost specifickým kvalitám soupeře (rychlý útočník, technický, méně zdatný apod.)
- Vhodně se rozhodovat pro odebírání míče při volbě správných technik (rozhodný agresivní útok na míč) – neútočit unáhleně a zbrkle a nefaulovat (anticipovat, načasovat)
- Přejít rychle do útoku po získání míče
- Orientovat se v situacích 2:1

Základní kondiční a psychické aspekty

- Všestranný pohybový rozvoj, mrštnost, hbitost, pohotovost
- Startovní rychlost z různých poloh, po různých pohybových a obratnostních činnostech, při změnách směru pohybu
- Soubojová síla – přiměřená svalová síla horní části trupu, dynamická síla dolních končetin
- Rovnovážná schopnost – stabilita
- Odvaha, ochota riskovat
- Pozitivní agresivní postoj – chtít získat míč
- Vůle k výkonu, neústupnost

Skupinové technicko – taktické obranné činnosti

Podle Buzka a Procházky (2003) jde o součinnost v bránění s menším počtem hráčů, vytvořením pevného obranného bloku, který je orientovaný na míč v obranné polovině mužstva, ve středním pásmu tak i v útočném pásmu hřiště. Vytvoří se obranné diagonály nebo obranné trojúhelníky orientované na míč. Důležité je i přebírání hráčů do šířky i hloubky pole a v některých fázích hry vytvoření presinkových zón (viz.) s aktivním a agresivním napadáním soupeře s míče.

Technická stránka

Platí stejné zásady jako při individuální technicko – taktické obranné činnosti. Rychlá práce dolních končetin při rychlých přesunech a změnách obranného postavení. Technická dokonalost odebrání míče za pohybu, ve stoji v pádu apod..

Taktická stránka

Jde zejména o zaujímání postavení v měnícím se obranném tvaru. Vysoká úroveň kognitivních předpokladů – vnímání, anticipace, koncentrace s přepojováním pozornosti, kreativní rozhodování a kooperativní jednání v herním prostoru. Důležitá je časová a prostorová orientace z hlediska zaujímání, udržování a reorganizace (obnovy) obranného tvaru (v řadě, po diagonále, v trojúhelníku, čtverci, kosočtverci). Od hráčů to vyžaduje:

- Sledovat a hodnotit měnící se herní situace a tím přehodnocovat svoje postavení (spojovací a přizpůsobovací schopnost – obránci blíže k míči obsazují soupeře těsněji, vzdálenější postavení hráči odstupují ze svých zón v zájmu pevnějšího obranného bloku).
- Vidět větší herní prostor a upravovat herní postavení vzhledem k pohybu míče, k postavení soupeře s míčem i bez míče i postavení svých spoluhráčů (orientační schopnost).
- Myslet a konat jednotně se znalostí herního prostoru – tzn.: zhušťovat prostor kolem míče, zabraňovat průnikovým přihrávkám středem i uzavírat prostor pro pohyb soupeře s míčem středem
- Neustále zachovávat těsnou součinnost mezi jednotlivými řadami.

- Znat možná řešení pro různé herní situace (před, po straně, uvnitř i za obranným blokem).

Týmové technicko – taktické obranné činnosti

O kvalitě obranné fáze nerozhoduje jen rozestavení hráčů, ale také dokonale osvojená zónová obrana s individuálními a skupinovými herními dovednostmi, skloubenými do týmového výkonu.

Technická stránka

viz. individuální technicko – taktické činnosti a skupinové technicko – taktické činnosti.

Taktická stránka

- ✓ Aktivní obrana s pohybem směrem k míči, agresivní napadání soupeře s konstruktivním odebíráním míče
- ✓ Vzájemná komunikace při udržování soudržnosti obranného bloku mezi jednotlivými obrannými řadami (při přebírání hráčů, zajišťování hráčů, vystavování soupeře do postavení mimo hru)
- ✓ Rychlá reakce na změny útočného postavení soupeře
- ✓ Rychlá, kompaktní a flexibilní organizace obrany po ztrátě míče (i při rychlém protiútoky soupeře)

Kondiční stránka

Týmový herní výkon předpokládá zabezpečit nepřetržitou pohybovou aktivitu po celou dobu utkání při opakovaných koordinačně náročných rychlostně silových úsecích hry.

Sociálně – psychologická stránka

- ✓ Schopnost spolupracovat – kolektivní cítění – ctít kolektivní cíl
- ✓ Týmové myšlení a jednání – mentální rychlost, odpovědnost a sounáležitost všech hráčů, týmovou atmosféru (*TEAM GEIST* – slovné spojení, které používali žurnalisti i trenér Klinsman na MS 2006 v Německu)

- ✓ Postoj a přesvědčení pro týmový výkon, odvalu, sebedůvěru, vnitřní klid, agresivitu, zodpovědnost, silnou vůli, trpělivost ne opatrnost.

Klíčová místa na které by se měly hráči soustředit:

- Anticipovat útočnou činnost soupeře po ztrátě míče
- Pohybovat se k míči jako celek, jako obranný tvar
- Vzájemně komunikovat, sledovat spoluhráče při udržování obranného bloku, průběžně upravovat obranné postavení
- Udržovat těsnost mezi jednotlivými řadami
- Odhadovat presinkové situace s rozhodným tlakem na míč
- Upozorňovat na „slabá místa“ obranného pojetí
- Čistota, rychlost a uvážlivost při získání míče (Buzek a Procházka, 2003)

2.7 Současné herní systémy

Herní systémy charakterizujeme rozestavením mužstva. Toto rozestavení umožňuje zachovávat relativně stabilní prostorové vztahy mezi hráči v průběhu utkání. V posledních letech na významných fotbalových akcích bylo možné pozorovat modely hry s jasně definovanými funkcemi hráčů i modely umožňující dočasné změny v uspořádání hráčů. Drtivá většina teamů dnes používá systémy s třemi nebo čtyřmi obránci a jejich variace, které se mění v průběhu hry.

Podle Buzka (2003) zónovou obranu můžeme aplikovat v rozestavení 4 – 4 – 2, 4 – 3 – 3, 4 – 5 – 1, 4 – 2 – 3 – 1 tak i 3 – 5 – 2, 3 – 4 – 3. Praktická realizace principů aktivní obrany není určována základním rozestavením, ale konkrétními herními úkoly jednotlivých hráčů, skupin i celého družstva v příslušných herně situačních souvislostech. Konkrétní rozestavení představuje jen určitou vnější formu uspořádání hráčů, jenž může lépe nebo hůře vyhovovat taktickému zaměření a hráčské skladbě u konkrétního družstva. Mnohem důležitější je dosáhnout v tomto základním obranném konceptu maximální flexibility,

proměnlivosti a přizpůsobivosti všech hráčských funkcí k daným herním úkolům. Obecně převládá názor, že rozestavení se čtyřmi obránci (4:4:2, 4:3:3) a třemi obránci (3:5:2, 3:4:3) patří k nevhodnějším formám systematického utváření defenzivní koncepce obranné hry.

Podle dostupných analýz v odborných časopisech se na posledním MS 2006 v Německu používaly systémy se čtyřmi obránci (např. USA – 4:2:3:1, Ghana – 4:4:2, Itálie – 4:4:1:1, ČR – 4:1:4:1).

2.8 Teorie Presinku

Presink, presinková situace je úsek hry, kdy několik hráčů současně vytváří agresivní tlak (napadá soupeře) na protihráče s míčem. Cílem presinku je konstruktivně odebrání míče a přechodu do protiútku.

Hyballa (2001) rozděluje presinkové zóny následovně:

Obranný presink: pásmo od středové čáry až k vlastní brankové čáře

- Všichni hráči se stahují zpět na vlastní polovinu
- Soupeř má být zachycen nejpozději 20 až 30 m před brankou
- Protihra vyžaduje hráče silné v soubojích a ve hře hlavou, vysokou běžeckou práci ofenzivních hráčů
- přeskupení na presink ve středu pole nebo v útoku je obtížné

Obranný presink: střední třetina hřiště, dlouhá 30 až 40 m

- hroty se stahují zpátky až do blízkosti středové čáry, aby přinutili soupeře ke spořádané výstavbě hry
- pak vybudovat presinkovou situaci vysunutím všech hráčů asi o 10 m
- pružné obranné chování umožňuje rychlou hru za obranu a situační útočný presink
- brankář na čáře pokutového území

Útočný presink:

- Tlak na soupeře už v blízkosti pokutového území
- Náchylný pro daleké pasy osvobozující odkop
- Vysoké fyzické i psychické zatížení
- Používat jen občas nebo za nepříznivého stavu

Tři komponenty presinku:

- Presink na míč
- Zajišťování a presink v mezeře
- Krytí soupeře

Často se vyskytující chyby

Příčiny neúspěšného presinku mohou být:

- na presinku se nepodílejí všichni hráči
- neudílí se žádný hlasitý povel: hráči, kteří nerozeznali presinkovou situaci, se zapojí příliš pozdě
- ukvapené, často frontální nabíhání na hráče s míčem, takže ten může být úspěšný díky fintě (kvalitně řešena situace 1:1)
- pomalé nabíhání na hráče s míčem, který tím získá čas pro alternativní jednání, např. k dlouhému pasu do hloubky pole nebo ke změně křídla (přenesení hry ze silné na slabou stranu)
- při presinku ve středu hřiště a útočném presinku se brankář nevysouvá a nemůže zachytit vynucené dlouhé přihrávky soupeře

Za velice důležité se při provádění presinku považuje *vzájemné koučování*.

Presink může být úspěšný jen tehdy, když se jedná společně. V blízkosti míče nesmějí vznikat volné prostory.

2.9 Chybný výkon

Každá činnost člověka, která je již vědomě či nevědomě zaměřená na dosažení určitého cíle, předpokládá jako podmínku pro realizaci tohoto cíle určité výkony a při každé činnosti se také s větší či menší pravděpodobností mezi těmito výkony objeví takový, který se odchyluje od předepsané normy či od řešení vedoucího k danému cíli přímo. Přitom může vést k vytčení cíli oklikou nebo s příliš velkými ztrátami. Velká rozmanitost takových reakcí, řešení – výkonu – se označuje pojmem *chybného výkonu*, tedy jako *chyba*. Největší výskyt má tento jev v oblasti učení, při osvojování nových forem chování, nových poznatků a psychických vlastností.

Tato práce vychází z toho, že chybný výkon je také nositelem informace, ovšem jen za určitých podmínek. Patří k nim odkrytí chyby (detekce), identifikace chyby (určení jejího místa či typu), udělení smyslu rozporu mezi tím, co je, a tím, co má být z hlediska cíle činnosti (interpretace chyby) a opravy činnosti zaměřené k likvidaci poznaného rozporu (korekce). Včas identifikovaná a korigovaná chyba výsledek činností nijak neohrožuje na rozdíl od chyby neodhalené, která skutečně dosažení cíle brání (Kulič, 1971).

3. CÍLE A ÚKOLY

3.1. Cíle

Vzhledem k zaměření práce a po důkladném studiu dostupných zdrojů jsem si vytýčil tyto cíle:

- Odhalit chybná řešení v obranné fázi hry při gólových situacích na MS 2006 ve fotbale v Německu.
- Hledat rezervy ve hře jednotlivce, skupiny, týmu při bránění gólových situací a co nejpodrobněji je popsat.
- Na základě zjištěných poznatků a schématicky nakreslených situací vybrat modelové situace nejčastěji se vyskytující chybných řešení s cílem přenést je do tréninkového procesu.

3.2. Úkoly

Pro splnění cílů této práce jsem si stanovil jednotlivé dílčí úkoly:

- nastudovat dostatečné množství teoretických informací, které budou potřebné na vypracování práce – především z fotbalové i obecné literatury, která souvisí se zadanou tematikou
- shromáždit veškerá potřebná data o MS 2006 i o jeho jednotlivých účastnících – literaturu, informace na internetu a především videozáznam – sestřih všech gólů
- navrhnout jasnou a jednoduchou metodologii vlastního pozorování, založenou na přesném stanovení příslušných kvalitativních a kvantitativních kategorií
- vypracovat záznamový formulář, kterým rozdělím jednotlivé situace před střelením gólu na standardní situace, které předcházeli dosažení branky a podle systému vedení útočné akce

- vypracovat, kategorizovat – rozdělit do příslušných kategorií možná chybná řešení v obranné fázi podle nastudované literatury, konzultaci s odborníky i vlastních zkušeností
- provést vlastní pozorování videozáznamu všech gólů kvantitativní a kvalitativním způsobem při dodržování následných priorit:
 - zaměřit se na chybná řešení defenzivní obranné činnosti, která vedou k obdržení gólů
 - nejčastěji se vyskytujících chybná řešení, které vedou k obdržení gólů popsat a schématicky znázornit
- s využitím zjištěných informací, navrhnout vhodné metodicko-organizační formy a znázornit modelové situace, které by bylo vhodné použít jako postup vedoucí k odstraňování zjištěných nedostatků a rozvoji herního výkonu

3.3. Hypotézy

- Očekávám, že největší podíl na obdržení branách budou mít chyby individuálního herního výkonu a chyby skupinového herního výkonu.
- Předpokládám, že nejvíce se na herním výkonu bude podílet faktor taktiky a takticko-technický faktor.
- Předpokládám rozdíly v chybných řešení obranné činnosti při útoku vedeném jako postupný a útoku vedeném jako rychlý protiútok.
- Předpokládám, že standardní situace se budou na dosažených brankách výrazně podílet, a to kolem 30 %.

4. V Ý Z K U M N Á Č Á S T

Použil jsem observační analýzu pohybové aktivity technikou nepřímého pozorování herního výkonu špičkových hráčů ve fotbale pomocí příslušných kvantitativních a kvalitativních metod.

4. 1. Kvalitativní analýza

Kvalitativní analýzou založenou na systematickém pozorování a posuzování kvality herních činností můžeme získat informace, nalézt důležité faktory, které mají určitou váhu a důležitost ve vztahu k výsledku utkání a potažmo i pro tréninkový proces (Buzek, 2002).

Kvalitativní analýza je podle Knudsona a Morrisona definována jako systematické pozorování a posouzení kvality pohybové dovednosti s následnou intervencí do edukačního procesu s cílem zlepšit pohybový výkon (Dobry, 1999).

Při použití metody kvalitativní analýzy určujeme na začátku práce téma a základní sledované otázky. Otázky můžeme modifikovat v průběhu výzkumu, během sběru a analýzy dat. Sběr dat probíhá v delším časovém období. Používají se relativně málo standardizované metody získání dat. Typy dat v tomto výzkumu zahrnují přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio a videozáznamy, denníky.

Výhodou kvalitativního přístupu je získání hloubkového popisu případů. Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil. Velkým přínosem kvalitativní metodologie jsou přístupy, pomocí nichž navrhujeme teorii nějakého sledovaného fenoménu (Hendl, 2005).

4. 2. Kvantitativní analýza

Pomocí kvantitativních studií můžeme získat statistické údaje o účinnosti a úspěšnosti jednotlivých herních systémů.

Hendl (2005) doporučuje jako spolehlivou metodu kvantitativní analýzy strukturované pozorování, které se provádí podle přesně určeného protokolu. Stručně řečeno, kvantitativní výzkum probíhá více strukturovaně a používá spíše deduktivní postupy vědecké metody. Soustřeďuje se na popis variability předem definovaných proměnných, které vymezují, co budeme pozorovat a zachycovat. Cílem je testování hypotéz a teorií.

Kvantitativní analýza je založená na datech získaných různým měřením a pozorováním, které nás dovedou k ověřování platnosti různých teorií. Kvantitativní údaje se mohou týkat např. rychlosti pohybu, zrychlení, spotřeby kyslíku, koncentrace laktátu, délky vrhu nebo hodů, počítačové analýzy atd.. Některé údaje jsou snadno zjistitelné, jiné vyžadují složité laboratorní přístroje a početné štáby odborně vzdělaných pracovníků a pro praktika jsou jen obtížně přístupné (Dobry, 1999).

4. 3. Metodologické otázky hodnocení pohybové aktivity

Při monitorování a hodnocení pohybové aktivity se ve výzkumu a praxi uplatňují dva přístupy:

- **Pedagogický přístup.** Primární důraz se klade na popis specifických charakteristik pohybové aktivity jako je kinematický typ pohybové činnosti, rychlost jejího provedení, doba trvání a frekvence výskytu. Jde o vizuálně pozorované nebo relativně snadno měřitelné charakteristiky, podle kterých se na základě bioenergetických modelů pohybové aktivity odhaduje charakter fyziologického zatížení. Specifické charakteristiky pohybové aktivity se v pedagogické praxi používají pro plánování operativní řízení pohybového zatížení.
- **Fyziologický přístup.** Soustřeďuje se na zjištění charakteru a míry aktivace energetického metabolismu v prováděné pohybové činnosti pomocí fyziologických markerů. Na rozdíl od pedagogického přístupu poskytuje více validní informace o fyziologickém zatížení.

Tyto dva přístupy se mohou ve výzkumu a diagnostické praxi vzájemně doplňovat, tím se rozšiřuje informační hodnota a zvyšuje objektivnost hodnocení pohybového zatížení (Psota, 2003).

4.3.1. Pozorování pohybové aktivity

Systematické pozorování pohybové aktivity deskriptivním výzkumem je jednou z metod hodnocení lidského pohybu. Strukturované a systematické pozorování je kvalitativně- kvantitativní metodou, která může, na rozdíl od užití fyziologických markerů nebo elektromechanických detektorů pohybu, přinést informace o specifických charakteristikách pohybové aktivity, jako je její typ, intenzita, doba trvání a frekvence. Limity pozorování pohybové aktivity jsou dány jejím popisným charakterem. Neumožňují přímo určit intenzitu pohybové aktivity z hlediska energetického výdeje či relativní intenzity fyziologického úsilí.

4.3.2. Observační analýza pohybové aktivity ve sportovních hrách

Za konkrétního předchůdce observační analýzy pohybové aktivity ve sportovních hrách lze považovat studie tělesných nároků pracovní činnosti, označované jako motion study, time and motion study nebo work study (Best, 1977, Really, 1994). Tyto studie se realizovaly zvláště v průmyslu se záměrem popsat uspořádání pracovních cyklů nebo stanovit standardy pracovního výkonu s konečným cílem racionalizovat výrobní proces. Ly

Observační analýzy pohybové aktivity jedinců ve sportovních hrách se zaměřovaly na sledování pohybové aktivity hráčů v průběhu utkání s cílem získat informace o celkovém objemu a intenzitní skladbě pohybové činnosti (work-rate-profiles) a charakterizovat typické modely pohybové aktivity (movement patterns). Tyto poznatky směřovaly k interpretaci pohybových a fyziologických nároků na výkon hráčů a jejich implikací do tréninkového procesu. Tento typ analýzy se nejčastěji objevuje ve fotbale, výrazně méně v jiných sportovních hrách (Psotta, 2003).

V minulých letech bylo uskutečněno několik studií pohybové aktivity, kde výzkumníci navrhli vlastní metody observační analýzy, které však nebyly dále rozvíjeny a použity. Jejich

společným znakem je snaha o klasifikaci pozorované pohybové aktivity podle její intenzity, navzájem se však liší např. metodologickou úrovní, detailností.

Odlišnosti těchto metod se týkají následujících aspektů:

- I. Kategoriálního systému pozorování – počtem a způsobem operacionálního definování kategorií a jejich validizace. Systémy pozorování zahrnují intenzitní kategorie pro hlavní cyklickou lokomoční aktivitu, většina z nich však nehodnotí acyklické pohybové aktivity, jako je lokomoce s hracím předmětem (míčem, kotoučem aj.) a nelokomoční herní činnosti.
- II. Procedury analýzy, která zahrnuje tyto oblasti:
 1. techniku pozorování: starší studie použily přímé pozorování, tj. pozorování aktuálně prováděné pohybové činnosti jedinců, které vyžaduje bezprostřední záznam – kódování či klasifikace pohybové aktivity. V novějších studiích se výhradně používá metoda nepřímého pozorování, tj. časově odloženého pozorování pohybové aktivity z videozáznamu.
 2. Proceduru klasifikace pohybové aktivity. Následující procedury se liší objektivitou klasifikace pohybové aktivity z hlediska intenzitní úrovně:
 - a) Subjektivní vizuální odhad intenzity pohybové aktivity
 - b) Klasifikace s užitím objektivizujícího kritéria (indikátoru) – např. podle frekvence kroku
 3. Typ analýzy intermitentní pohybové aktivity. Lze odlišit tři typy analýz podle toho, které charakteristiky pohybové aktivity se hodnotí:
 - a) Analýza vzdálenostních charakteristik lokomoční aktivity.
 - b) Časová analýza pohybové aktivity.
 - c) Kombinace obou typů analýz.

4. 4. Kategoriální systém pozorování

Kategoriální systém je popisný systém kategorií pro systematickou klasifikaci a rozřídění informací, přičemž silněji, či slaběji vychází přímo z nashromážděných dat (Hendl, 1997).

Podle Psoty (2003) je tento systém posuzovacím nástrojem úrovně intenzity pozorované pohybové aktivity. Její validita je určena:

- a) *Mírou konkrétnosti a komplexnosti pozorování pohybové aktivity.*

Určuje obsahovou validitu pozorování.

- b) *Operacionální definováním kategorií (úrovní) pohybové aktivity.*

Spojuje se s požadavkem konkrétně a výstižně pojmenovat kategorie v pojmech pozorované intenzity a typu pohybové aktivity.

- c) *Vhodným počtem intenzitních kategorií.*

Malý počet kategorií pohybové aktivity sice umožňuje spolehlivější klasifikaci, ale ve skutečnosti snižuje validitu odhadu intenzity pohybové aktivity. Větší počet nemusí odpovídat technice pozorování a diferenciacním možnostem vizuální percepce pozorovatele. Následkem je nižší validita klasifikace pozorované činnosti.

- d) *vztahem stanovených kategorií pohybové aktivity k energetickému výdeji, intenzitě fyziologického zatížení nebo rychlosti pohybové lokomoce.*

4. 5. Procedury analýzy pohybové aktivity

- *Technika pozorování.*

Nepřímé pozorování pohybové aktivity, tj. videozáznamu, eliminuje deformační faktory působící v průběhu přímého pozorování, jako je časový stres a šumy prostředí. Možností neomezené reprodukce obrazového záznamu pohybové aktivity se potenciálně zvyšuje validita její klasifikace. Současně obrazový záznam umožňuje objektivně zjišťovat časovou charakteristiku pohybové aktivity a hodnotit vzdálenosti překonané lokomocí. Nicméně validita nepřímého pozorování pohybové aktivity je také ovlivněna strategií a technickou kvalitou pořízení jejího obrazového záznamu.

Validita posouzení intenzity nebo rychlosti pohybové činnosti je také závislá na vizuální percepci člověka. Pro nepřímé pozorování lokomoční aktivity je limitujícím faktorem skutečnost, že dvoudimenzionální obrazy tvořené videozáznamem poskytují zkreslené

reprezentace třídímenzionální reality. V pozorování se objevuje zejména paralaxní chyba, která vyplývá ze závislosti vnímání změn pozice pozorovaného jedince na úhlu jeho pohybu (Knudson a Morrison, 1997).

Spolehlivost a objektivita hodnocení pohybové aktivity bude závislá nejen na použité metodě pozorování, ale také na odborných kompetencích pozorovatelů. Pro dosahování spolehlivých informací se ukazuje trénink pozorovatelů jako nutný. Osvojení si konkrétní metody pozorování pohybové aktivity tréninkem zvyšuje spolehlivost získaných informací, jak prokazuje studie BAILEYHO et al. (1995).

U observačních kategoriálních škál použitých v epidemiologickém výzkumu se shoda mezi pozorovateli pohybovala mezi 84-91% (PUHL et al. 1990, BAILEY et al. 1995). U systémů pozorování pohybové aktivity jedinců v utkání suportových her z videozáznamu se rovněž eviduje střední až velmi dobrá intersubjektová spolehlivost a dobrá až velmi dobrá intrasubjektová spolehlivost (WIZHERS et al., 1982, BANGSBO et al., 1991, JANEIRA a MAIJA, 1998, RIENZI et al., 2000).

Faktory ovlivňující pohybovou aktivitu hráčů v průběhu utkání

- Vnitřní faktory herního výkonu jako je pojetí týmového herního výkonu, hráčská funkce, kvalita herního výkonu soupeře, situační vývoj utkání, změny ve strategii hry a psychosociální faktory – sociodynamika skupinové činnosti.
- Psychické faktory – aktuální psychický stav, motivace, aj.
- Faktory prostředí – fyzikální – teplota, vlhkost vzduchu, nadmořská výška, ve venkovním prostředí povětrnostní podmínky, povrch.

4. 6. Nepřímé pozorování

Nepřímé pozorování z videozáznamu je podmínkou pro validní a spolehlivé vícedímenzionální posuzování pohybové aktivity, tj. její hodnocení z hlediska typu, úrovně

intenzity a doby trvání. Tato technika pozorování umožňuje hodnocení bez časového stresu a jiných rušivých faktorů prostředí, navíc s možností opakovaného pozorování stejných sekvencí. Pozorování déle trvající pohybové aktivity lze při této technice rozložit libovolně do několika časových period. Tím se zabraňuje působení poklesu pozornosti a celkové únavy na kognitivní výkon pozorovatele. Dalšími nespornými výhodami nepřímého pozorování je, že pomáhá při konstrukci kategoriálního systému pozorování, usnadňuje trénink pozorovatelů a umožňuje testovat intrasubjektovou spolehlivost pozorovatelů.

4. 7. Předmět pozorování

Celkově bylo vypořazováno 147 situací, tedy všechny situace na MS 2006 v Německu, které skončili dosažením branky. Původně jsem zamýšlel zaznamenat všechny chyby, které se v té dané situaci vyskytlí. Po vzhlednutí několika situací jsem ale postup změnil, a to z důvodu možnosti neobjektivního popsaní celkového počtu chyb, které se v dané situaci vyskytly. Jelikož záznam každé situace nebyl stejně dlouhý a střih přecházel jednou na hráče, jednou na skupinu a její rozestavení, rozhodl jsem se pro větší objektivitu zaznamenávat dvě nejzávažnější chybná řešení, přesněji ty kritické momenty jednotlivých situací, které nejvíce ovlivnily průběh akce. Protože je fotbal týmová hra, snažil jsem se všimnout si i skupinových a týmových chyb, ne jenom chyb individuálních. Proto jsem většinu situací schématicky znázornil. Situace jsem zakresloval se vznikem dané chyby nebo na začátku řetězce chyb. Následně jsem prostor, který nebyl zabezpečený a hráče, kteří chybovali, označil. Byli to hlavně hráči, kteří mohli svou činností průběh probíhané akce ovlivnit. Tyto chyby jsem pak zaznamenával na připravený formulář a snažil se je co nejpodrobněji popsat.

14

4. 8. Vlastní kategorie pozorování

Na začátku své studie, ještě před hloubkovou kvalitativní analýzou zaměřenou na chybné řešení obranné činnosti při gólových situacích, si musíme jednotlivé gólové situace rozdělit kvantitativně, podle systému vedení útoku, které vedly k dosažení gólů. Situace zakončené gólem jsou vedeny postupným útokem, rychlým protiútokem, nebo kombinovaným útokem. I své vlastní pozorování jsem kategorizoval podle tohoto zmíněného systému, k němuž jsem přidal standardní situace, které se taky v nemalé míře podílejí na dosažení branek.

Protože je fotbal kolektivní, týmová hra, nemohl jsem se zaměřit jen na **individuální herní výkon** formou herních *činností jednotlivce*, ale i na **týmový herní výkon**, které jsem ještě rozdělil na *skupinové obranné činnosti* a *týmové obranné činnosti*.

Dále jsem jednotlivé chybné řešení rozdělil do prostorů, které podle mě souvisejí jak s reakcí na danou situaci u jednotlivého hráče, tak s reakcí skupiny nebo týmu.

4. 8. 1. Kvantitativní kategorie

- Útočné herní systémy
- Standardní situace
- Individuální herní výkon – herní činnosti jednotlivce
- Skupinové obranné činnosti
- Týmové obranné činnosti

Útočné herní systémy

Při posuzování zda je útočná akce postupným, rychlým či kombinovaným útokem si zejména všímáme těchto charakteristik:

Postupný útok je taková útočná akce, která je

- Založená na kombinační hře většího počtu hráčů

- Obrana soupeře je zorganizovaná, zajištěna, herní situace nedovoluje využít moment překvapení
- Variabilitnost hry je podmíněna střídáním rytmu hry, změnou těžiště hry, záměrnou součinností spojenou s výměnou hráčských funkcí (vědomé prolínání řad), hrou v blocích apod.

Rychlý protiútok je taková útočná akce, která je:

- Založena na co nejrychlejším proniknutí k brance soupeře, základem je rychlost, jednoduchost, přímočarost, využívá se momentu překvapení
- Obrana soupeře je nezorganizovaná, nezajištěná, nepřipravená čelit útoku.

Kombinovaný útok je taková útočná akce, která je:

- Založena na spojení typických variant prolínání těchto systémů. Dvě základní varianty jsou:
 - ❖ Útok založený jako postupný a zakončený jako rychlý protiútok
 - ❖ Útok založený jako rychlý protiútok a zakončený jako postupný útok

Standardní situace

Do této kategorie jsem zaznamenal jenom ty standardní situace, ze kterých byla přímo dosažená branka, nebo bezprostředně po jejím rozehrání a chybné řešení v obranné činnosti souviselo s danou standardní situací např. nedostatečná rychlá reorganizace obrany – reakce na odražené míče s následným koncentrovaným tlakem na míč. Předpokládám že to budou následné standardní situace:

- Rohový kop
- Volný kop
- Vhazování ze zámezí

Pro tyto standardní situace jsem vytvořil následující kategorie jak po individuální herní výkon, tak pro týmový herní výkon. Vycházel jsem zejména z chyb, které ve své publikaci popisovali Buzek a Procházka (2003).

Rohové kopy

- *Celkově nesprávná organizace obranné činnosti* – vykrytí, obsazení nejnebezpečnějších prostorů v pokutovém území, při kombinované obraně - pokrytí nejnebezpečnějších hráčů soupeře apod.
- *Nedůsledné osobní obsazování soupeře* - při kombinované obraně
- *Nedůsledné obsazení prostoru* - v zónové nebo kombinované obraně od hráče bránícího zónově
- *Nezvládnuté osobní souboje* - zejména vzdušné souboje – nesprávný „tajmink“ na letící míč, nedostatečné prosazení se tělem ve vzduchu apod.
- *Nejednotnost v řešení herní situace* – v reakci na změnu situace, např. nejistota kdo na míč apod.
- *Pomalá reorganizace obrany* – např. nevytvořený tlak na hráče s míčem po odvrácení rohového kopu, obranný blok se pomalu vysouvá směrem za míčem z pokutového území apod.

Volné kopy ze strany

- *Celková nesprávná organizace obranné činnosti* – vykrytí nebezpečných prostorů, pokrytí nejnebezpečnějších hráčů soupeře apod.
- *Nedůsledné osobní obsazení soupeře*
- *Nezvládnuté osobní souboje* – nesprávný „tajmink“ odrazu a letícího míče, stabilita ve vzdušném souboji, prosazení se ve vzduchu apod.
- *Nejednotnost v řešení herních situací* – pohyb vpřed při vystavování soupeře do postavení mimo hru, dávání si přednost apod.
- *Pomalá reorganizace obrany* - pomalá reakce na odražený míč apod.
- *Individuální chyby brankářů* – nevyběhnutí za míčem směřujícím do prostoru brankového území, váhání „jdu – nejdu“ apod.

Volné kopy před středem pokutového území

- *Nedostatečná pevnost zdi a její kompaktnost v průběhu realizace kopu* – rozestoupení se hráčů, otáčení se ve zdi apod.

- *Nedostatečná eliminace doprovodných činností soupeře – clonění, rozšiřování zdi apod.*
- *Bojácnost při blokování míče – otáčení se zády apod.*
- *Individuální chyby brankářů – pozdní reakce na provedený kop, zbytečné pohyby na druhou stranu těsně před zahájením kopu, apod.*

Vhazování ze zámezí

- *Nezvládnuté osobní souboje*
- *Neobsazení vhazujícího hráče*
- *Neúspěšné řešení situací 1:1, 2:2, 3:3, 3:4 v křídelním prostoru*
- *Špatné prostorové a osobní vykrytí pokutového území*

Individuální herní výkon – herní činnosti jednotlivce

- *Nedůsledné obsazování prostoru*
- *Nedůsledné obsazování hráče bez míče*
- *Nezvládnuté odebrání míče – situace kdy soupeř má míč pod kontrolou, vede míč proti bránícímu hráči. Sledujeme pohyb na spojnici soupeř, míč a vlastní branka, vytlačování soupeře do stran, reakce na klamavé pohyby – „finty“, reakce na změny směru, anticipace apod.*
- *Nezvládnuté osobní souboje 1 na 1 – míč je „mezi“ útočícím a bránícím hráče – útočník si míč nepřipravil sám pro další činnost, např. vzdušné souboje, sprinterské souboje – hráči jsou minimálně na stejné úrovni apod.. U těchto situací sleduji „tajmink“ odrazu a letu míče, prosazení se ve vzduchu, soubojovou hru tělem, protlačení se k míči, nenechat se odstavit od míče apod.*
- *Chyby v herních činnostech jednotlivce – útočných, – špatné zpracování, přihrávání. Hrubé individuální chyby jednotlivců v nebezpečných prostorech po kterých hrozí bezprostřední ohrožení branky, např. odskočení míče při zpracování při zakládání útoku, přihrávka na nohu soupeře např. zachycení malá domů apod.*

Nutno podotknout, že poslední dvě kategorie jsem doplnil až v průběhu vlastního pozorování pro důkladnější analýzu herních situací. Situace z kategorie – Souboj 1 na 1 se původně zaznamenával do kategorie Odebírání míče.

Skupinové obranné činnosti

- *Nedůsledné vzájemné zajišťování*
- *Nedůsledné přebírání hráčů soupeře*
- *Nedůsledné zesílení obsazování hráčů* (součinnost při vytváření tlaku na soupeře s míčem – presink). Zde jsem zaznamenával nedostatečně aktivní, pozdní spolupráci - součinnost dvou a více hráčů při vytváření možného tlaku na soupeře s míče.
- *Součinnost při vystavení soupeře do postavení mimo hru.* U této kategorie jsem pozoroval jestli byl přihrávající hráč pod aktivním tlakem, což je jedna z podmínek možnosti vystavení soupeře mimo hru. Dále jsem pozoroval vzdálenost obranného bloku od vlastní branky s následnou součinností obranného bloku s brankářem, jeho zajištění prostoru za obranou.
- *Ztráta kompaktnosti obranného tvaru ve skupinové formaci.* Pozoroval jsem zejména přehodnocení postavení a přizpůsobení se skupinové formace ^{zněme} pohybu míče – vzdáleněji postavení hráči odstupováním ze svých zón udržují pevnější obranný blok, přizpůsobení postavení jak k postavení soupeře tak k postavení spoluhráče, apod. 2

Týmové obranné činnosti

- *Ztráta kompaktnosti obranného bloku mezi hráči jednotlivých formací.* Situace, při kterých se před soupeřem otevřel prostor, kde mohl určitý časový okamžik manévrovat s míčem, připravit kvalitní finální přihrávku nebo sám vystřelit bez vytvoření tlaku na něj. Zejména prostory na vlastní polovině, centrální přístup

k brance – střed, křídelní prostory pro kvalitní finální přihrávku. Především jde o soudržnost mezi obrannou a středovou řadou.

- *Pasivní obranný blok.* Celkově pasivní pohyb většiny hráčů v obranném bloku, bez aktivního napadání soupeře a vytváření tlaku na soupeře, čekání na chybu soupeře, pomalý ústupem před vlastní pokutové území a přistupováním a odstupováním bránících hráčů proti soupeři s míčem ale bez aktivního tlaku.
- *Pomalé přesuny obranné bloku ze silné strany na slabou.* Zejména pomalý přesun obranného bloku při přenesení těžiště hry na druhou stranu od krajních a středních středových hráčů nebo středních obránců do volného prostoru na druhé straně.
- *Pomalá reorganizace obrany.* Okamžité přepnutí na obrannou činnost není vidět od většiny hráčů, pozorujeme chvilku rezignaci, pozornostní výpadek, krátké zastavení. Není vidět kvalitní přechodová fáze po ztrátě míče zaujímání postavení v obranném bloku, apod.

4. 8. 2. Kvalitativní kategorie

Pomocí těchto kategorií jsem systematickým nepřímým pozorováním posuzoval kvalitu herních činností nebo kvalitu pohybových dovedností. Snažil jsem se o podrobný hloubkový popis situací a vystihnout co nejpřesněji zkoumané herní činnosti. Rozdělení do následných kategorií a informace, které jsem získal, jsou ovlivněny subjektivním postojem a myšlením výzkumníka.

Pro tuto studii jsem si zvolil následující kategorie:

- a. Technika - chyby spojené se špatnou technikou, technickým provedením např. odebírání míče - především v soubojových situacích, při různých technikách běhu apod.
- b. Taktika - chyby ve špatném rozhodnutí o provedení herních činností např. zaujmout obranné postavení, obsazovat hráče nebo prostor, přebírat hráče, zvolit správnou techniku odebírání míče, vytvářet aktivní tlak na hráče s míčem nebo naopak zpomalovat jeho pohyb, vysouvat obranný blok za míčem, přehodnocovat svoje postavení vzhledem k měnící se herní situaci, zachování těsné součinnosti mezi jednotlivými řadami apod.

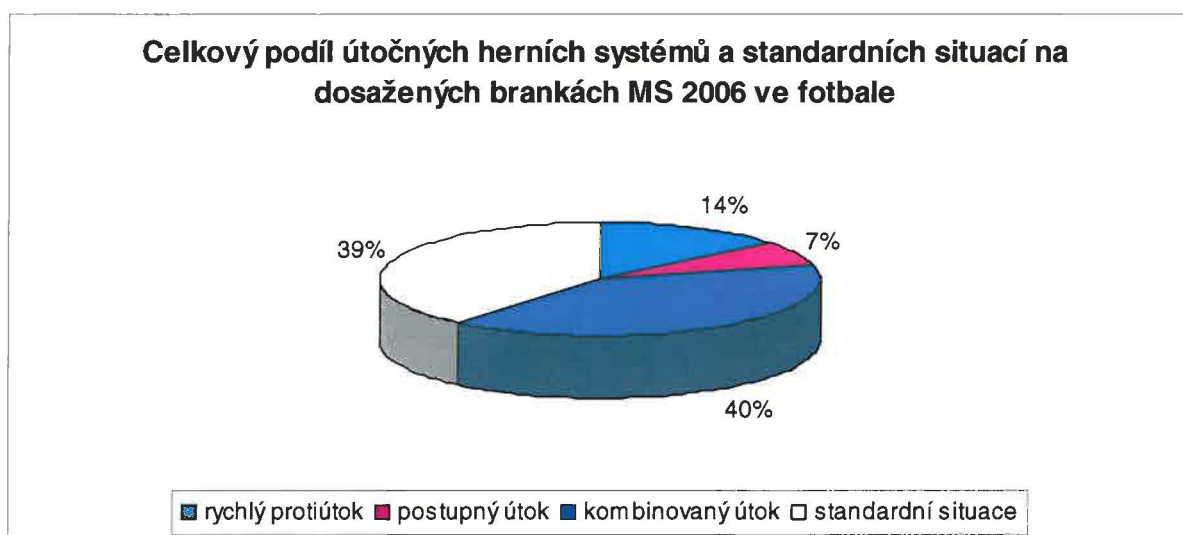
- c. Kondice – chyby způsobené nedostatečnou rychlostí (reakční nebo lokomoční), obratností nebo koordinací, „soubojovou silou“ - přiměřená svalová síla horní části trupu, dynamická síla dolních končetin apod.
- d. Psychika – zde je nutné uvést, že posouzení tohoto faktoru (zařazení do této kategorie) bylo, je a bude velmi obtížné. Psychika působí na všechny ostatní složky herního výkonu a tím by samozřejmě měla automaticky zasahovat i do všech námi vybraných kategorií. Proto budu do této kategorie zaznamenávat jenom ty situace, ve kterých měla jasně zřejmý rozhodující vliv právě psychická stránka (podcenění situace, viditelné projevy nevůle vůči rozhodnutí rozhodčího, „bojácnost“ v osobním souboji apod.)

Na většině chybných řešení v jednotlivých situacích se podle mě podílí více faktorů a tudíž i více námi vytvořených kategorií, např. při pokusu o odebrání míče soupeři hráč zaujal špatné postavení na spojenci – soupeř, míč, vlastní branka – taktika, a následně se špatnou technikou se pokusil odebrat míč. Jde o takticko-technickou individuální chybu. Proto jsem následně vytvořil kategorie jako takticko-technická, psychicko-technická.

5. VÝZKUM SLEDOVANÝCH HERNÍCH SITUACÍ

5. 1. Útočné herní systémy a standardní situace

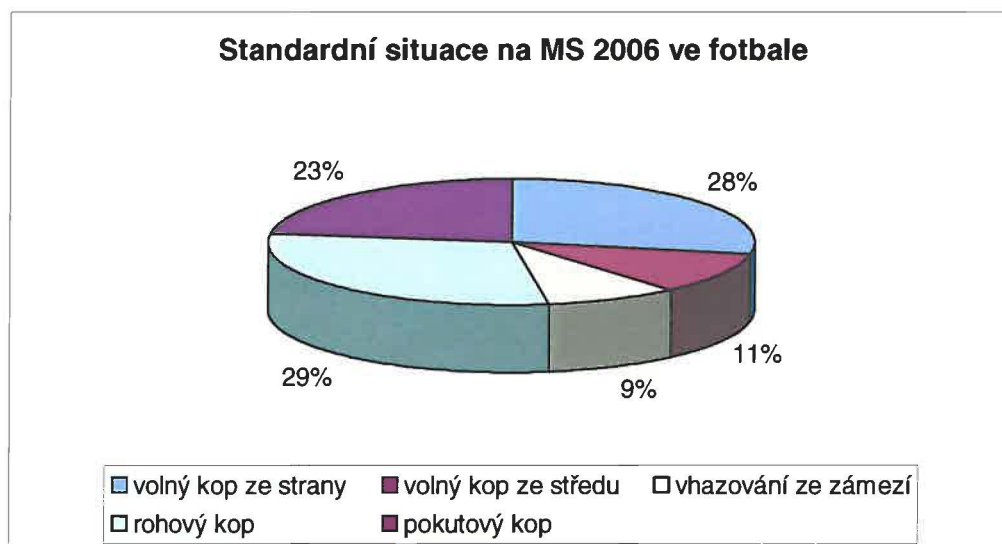
Graf č.1 Celkový podíl útočných herních systémů a standardních situací na dosažených brankách MS 2006 ve fotbale

Z celkové analýzy provedené kvantitativním způsobem, jsem podrobně pozoroval sestřihy všech dosažených 147 branek na šampionátu. Zejména co mě zaujalo, je podíl standardních situací až 39% - celkově 57 gólů. Je to poměrně vysoké procento (číslo), neshodující se s poznatky, které jsem si přečetl v odborných publikacích zaměřených na tuto problematiku: 30% (Lička, 2002). Protože jsem se zaměřil na chybovost defenzivního bloku, nepozoroval jsem pouze standardní situace zakončené bezprostředně gólem, ale také situace, které podle mě ještě souvisely se standardní situací, např. odvrácení míče po rohovém kopu s bezprostředně následnou útočnou akcí mužstva provádějícího rohový kop. Ke kombinovanému útoku nutno ještě dodat, že převážně byl zakončený jako rychlý protiútok.

5. 1. 2. Standardní situace

Graf č.2 Standardní situace na MS ve fotbale

Celkový počet standardních situací, podílejících se na dosažených gólech jsem následně kvantitativním způsobem rozdělil do kategorií uvedených v grafu. Kategorii „pokutové kopy“ jsem později zkoumal podle podkategorií uvedených pro útočné herní systémy. Pozoroval jsem chybná řešení, která předcházela této standardní situaci, nikoliv chybná řešení během provedení pokutového kopu (nebyl předpoklad chyby v defenzivní činnosti). Kategorii „volný kop“, jak přímý tak nepřímý, jsem pro rozlišení organizaci obrany rozdělil do dvou kategorií, „volný kop ze strany“ a „volný kop ze středu“. Tyto dvě kategorie jsem rozdělili podle místa zahrání – polohy míče pře rozehráním, vzhledem k pokutovému území. Pro srovnání uvádím procentuální vyjádření, podle Ličku (2002) z MS 2002. Celkově ze standardních situací padlo 30% všech gólů, následně rozděleno - z rohu 35,6%, po rozehrání z volného kopu 11,1 %, přímo z volného kopu 24,4% a po pokutových kopech 28,9%.

Standardní situace - rohový kop

Tabulka č. 1

Chyby při standardní situaci – rohový kop podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Standardní situace - rohový kop	Taktika	Technika	Kondice	Psychika	Součet
Celková nesprávná organizace obranné činnosti	2				2
Nedůsledné osobní obsazování	6	1			7
Nedůsledné obsazování prostoru	4	3			7
Nezvládnuté osobní souboje	1	5		1	7
Nejednotnost v řešení herní situace	2				2
Pomalá reorganizace obrany	4				4

Z celkového počtu dosažených branek – 17 se nejčastěji chybovalo v individuálních herních činnostech jednotlivce, a to v nedůsledném obsazování prostoru, nedůsledném osobním obsazování a nezvládnutých osobních soubojích, zejména ve faktorech taktiky a techniky, což je vzhledem k prostoru (pokutové území a jeho blízké okolí) pochopitelné. Více než deset hráčů v tomto prostoru dává možnost pro prosazení se spíše soubojových specialistů – vyšších hráčů, jak v útočné tak v obranné činnosti.

Standardní situace – volný kop ze strany

Tabulka č.2

Chyby při standardních situacích – volné kopy ze strany podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Standardní situace – volný kop ze strany	Taktika	Technika	Kondice	Psychika	Součet
Celkově nesprávná organizace obranné činnosti	4				4
Nedůsledné osobní bránění	5	2		1	8
Nezvládnuté osobní souboje		4		1	5
Nejednotnost v řešení herní situace	4				4
Pomalá reorganizace obrany	4				4
Individuální chyby brankářů	4			1	5

Jiné chyby - tečovaný prudký centr do pokutového území – vlastní branka – technika
- neodpískaný faul na bránícího hráče ze strany útočníka
- vlastní gól obránce, který nebyl pod tlakem – „odkopl“ míč do vlastní branky – technika

Při volných kopech ze strany jsem zaznamenal 16 obdržených branek, což je myslím si poměrně hodně vzhledem k neustále propracovanějším defenzivním systémům. Obranné bloky bránily převážně kombinovaným způsobem se zdí, jedním až dvěma hráči zabezpečujícími hranici pokutového území a jedním zónově bránícím hráčem v pokutovém území. Ostatní hráči bránili své protihráče osobně. Přesto měli největší podíl na obdržených brankách „nedůsledným osobním obsazením“ a „nezvládnutými osobními souboji“. Za povšimnutí ještě stojí pět individuálních chyb brankářů (zejména afrických mužstev), kteří svým váhavým řešením („jdu – nejdu“) centrovaných míčů na hranici brankového území připravili horké chvíle svým spoluhráčům.

Standardní situace – volný kop středem pokutového území

Tabulka č.3

Chyby při standardních situacích – volné kopy středem pokutového území podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Standardní situace – volný kop středem pokutového území	Taktika	Technika	Kondice	Psychika	Součet
Nedostatečná pevnost zdi a její kompaktnost	1				1
Nedostatečná eliminace doprovodných činností soupeře	3				3
Bojácnost při blokování míče				2	2
Individuální chyby brankářů	1	1			2

Bez chyby - dva přímé volné kopy byly provedené „mistrovsky“ dokonalou technikou kopu

Na MS 2006 v Německu jsme měli možnost vidět několik osobností se skvělou kopací technikou, kteří jsou specialisty na tyto standardní situace. Šest dosažených branek není pro ně tak skvělá vizitka a mnozí jsme čekali víc. Nejvíce chyb se bránící hráči dopustili nedostatečnou eliminací doprovodných činností soupeře (rozšiřování zdi, clonění) po kterých následně chybovali brankáři nejistým prvním krokem za zeď do protipohybu letu míče při zakrytém výhledu.

Standardní situace - vhazování ze zámezí

Tabulka č.4

Chyby při standardních situacích – vhazování ze zámezí podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Standardní situace – vhazování ze zámezí	Taktika	Technika	Kondice	Psychika	Součet
Nezvládnuté osobní souboje		4	1		5
Neobsazení vhazujícího hráče	1				1
Neúspěšné řešení situací 1:1, 2:2, 3:3, 3:4 v křídelním prostoru	1				1
Špatné prostorové a osobní vykrytí pokutového území	3				3

Při gólech (šest) spojených se standardní situací „vhazování ze zámezí“ se nejvíce chybovalo v individuálním herním výkonu. Nezvládnuté osobní souboje a špatné prostorové a osobní vykrytí pokutového území soupeř v útočné činnosti nejvíce trestal. Za zmínku také stojí dvě branky Ekvádoru, které touto standardní situací dosáhli. Dokonale využili dobrých fyzických parametrů svých útočných hráčů a několika vítěznými souboji efektně zakončili tyto zřejmě nacvičené standardní situace.

Hodnocení standardních situací

Tato má studie jenom potvrdila, že na nejvyšší výkonnostní úrovni standardní situace výrazně ovlivňují celkový výsledek utkání. Proto někteří trenéři věnují tolik času nácviku těchto situací jak v útočné činnosti, tak obranné činnosti. Každý hráč by měl znát svoji roli při dané probíhající standardní situaci, důsledně, pohotově a hlavně bez chyby ji plnit. Protože každá sebemenší chyba může rozhodnou o výsledku celého utkání.

5. 2. Individuální herní výkon – herní činnosti jednotlivce

Tabulka č.5

Chyby v individuálním herním výkonu podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Individuální herní výkon – HČJ – obranné	TA	TE	KO	PSY	TA-TE	PSY-TE	Součet
Nedůsledné obsazování prostoru	8			2			10
Nedůsledné obsazování hráče bez míče	14				7	1	22
Nezvládnuté odebrání míče	6	3	2	3	11	3	28
Nezvládnuté osobní souboje	3	1	6		5	4	19
Chyby v HČJ - útočných, špatné zpracování, přihrávání	2	1		1	2		6

Jiné chyby – tečovaný míč, který se odrazil od hráče k soupeři - 2

Chyby v individuálních herních činnostech tak jak jsem předpokládal měly největší podíl na obdržení brankách a to zejména v taktice a v takticko-technickém faktoru. Musím ještě poznamenat, že i skupinový a týmový herní výkon se skládá z individuálních herních výkonů. Podrobně jsem ale individuální výkon rozebral v této kategorii a v jeho následných podkategoriích. Z tabulky vyplývá, že nejvíce se chybovalo při odebrání míče, v

nezvládnutých osobních soubojích a v nedůsledném obsazování hráče bez míče. První dvě podkategorie jsem zkoumal ještě kvalitativněji a výsledky znázornil do následujících tabulkách č.6 a č. 7.

Tabulka č. 6

Chyby v individuálním herním výkonu – nezvládnuté odebrání míče podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Nezvládnuté odebrání míče	Součet
hráč nezaujal správné postavení	4
hráč nezaujal postavení na „rychlých nohou“	7
hráč nevhodně reaguje na klamavé pohyby soupeře	4
nedostatečně rozhodný a agresivní útok na míč	9
pomalé reakce na změny směru, s následnou desorientací	6
faul – zbrklé, unáhlené bránění	5

Tabulka č.7

Chyby v individuálním herním výkonu – nezvládnuté osobní souboje 1 na 1 podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Nezvládnuté osobní souboje 1 na 1	Součet
Nedostatečná startovní a lokomoční rychlost při běžeckých soubojích	7
Nedostatečná soubojová síla horních částí trupu, nechal se odtlačit „dovoleně“ pažemi od míče	6
Špatný „tajmink“ vlastního odrazu s letem míče	14
Nedostatečná stabilita a rovnovážná schopnost – prosazení se ve vzduchu i na zemi	13
Chybí agresivní postoj – chtít získat míč	17
Obránce si počínal nedovoleně – faul, ruka	6

5. 3. Skupinové obranné činnosti

Tabulka č.8

Chyby ve skupinové obranné činnosti podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Skupinové obranné činnosti	TA	TE	KO	PSY	TA-TE	PSY-TE	Součet
Nedůsledné vzájemné zajišťování	7						7
Nedůsledné přebírání hráčů soupeře	9		1	1	5		16
Nedůsledné zesílení hráčů při obsazování soupeře	5	1			25		31
Chyby v součinnosti při vystavování soupeře do postavení mimo hru	12		1	2			15
Ztráta kompaktnosti obranného tvaru ve skupinové formaci	11				3		14

Skupinová obranná činnost je vzájemná spolupráce, součinnost dvou a více hráčů, kteří pracují v obranném seskupení a reagují na činnost soupeře. V námi sledovaných situacích jsem pozoroval zejména nedůsledné zesílení hráčů při obsazování soupeře. Tato součinnost - spolupráce, má za úkol vytvořit aktivní, agresivní tlak na soupeře s míčem tzv. presink. Cílem je konstruktivní odebrání míče a přechod na útočnou činnost. Největší chybou, kterou jsem vyzoroval bylo nejednotné konání – taktická nejednotnost (jeden obránce vytváří aktivní, agresivní tlak, druhý jenom „stínuje“ a spoléhá na svého spoluhráče při odebírání míče), jako kdyby chyběl pokyn, který aktivuje dva nebo tři hráče najednou. Další součinnost, při které se hodně chybovalo, byla součinnost při vystavování soupeře do postavení mimo hru. U této obranné součinnosti obránci chybovali nejvíce tím, že přihrávajícího soupeře nevystavili aktivnímu tlaku a spoléhali na pozici útočníka v „mrtvém ofsajdu“. Z druhé vlny ale nabíhali do uvolněných prostorů za obránce útočící hráči, na které nestačil zareagovat žádný hráč obranného bloku. Tyto situace zahrané těsně za, nebo v okolí

středového kruhu při vytaženém obranném bloku se staly pro některá mužstva osudovými. Například zápas Brazílie s Ghanou, všechny tři góly do sítě Ghany padly po takových situacích.

5.4. Týmové obranné činnosti

Tabulka č.9

Chyby v týmové obranné činnosti podle příslušné kategorizace zkoumané kvantitativně - kvalitativním způsobem

Týmové obranné činnosti	TA	PSY	KO	Součet
Ztráta kompaktnosti mezi hráči jednotlivých formací	20	1		21
Pasivní obranný blok	3	2		5
Pomalé přesuny obranného bloku ze silné strany na slabou	7		1	8
Pomalá reorganizace obrany	6	5	2	13

V analýze týmových obranných činností jsem se snažil zaměřit co nejvíce hráčů v obranném bloku zúčastňujících se defenzivní činností. Vynechal jsem některé kvalitativní kategorie, které podle mě nehrály v daných situacích roli s ohledem na sledovanou kategorii - týmovou obrannou činnost. Z nejčastěji se vyskytujících chyb jsem zaznamenal především ztrátu kompaktnosti mezi hráči jednotlivých formací, a to ztrátu kompaktnosti do hloubky. Jednalo se především o ztrátu těsné součinnosti mezi obrannou a středovou řadou při posunech obrany vzad (pohyb obvykle nezachytí hráči středové řady) i vpřed (na pohyb středových hráčů vpřed zase nenavazuje pohyb obranné řady). Tím vznikl manévrovací prostor pro útočnou činnost soupeře. Dále jsem pak zaznamenal ztrátu kompaktnosti do šířky mezi hráči jednotlivých řad a pomalé přesuny obranného bloku ze silné strany na slabou – následek pomalé reakce na změnu herní orientace. Po ztrátách míče ke konci zápasů a při nepříznivých výsledcích jsem zaznamenal (5 x) i pomalou reorganizaci obrany s podílem psychické složky herního výkonu.

Nejčastěji vyskytující se chyby při rychlém protiútku a při postupném útku jsem odpozoroval a znázornil do graf č.3 a grafu č.4.

5.5. Chyby při postupném útku

Graf č.3

Nejčastěji se vyskytující chyby při postupném útku

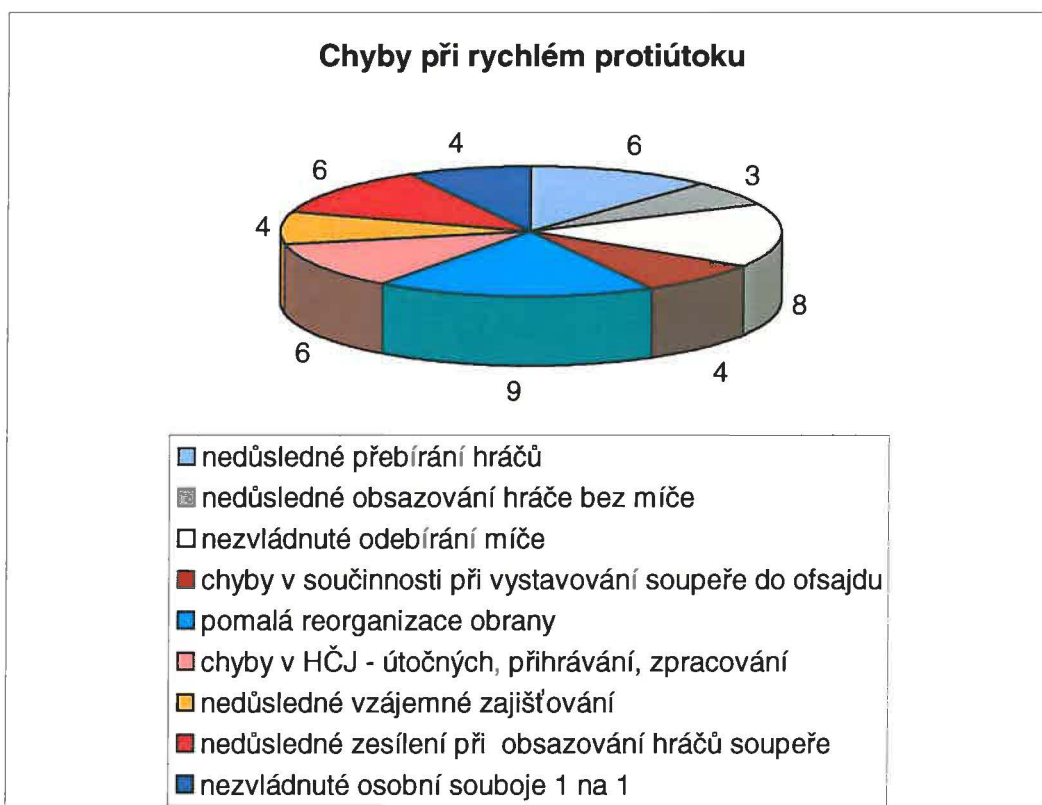

Při celkovém počtu deseti branek vedených a zakončených postupným útokem jsem zaznamenal dvacet chyb, které se nejčastěji vyskytly. Všech pět chyb pasivního obranného bloku, které jsem odpozoroval v týmové obranné činnosti se vyskytly i na tomto grafu. Nedůsledné přebírání hráčů úzce souviselo s pasivním obranným blokem. Chyběl aktivní pohyb za míčem s nedůsledným přebíráním hráčů soupeře při narážkách útočících hráčů.

5. 6. Chyby při rychlém protiútoku

Graf č.4

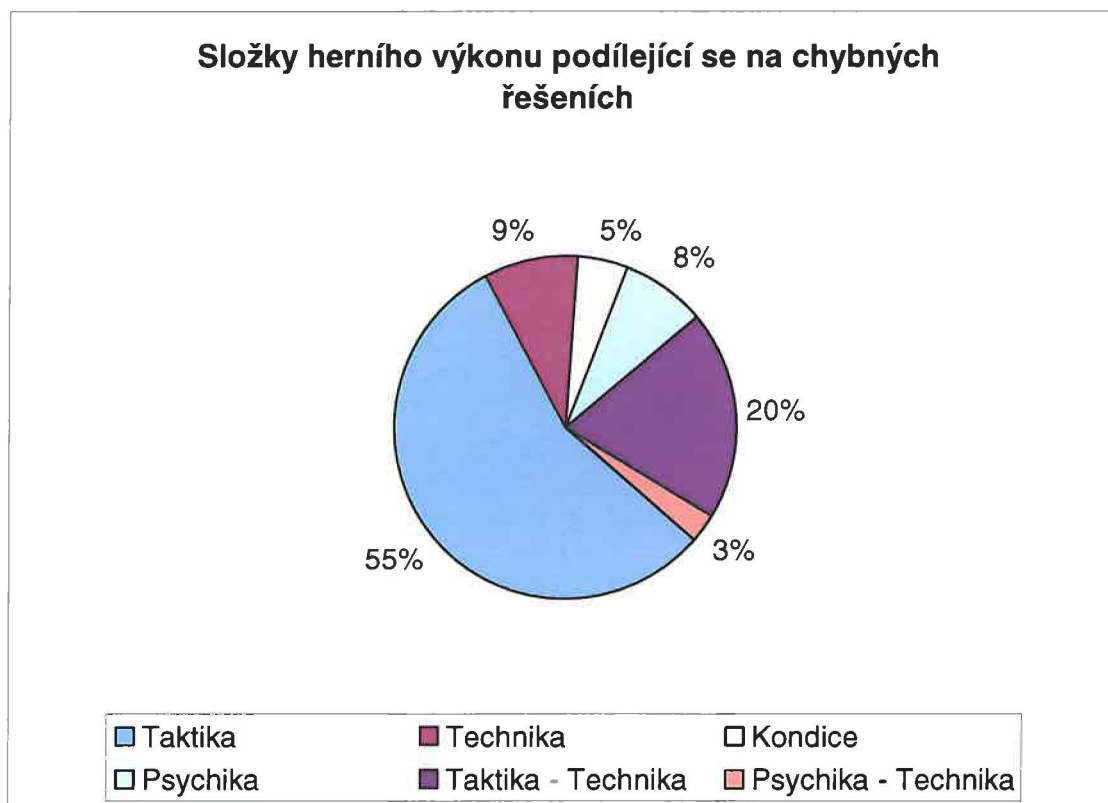
Nejčastěji se vyskytující se chyby při rychlém protiútoku

Zde jsem zaznamenal i situace před faulem v pokutovém území vedené jako rychlý protiútok. Chyby v útočných HČJ – způsobené špatnou přihrávkou nebo zpracováním (které vznikly při rozehrávce obránců) soupeř trestal gólem po rychlém protiútoku. Největší podíl na chybách při rychlém protiútoku měla pomalá reorganizace obrany, kdy soupeř využil uvolněných prostor pro přímočarou akci s následnými ztíženými podmínkami pro bránící hráče – horší vzájemné zajištění, nedůsledné obsazování hráčů nabíhajících do uvolněných prostorů, horší odebrání míče soupeři v plném běhu (4 pokutové kopy).

5. 7. Zhodnocení kvalitativních kategorií jako složek herního výkonu

Graf č. 5

V sledovaných utkáních se na individuálním herním výkonu, skupinovém nebo týmovém největší mírou podílely taktický faktor a takticko – technický faktor. Předpoklad z mojí hypotézy se potvrdil. Mohl jsem zvolit i více kombinací mezi jednotlivými faktory herního výkonu, myslím si ale, že námi vybrané kombinace – kategorie jsou zcela dostačující. Při pozorování a analýze standardních situací jsem pro zjednodušení vynechal spojování dvou faktorů mezi sebou. Někdy se ale v osobních soubojích takticko – technický faktor vyskytoval. Protože ale většinou nešlo o hráče v pohybu (spojování technik běhu, techniky odbírání míče s taktickým řešením), tak jsem zaznamenal jenom jednu kategorii, která byla podle nás zastoupená víc.

6. ZÁVĚREČNÁ ČÁST

6.1 Souhrnné vyhodnocení

Pozorováním všech 147 brankových situací na MS 2006 ve fotbale jsem získal množství informačního materiálu. Při každé brankové situaci jsem se snažil popsat dvě nejzávažnější chyby (chybná řešení, kritické momenty) v defenzivní činnosti, které byly podle mě nejzávažnější příčinou obdržení branek. Nesoustředili jsme se jenom na chyby při individuálních obranných činnostech, ale i na chyby v skupinové obranné činnosti a týmové obranné činnosti. Jednotlivé sledované akce jsem rozdělil podle útočných herních systémů a standardních situací, po kterých bylo dosaženo branek. Ty jsem po rozdělení do kategorií zkoumal kvantitativně – kvalitativními metodami a většinu z nich (104) i graficky znázornil. Některé (s nejčastěji se vyskytujícími chybami) jsem jako modelové situace uvedl do přílohy i s podrobným popisem chybných řešení defenzivní činnosti.

Doufám, že mnou získané údaje pomůžou odhalit nejčastěji vyskytující se chyby obranné činnosti, které by bylo možné v tréninkovém procesu pomocí vhodných tréninkových metod odstranit a přispět tak ke zlepšení herního výkonu v obranné činnosti.

Zároveň musím podotknout, že formu této práce (hodnocení všech dosažených branek společně a ne podle jednotlivých mužstev) jsem zvolil záměrně pro možnost zobecnění výsledků a většího množství informačního materiálu. Při analýze chybovosti jednotlivého družstva bych získal podrobnější informace o problémech v obranné činnosti pozorovaného mužstva. Ale pro různý počet obdržení branek jednotlivých mužstev by pak bylo těžší výsledky zobecnit.

Podíl herních činností na chybovosti v obranné fázi hry s následnou obdrženou brankou.

V našem pozorování bylo zaznamenáno celkem **289** chybných řešení defenzivní činnosti před dosažením branek. Největší podíl na mnou zaznamenaných chybných řešeních má *individuální herní činnost – nezvládnutí osobního souboje*. Obránci touto herní činností chybovali při bránění standardních situací i při bránění útočných herních systémů. Další herní činnost, ve které se nejvíce chybovalo, byly *nezvládnuté pokusy o odebrání míče*. Tyto

individuální herní činnosti spolu úzce souvisí, a jak jsem už napsal, původně jsem tyto dvě obranné činnosti zaznamenával do jedné kategorie – nezvládnuté odebrání míče. Protože sám jako defenzivní hráč jsem se snažil „vcítit“ do role obránců a vím, že při odebrání míče ve vzduchu nebo na zemi (běžeckým – sprinterským soubojem nebo soubojem s útočícím hráčem, který míč vede proti vám), jsou jisté rozdíly, rozhodl jsem se tuto kategorii rozdělit na dvě kategorie a blíže – kvalitativněji je popsat v tab. 6 a 7. Rozdělení jsem provedl podle principů popsaných ve vlastní kategorizaci uvedené při obou konkrétních herních činnostech.

Z faktorů podílejících se na těchto herních činnostech jsem zaznamenal všechny složky herního výkonu.

V běžeckých soubojích to byl převážně faktor kondiční, zastoupený nedostatečnou startovní a lokomoční rychlostí.

Ve vzdušných soubojích se jednalo především o takticko – technické faktory, ale i faktory psychické (při soubojích s poměrně vyšším soupeřem – „bojácnost“, zjevný respekt vůči soupeři). Jednalo se především o špatný „tajmink“ vlastního odrazu s letem míče, nedostatečnou stabilitu ve vzdušném souboji – prosazení se ve vzduchu.

Při činnosti *nezvládnuté odebrání míče* šlo převážně o faktor takticko – technický i kondiční, šlo o situace, kde hráč nezaujal postavení na „rychlých nohou“, pomalé reakce na změny směru při vedení míče, nebo „fintování“ soupeře a nedostatečně rozhodný a agresivní útok na míč při naskytnutí se vhodné příležitosti.

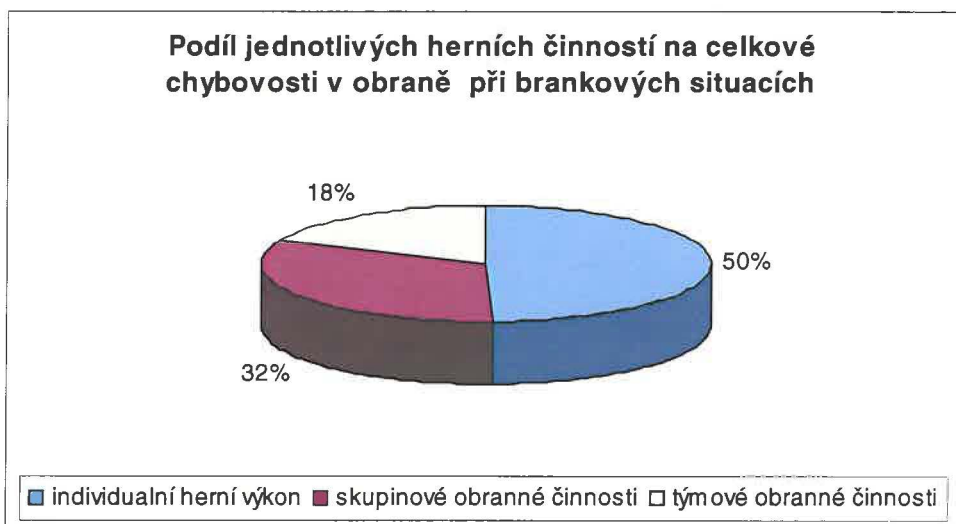
Nedůsledné obsazování hráče bez míče jsem poměrně často vyzoroval při útočných akcích vedených ze strany (křídelní prostory) a také při standardních situacích, které měly společný jeden ukazatel, a to centrovanou přihrávkou se strany hřiště. Bránící hráči v této činnosti chybovali zejména tím, že víc sledovali centrujícího hráče, než „svého“ soupeře, kterého je nutné v pokutovém území bránit osobně. Ztráceli pak přehled o jeho pohybu za svými zády a následně nestačili pohotově zareagovat na jeho zakončení.

Chyby (6x) při zakládání útočných akcí špatnou přihrávkou nebo špatným zpracováním v obzvláště nebezpečných prostorech pro obranu, zakončilo družstvo soupeře brankou, které předcházela rychlý protiútok. Zde nebyli hráči dostatečně zajištěni a taktické řešení těchto situací před ztrátou míče bylo krajně nevhodné od chybujících hráčů.

Tyto popsané individuální herní činnosti se výrazně podílely na všech chybných řešeních, která jsem svým pozorováním zaznamenal. Grafu č.6 procentuálně znázorňuje podíl jednotlivých herních činností na celkové chybovosti v obraně při brankových situacích. Z něho vyplývá, že největší podíl na chybných řešeních má individuální herní výkon s 50 % chybných řešení.

Na skupinové a týmové obranné činnosti se samozřejmě podíly i individuální herní výkony. Jejich hlavním společným znakem – ukazovatelem byly ale nedostatky ve spolupráci (součinnosti) a celkové organizaci defenzivy.

Graf č. 6

Ve skupinových obranných činnostech se nejvíce chybovalo *nedůsledným zesílením obsazování hráčů* (vytvoření tlaku na hráče s míčem – tzv. *presinku*) a to 37% všech odpozorovaných skupinových chyb. Jednalo se především o nejednotnou součinnost (spolupráci) dvou, tří hráčů, na vytvoření aktivního, agresivního tlaku na hráče s míčem. Pozoroval jsem situace, kdy jeden (dva) hráči aktivním pohybem vytváří tlak na míč a jeden nebo dva hráči se jenom pasivně účastní této obranné činnosti. Přes tyto pasivní hráče potom útočící soupeř, buď kličkou nebo přihrávkou, vyřešil spletitou situaci. Jakoby chyběl pokyn, znamení, prostřednictvím kterého se všichni bránící hráči aktivně zapojí do *presinku*. Někdy bránící hráči svým pohybem – ústupem vzad nechali soupeře otočit se a poskytl mu možnost dále rozvinout útočnou akci.

Skupinová obranná činnost, kterou bych ještě rád podrobně popsal, jsou chyby způsobené *součinností při vystavování soupeře do postavení mimo hru*. Hra na „*ofsajd systém*“ je velice účinná, ale také při nedodržení základních principů, „*smrtelně*“ nebezpečná. Na tomto mistrovství se o tom přesvědčili hráči Ghany, kteří v souboji s Brazílií obdrželi všechny branky po této špatně zahrané situaci a vypadli tak z dalších bojů. Některá mužstva chybami v této součinnosti také výrazně ovlivnila výsledek ve svůj neprospěch. Celkový

počet 15 chybných řešení v této činnosti je dostatečným důkazem našeho tvrzení o nebezpečnosti tohoto taktického manévru. Zejména když si uvědomíme, že napravit tyto chyby jde jenom těžko nebo vůbec. Po špatném zahrání ofsajd taktiky totiž útočící hráč většinou postupuje sám na brankáře. V této součinnosti obranný blok chyboval nejvíce tím, že pohybem vpřed vystavoval útočníka do ofsajdu, nebo spoléhal na postavení útočníka v „mrtvém ofsajdu“ a nevystavil aktivnímu tlaku přihrávajícího soupeře. Obzvláště nebezpečné byly situace, kdy útočící hráč byl otočený čelem k bráně soupeře a postupoval s míčem vpřed. Nevytvořením aktivního tlaku na něj v kombinaci s posunem obranné čtveřice vpřed nebo zastavením se, vznikaly možnosti náběhu hráčů soupeře z druhé vlny do uvolněných prostorů z obrannou linií. Pokud na jejich pohyb nestačili zareagovat hráči středové řady, nebo otáčející se obránci, bylo těžké zamezit situaci nájezdu na brankáře. Dalším problémem této součinnosti byl prostor, který se za obranou linií uvolnil. Pokud se tato součinnost odehrávala daleko od vlastní branky, brankář neměl možnost zamezit této situaci ani včasným výběhem. Bode (2006) doporučuje využívat této součinnosti ve vzdálenosti 22m a blíže v vlastní brance.

Dalšími chybami, početně zastoupenou součinností ve skupinových obranných činnostech, byla *ztráta kompaktnosti obranného tvaru ve skupinové formaci*. V této součinnosti se chybovalo za účasti taktického faktoru v udržení a upravování pevného obranného bloku (pomocí obranné diagonály, obranných trojúhelníků) vzhledem k pohybu míče, k postavení soupeře s míčem (i bez míče) i postavení svých spoluhráčů. Tato obranná činnost souvisí se vzájemným zajišťováním, vykrýváním herních prostorů jak do hloubky tak do šířky a s přebíráním hráčů.

V týmových obranných činnostech jsem nejčastěji zaznamenal *ztrátu kompaktnosti mezi hráči jednotlivých formací*, a to zejména ztrátu do hloubky (nezabezpečením centrálního přístupu k brance). Šlo o těsnou součinnosti mezi obrannou a středovou řadou při posunech obrany vzad (pohyb nezachytí hráči středové řady) i vpřed (na pohyb středových hráčů zase nenavazuje pohyb obranné řady) při odraženém míči nebo po zpětné přihrávce. Do uvolněných prostorů nabíhali hráči soupeře s možností rozvinutí další útočné kombinace nebo vlastního zakončení střelbou ze středních vzdáleností. Při ztrátě soudržnosti do šířky zas chyběl posun středních obránců k těžišti hry nebo návrat středových hráčů.

Pomalé přesuny obranného bloku ze silné strany na slabou se vyskytovaly při kombinační hře vedené postupným útokem nebo kombinovaným útokem. Po rychlém přenesení těžiště hry na druhou stranu do volných prostor, kde vznikly odlákáním krajního obránce na slabé straně pohybem útočníka k těžišti hry volné prostory.

Pomalou reorganizací obrany jsem zaznamenal při útočné činnosti vedené rychlým protiútokem (9x). V pěti případech s podílem psychické složky herního výkonu. Šlo o chvilkovou rezignaci po ztrátě míče, nebo otevřené projevy nevůle vůči rozhodnutí rozhodčího (rozhazování rukama, debatování s rozhodčím). Z taktického hlediska šlo o nekvalitní přechodové fáze viditelné u většiny bránících hráčů.

Zhodnocení kvalitativních kategorií podílejících se na chybných řešeních v obranné činnosti. Taktické a technicko – taktické faktory herního výkonu dohromady představují plných 75% podílu na odpozorovaných chybných řešeních. Z toho taktické faktory představují 55% a zbylých 20% podílu připadá na technicko – taktické faktory. Faktory taktické byly obsaženy ve všech sledovaných kategoriích jak ve standardních situacích, tak při individuálních, skupinových i týmových obranných činnostech. Technicko – taktický faktor má zastoupení převážně v hodnocení chyb při individuálním herním výkonu a skupinovém herním výkonu (nezvládnuté odebírání míče, nedůsledné zesílení při obsazování hráčů). Jde především o spojování techniky odebírání míče nebo spojování běžeckých technik se základy taktiky – zaujetí správného obranného postoje na spojnici, soupeř, míč, vlastní branka, správné rozhodnutí pro odebrání míče, anticipace pohybu útočníka apod..

Chyby způsobené kondiční složkou se vyskytly především při individuálním herním výkonu, a to při nezvládnutých běžeckých osobních soubojích (nedostatečnou startovní a lokomoční rychlostí), nebo při nezvládnutém odebírání míče (startovní rychlost, obratnost).

Psychická nebo psychicko – technická složka byla obsažena 11%. Z toho psychika 8% z celkového počtu vysledovaných chyb. Jak už jsem se v této práci dříve zmínil, otázka faktorů psychiky a jejich podrobného zkoumání a hodnocení je velice složitá. Myslím si, že do herního výkonu, hlavně co se týče chybovosti, zasahuje mnohem více než jenom zmíněnými 8 % nebo 13 %. Bohužel, ani při největší snaze nemůže můj výzkum tyto chyby přesně identifikovat. Zaměřil jsem se zejména na viditelné projevy tohoto faktoru (nevůle s rozhodnutím rozhodčího, podcenění situace, „bojácnost“ jít do souboje s vyšším útočníkem apod.).

6. 2. Návrh zaměření tréninku pro odstranění chybných řešení

Integrace tréninkového procesu a utkání je klíčovým problémem ve všech sportovních hrách. Je zřejmé, že pouhá aplikace, byť sebevhodnějších metodicko-organizačních forem bez odpovídajícího soutěžního zatížení, nepovede k požadovaným výkonům a výsledkům. Soutěžní a tréninková zatížení jsou základní nepostradatelné faktory rozvíjející herní výkon. Absence nebo potlačení jednoho z nich se stává deformačním faktorem rozvoje a kultivace herního výkonu (Dobry 1988). Každé mužstvo v (všech výkonnostních kategoriích) by mělo do přípravy zařadit pravidelné konfrontace se sebe rovným protivníkem (nebo výkonnostně lepším protivníkem), protože jenom tak může testovat vhodnost doposud vedeného tréninkového procesu (kvalitním rozborem) a následnou zpětnou vazbou se zaměřit na odstraňování chyb. V tréninkových blocích (soutěžního, a v druhé fázi přípravného – dolaďovacího období) by bylo vhodné zařazovat také formy tréninku, které se co nejvíce podobají samotné hře, s důrazem na plnění principů hry jednotlivého mužstva a odstraňování nedostatků.

Důležitá je tedy co nejvyšší herní praxe aplikovaná v tréninku pomocí *herních cvičení, průpravných her, nebo pomocí modelovaných (přípravných) zápasů*. V tréninkovém procesu jakoukoliv formou je možné jednotlivé probíhající akce (při chybném provedení) zastavit, hned na místě vysvětlit, opravit a tím získat správné návyky při řešení jednotlivých herních úkolů. Podle mě, průpravná a některá herní cvičení nevytváří dostatečné podmínky (tlak od soupeře, důležitost utkání, obtížnost herní situace apod.), které jsou kladeny na hráče v utkání. I tyto formy ale mají své zastoupení v tréninkovém procesu, i když v mnohem menší míře.

Největší podíl na chybných řešeních v obranné fázi, jak odhalila tato práce, měly chyby v individuálním herním výkonu. Jelikož skupinový a týmový herní výkon je závislý od individuálních výkonů je nutné na individuálním výkonu pracovat a zdokonalovat ho jak samostatně, tak ve skupině a týmu. Musíme zdokonalovat (jak kondiční a psychické aspekty), tak především taktické, technické, technicko-taktické faktor herního výkonu. Podíl jednotlivých metod a forem používaných v tréninku bude závislý zejména na výkonnostní úrovni daného mužstva, četností tréninků v tréninkovém mikrocyklu a fáze, v jaké se dané mužstvo nachází. Celkově by ale měli převládat *herní cvičení a průpravné hry* u všech výkonnostních kategorií. Ovšem u těch nejvyšších kategorií (1.,2. liga) by trenéři měli podle

mě, o něco více pracovat s hráči formou vložených individuálních a skupinových tréninků. Trénovat podle jejich specializace (herních postů a jejich úkolů) a podle nedostatků daného hráče v konkrétní herní činnosti. Celkový možný počet tréninkových jednotek profesionálního týmu tak umožňuje nejen rozvíjet a kultivovat týmový herní výkon a skupinový herní výkon, ale také individuální výkon, který v jistých obdobích (souvisí v udržení sportovní formy) můžeme posunout výkon hráče téměř na „hranici“ jeho možností. Samozřejmě je tato hranice relativní (mění se z herní zkušeností, taktickým myšlením apod.).

Při návrhu jak zaměřit tréninkový proces, který by složil k odstranění chybných řešení jsem vycházel z konkrétních situací, při kterých docházelo nejčastěji k chybám. Ty jsem popsal do následujících bodů:

V individuálním herním výkonu:

- pracovat na rychlosti a rychlostní koordinaci - „rychlé nohy“
- zdokonalovat odebírání míče – zaujmout vhodné postavení, využít klamavých manévřů (vpřed, vzad i do stran), pohybovat se na „rychlých nohou“, sledovat míč a nikoliv klamavé manévry nohama nebo tělem od soupeře, ovlivňovat pohyb soupeře s míče – vytlačení soupeře do strany, vhodně se rozhodnout (rozhodný a agresivní útok na míč) ve správný čas pro odebrání míče vhodnou technikou (ve stoje v pádu)
- zdokonalovat soubojové situace 1 na 1 – „tajmink“ vlastního odrazu a letu míče se zdravou agresí a stabilitou ve vzdušném souboji (prosazení se ve vzduchu), pracovat na dynamické odrazové síle dolních končetin a přiměřené svalové síle horních částí trupu, pracovat na startovní a lokomoční rychlosti potřebné při běžeckých sprinterských soubojích na míč i s „dovolenou“ práci tělem a paží v těchto soubojích
- pracovat na důslednějším obsazování hráčů bez míče, především ve vlastním pokutovém území, - přizpůsobit těsnost bránění kvalitám útočníka (rychlý útočník, technický apod.), při centrovaném míči sledovat jak směr a pohyb míče, tak také pohyb nabíhajícího soupeře (více sledovat pohyb nabíhajícího soupeře)

Ve skupinových obranných činnostech se zaměřit na:

- zlepšení součinnosti – spolupráce při vytváření tlaku na hráče s míčem (presinkové situace), vypěstovat návyk agresivního napadání (ve spolupráci dvou, tří) hráčů udělením hlasitého povelu (vzájemnou komunikací) zejména ve vhodných prostorech (po stranách hřiště) a ve vhodném okamžiku (soupeř nemá míč pod kontrolou – nekvalitním zpravováním, soupeř přebírá míč zády k naší brance apod.)
- zlepšení součinnosti při vystavování soupeře do postavení mimo hru – stanovit jasná pravidla, kterými se obranná řada řídí a určit hráče (střední obránce) zodpovědné za tuto součinnost, pokusit se vystavit soupeře do ofsajdu - když je přihrávající soupeř pod aktivním tlakem (zamezíme kolmé přihrávce za obranu) a obranná řada se pohybuje v blízkosti pokutového území (20-25 m od brankové čáry, brankář svým pohybem vpřed může plnit roli staženého libera a „řeší“ přihrávky za obranu), nevystavovat soupeře do ofsajdu - když není splněna podmínka aktivního tlaku na soupeře s míčem a obranný blok se pohybuje ve větší vzdálenosti od branky, - při každém vystavování soupeře do ofsajdu získat správné návyky (okamžitý návrat – otočení se bez chvilkového zaváhání, napojení se zpětným pohybem na nabíhajícího soupeře i když jsem si jistý ofsajdovou pozicí – možná chyba rozhodčích)
- nácvik udržení obranného tvaru v těsné skupinové formaci – vytváření obranných trojúhelníků, diagonál řízeným pohybem obranného tvaru s pohybem míče, upravování obranného tvaru (podle pohybu soupeře s míčem, bez míče, i podle pohybu vlastních spoluhráčů) vzájemným zajišťováním, přebíráním hráčů soupeře

V týmových obranných činnostech se zaměřit na :

- udržení kompaktnosti mezi hráči jednotlivých formací v jednotném, těsném obranném bloku, především mezi obranou a středovou řadou, a to jak do hloubky tak do šířky hřiště, - pohyby a posuny obranného bloku v základním rozestavení ve směru pohybu míče, okamžitý návrat středové řady zpět do obranného bloku po ztrátě míče, - aktivní pohyb obranné řady vpřed za středovou řadou, po zpětné přihrávce soupeře nebo po odvráceném míči

- nácvik okamžité reorganizace obrany po ztrátě míče bez chvilkového zaváhání a projevů nevůle s rozhodnutím rozhodčího, zvládnout emoce a koncentrovat se na hru
- nácvik přesunu obranného bloku ze silné strany na slabou stranu při přenásení těžiště hry pomocí dlouhých přihrávek, okamžitým posunem a přistoupením k soupeři přebírajícího míč od krajního obránce (záložníka) na slabé straně s doplněním středních obránců a záložníků k těžišti hry

V kapitole přílohy jsou graficky znázorněny a popsány situace s chybným řešením, které předcházely dosažení branek. Tyto modelové situace můžeme využít jako ukázky pro nácvik a uvědomění si chyb v defenzivní činnosti a následně přenést do tréninkového procesu.

7. ZÁVĚR

Celkové výsledky, které jsem touto prací získal, jsou závislé na tom, že jsem pozoroval brankové situace v utkáních národních týmů ze všech kontinentů na nejprestižnějším mezinárodním turnaji, jakým MS bezesporu je. Pozoroval jsem špičkové profesionální fotbalisty, kteří hrají zodpovědně, a s maximálním nasazením a koncentrací se snaží dosáhnout co nejlepších výsledků. Tyto skutečnosti přirozeně vedou k ovlivnění chybovosti ve sledovaných parametrech. Vystihnout nejzávažnější chybná řešení byl úkol náročný a nesmírně mi k tomu pomohl i zvolený způsob nepřímého pozorování pomocí DVD záznamu. Všechny sledované akce jsem si několikrát přehrával i zpomaleně a snažil se vystihnout chybná řešení, která se nejvíce podílela na obdržení brankách. Většinu akcí jsem co nepodrobněji graficky znázornil. Označil jsem jak chybující hráče, tak i prostory ve kterých se chyba vyskytla. Myslím si, že tento postup přispěl k větší objektivitě, přesnosti a hlubší analýze mnou zkoumaných jevů. Uvědomuji si ale, že táto práce vychází z mého osobního pohledu, je tedy ze značné míry subjektivní. Tato subjektivita byla ovlivněna mojí herní zkušeností, mým pohledem na závažnost jednotlivých chyb a v nepoleďní řadě i studiem dostupných odborných publikací, které se zabývaly podobnou problematikou.

Výsledky mé práce potvrdily hypotézy, se kterými jsem do této práce vstupoval. Menší rozdíl jsem zaznamenal v procentuálním zastoupení standardních situací na celkově dosažených brankách. Do této kategorie jsem nezaznamenával jen situace, které skončily bezprostředně brankou, ale také dohrávané situace po odvrácení míče z nebezpečného prostoru. Šlo především o rohové kopy, volné kopy ze strany, vhazování ze zámezí, kdy obrana měla dostatek času a prostoru na zorganizování obranného bloku. Po druhém odvrácení míče z nebezpečného prostoru jsem tyto situace zařadil do jiných kategorií.

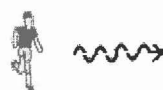

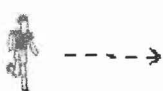

V návrhu opatření pro tréninkový proces jsem se snažil vystihnout a podrobně popsat obranné činnosti s největším podílem na chybovosti, kterou můžeme přenést do tréninkového procesu v příslušných metodicko-organizačních formách. Nejedná se o komplexní návod jak dosáhnout maximální výkonnosti. Jde o poukázání na některé zásady, jejichž dodržování může ovlivnit a zkvalitnit celkový herní výkon jednotlivců, skupiny a týmu v utkáních.

8. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

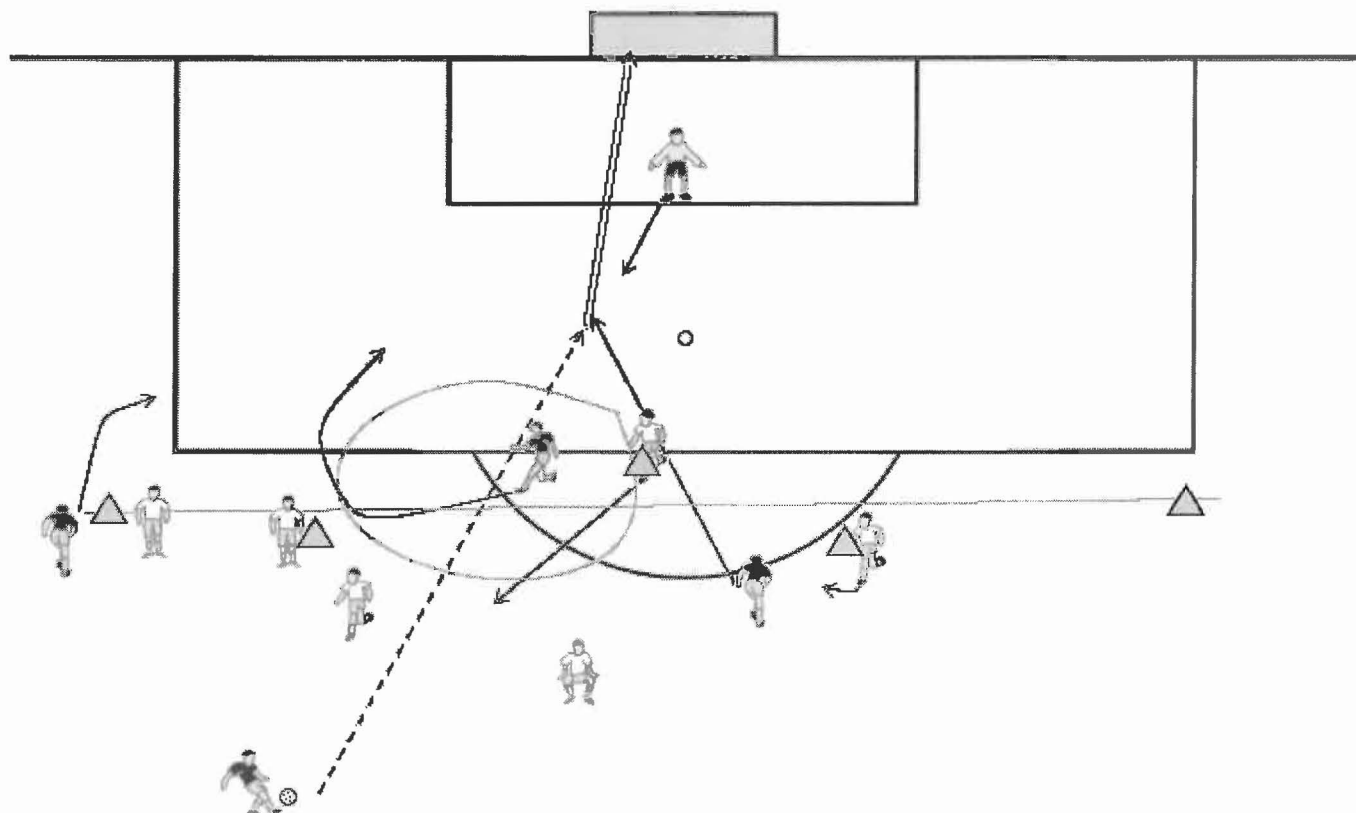
1. NAVARA, M., BUZEK, M., ONDŘEJ, O. *Kopaná – teorie a didaktika*. Praha: SPN, 1986.
2. KULIČ, V. *Chyba a učení*. Praha: SPN, 1971.
3. PSOTTA, R. *Analýza interní pohybové aktivity*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2003.
4. BUZEK, M., PROCHÁZKA, L. *Moderní obrana*. Praha : G.D.K.Sport M, 2003.
5. DOVALIL, J., a kol. *Výkon a trénink ve sportu*. Praha : Olympia, 2002.
6. LIČKA, W. *Úvahy nad vývojem světového fotbalu po MS 2002*. Fotbal a trénink 2003, č. 1, s.8-12.
7. PSOTTA, R., KMOCH, J., JARUŠEK, J. *Analýzy herního výkonu týmu na konfederačním poháru FIFA 2005*. Fotbal a trénink 2006, č.1, s. 24 -28.
8. PETRÁČEK, P., TARKOVIČ, Š. *Algoritmizácia tréningového procesu v oblasti herných systémov – kombinovaná obrana*. Fotbal a trénink 2005, č. 2, s. 12 – 15.
9. BUZEK, M. *Rozbor individuálního a týmového herního výkonu ve vybraných mužstvech na šampionátu ve Francii*. Fotbal a trénink 1998, č. 3-4, s. 10 – 16.
10. KOZEL, L. *Porovnání obranné hry s liberem a se čtyřmi obránci v jedné řadě*. Fotbal a trénink 2000, č. 5-6, s. 27
11. BUZEK, M., PROCHÁZKA, L. *Budoucnost fotbalu – Mistrovství Evropy do 21 let ve Švýcarsku*. Fotbal a trénink 2002, č. 2, s. 9 – 15.
12. CSAPLÁR, J. *Presinková obrana v herním systému bez libera*. Fotbal a trénink 1998, č. 1-2, s. 15 -17.
13. HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 1999.
14. VOTÍK, J. *Trenér fotbalu „B“ UEFA licence*. Praha : Olympia, 2005.
15. BUZEK, M. *Ohlédnutí za mistrovstvím světa 2002*. Fotbal a trénink 2002, č. 3, s. 9 – 12.
16. HORVATH, V. *Variabilní útok a kompaktní obrana v rozestavení 4 – 2 – 3 – 1*. Fotbal a trénink 2005, č. 2, s. 8 – 11.

17. VENGLOŠ, J. *Majstrovstvá sveta 2006 v Nemecku*. Fotbal a trénink 2006, č. 3, s. 8 - 11.
18. BUZEK, M., *Recept na překonání zónové obrany*. Fotbal a trénink 2001, č. 4, s. 16 – 23.
19. OSIECK, H. *FIFA World cup Německo*. Fotbal a trénink 2006, č. 4, s. 9 -11.
20. JARŮŠEK, J. *Analýza soupeřů České republiky na MS 2006*. Fotbal a trénink 2006, č. 3, s. 17 – 23.
21. PROCHÁZKA, L. *Hodnocení herního výkonu mužstva České republiky na MS 2006*. Fotbal a trénink 2006, č. 3, s. 12 -16.
22. HYBALLA, P. *Offensive abwehrverhalten*. Fussball training. 2001, č.10, s. 9 – 14.
23. BUZEK, M. *Standardní situace – obrana*. Fotbal a trénink. 2003, č. 2, s. 11 – 16.
24. BODE, G. *Fast (Welt-)meisterliche Angriffsspiel*. Fussball training. 2006, č. 12, s. 14 – 21.
25. HUBSCHER, S. *Schritt für Schritt zum Zweikampf*. Fussball training. 2006, č. 8, s. 20 – 31.
26. BODE, G. *(Welt-)Meisterliche Abwehrkette*. Fussball training. 2006, č. 11, s. 38 – 47.
27. DOBRÝ, L. *Didaktika sportovních her*. II. přepracované vydání. Praha: SNP 1988.
28. HENDL, J. *Přehled statistických metod zpracování dat*. Praha: Portál, s.r.o., 2004.
29. DOBRÝ, L., SEMIGINOVSKÝ, B. *Sportovní hry*. 1 vydání. Praha : Olympia 1988.
30. internetová stránka www.uefa.com
31. internetová stránka www.fifa.com
32. internetová stránka www.dfb.de
33. internetová stránka www.trenink.com

9. POUŽITÉ GRAFICKÉ SYMBOLY

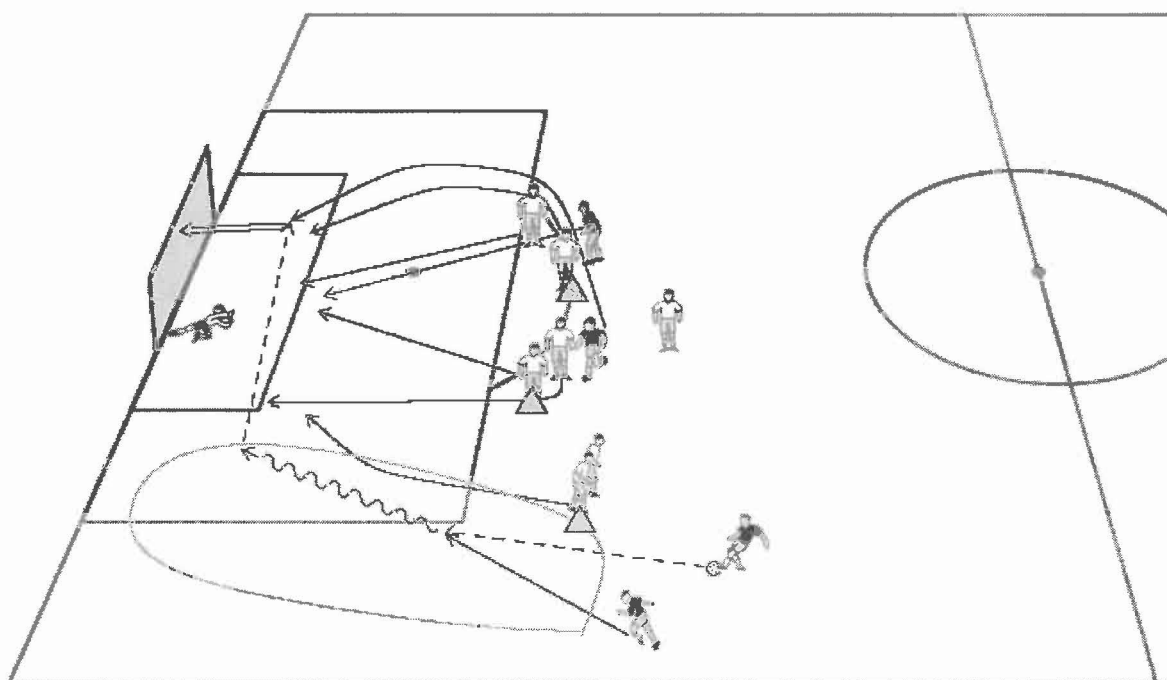
- pohyb hráče bez míče
- pohyb hráče s míčem – vedení míče
- vedení míče se změnou směru, klamavé pohyby
- přihrávka
- střelba
- odebírání míče
- přihrávka na jeden dotek
- chybující hráč
- označení prostoru chybného řešení
- označení skupiny chybujících hráčů
- hráč s míčem

10. PŘÍLOHY

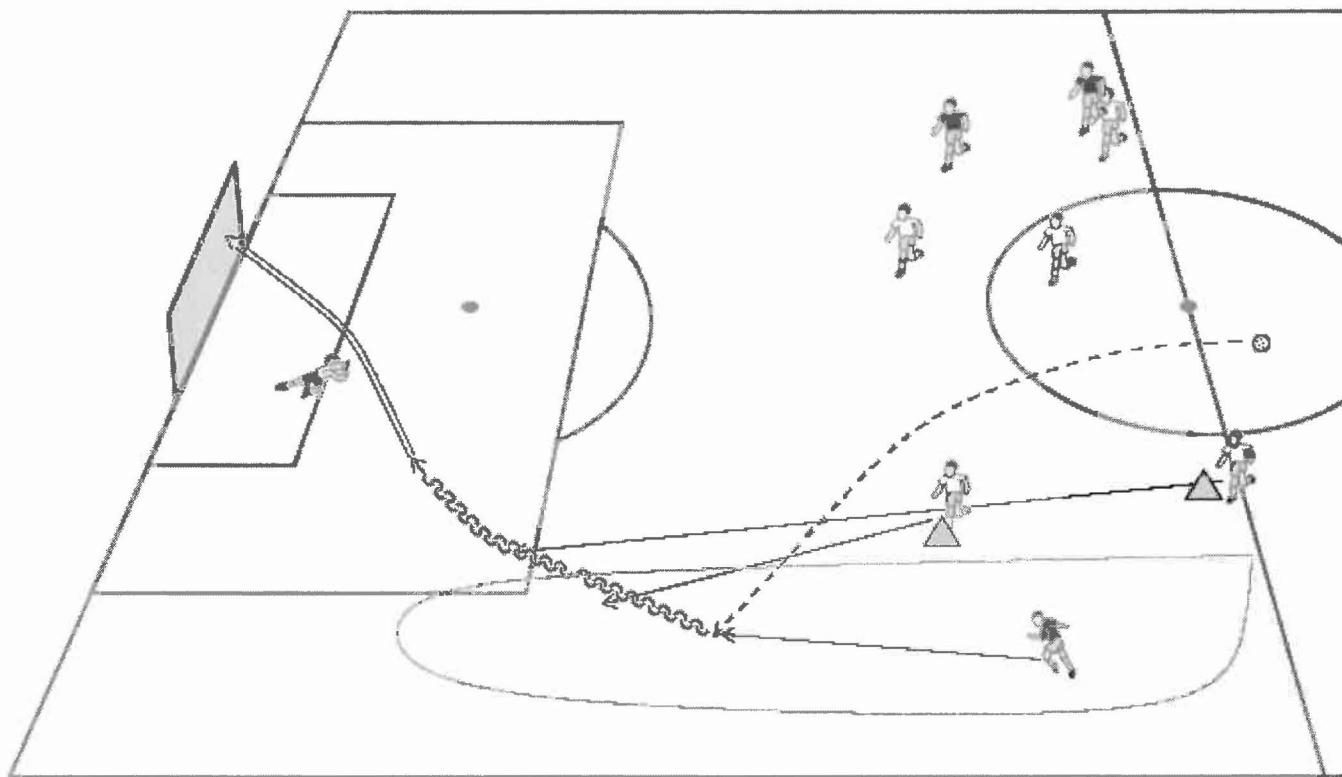
Argentina - Pobřeží slonoviny

Typ vedení útoku	Kombinovaným útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none">1. chyba v součinnosti při vystavování soupeře do postavení mimo hru, není vytvořen tlak na přihrávajícího hráče2. ztráta kompaktnosti obranného tvaru ve skupinové formaci,

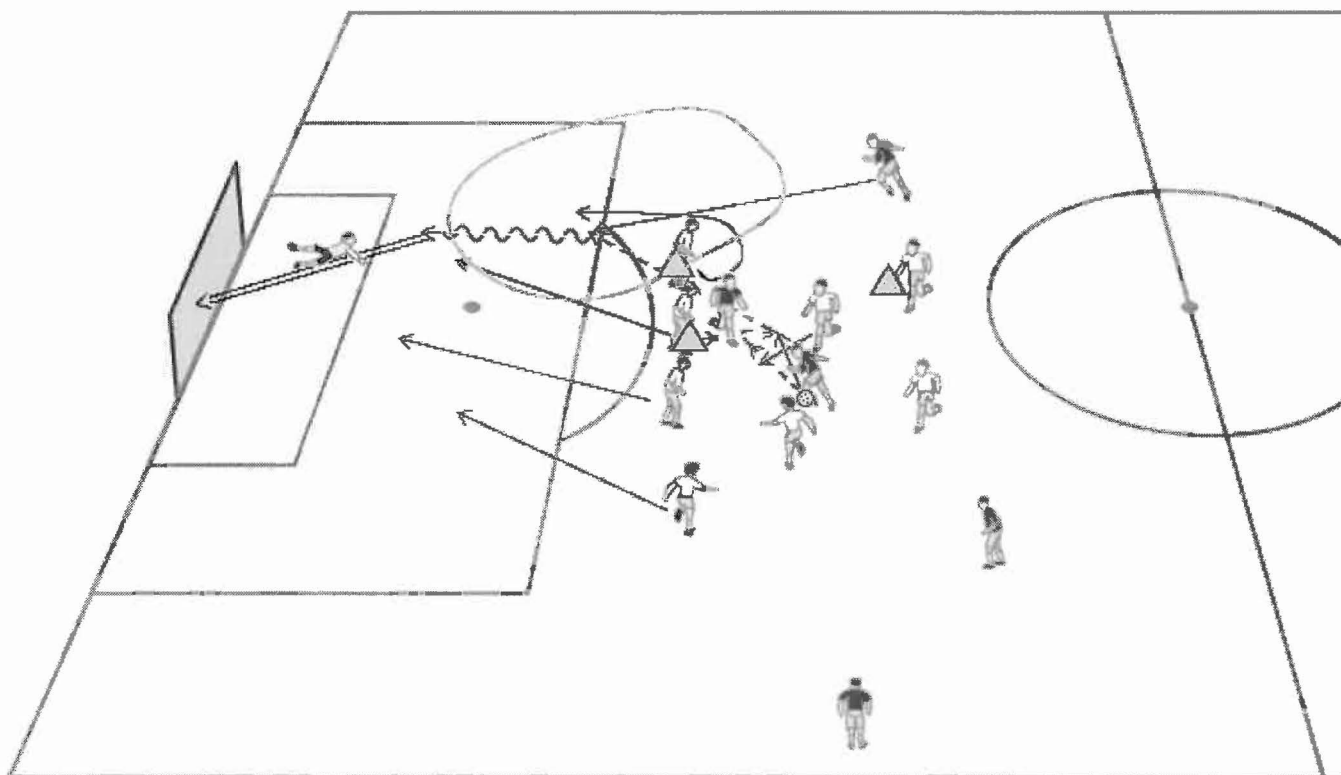
Argentina – Srbsko a Černá hora

Standardní situace	Volný kop ze strany
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Celkově nesprávná organizace obranné činnosti – neobsazený volný prostor, s následnou pozdní reakcí na rozehráni volného kopu 2. nedůsledné osobní bránění, obránce sleduje centrujícího hráče než nabíhajícího hráče

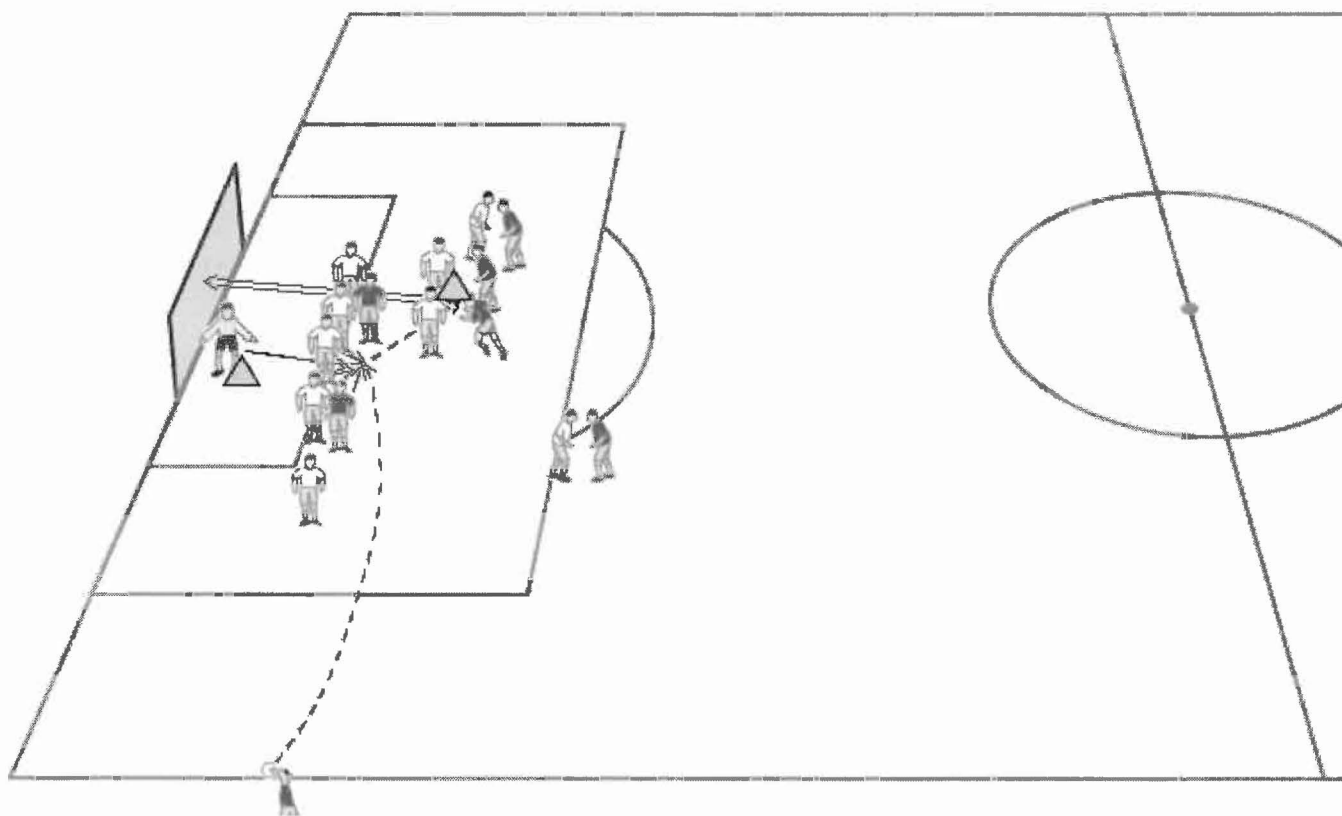
Argentina – Srbsko a Černá hora

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	1. nedůsledné odebrání míče 2 x – 1. obránce špatně zaujal obranný střeh, nepohyboval se na dostatečně „rychlých nohou“ a reagoval na klamavé pohyby útočícího hráče, 2. obránce nedostatečný důraz při odebrání míče

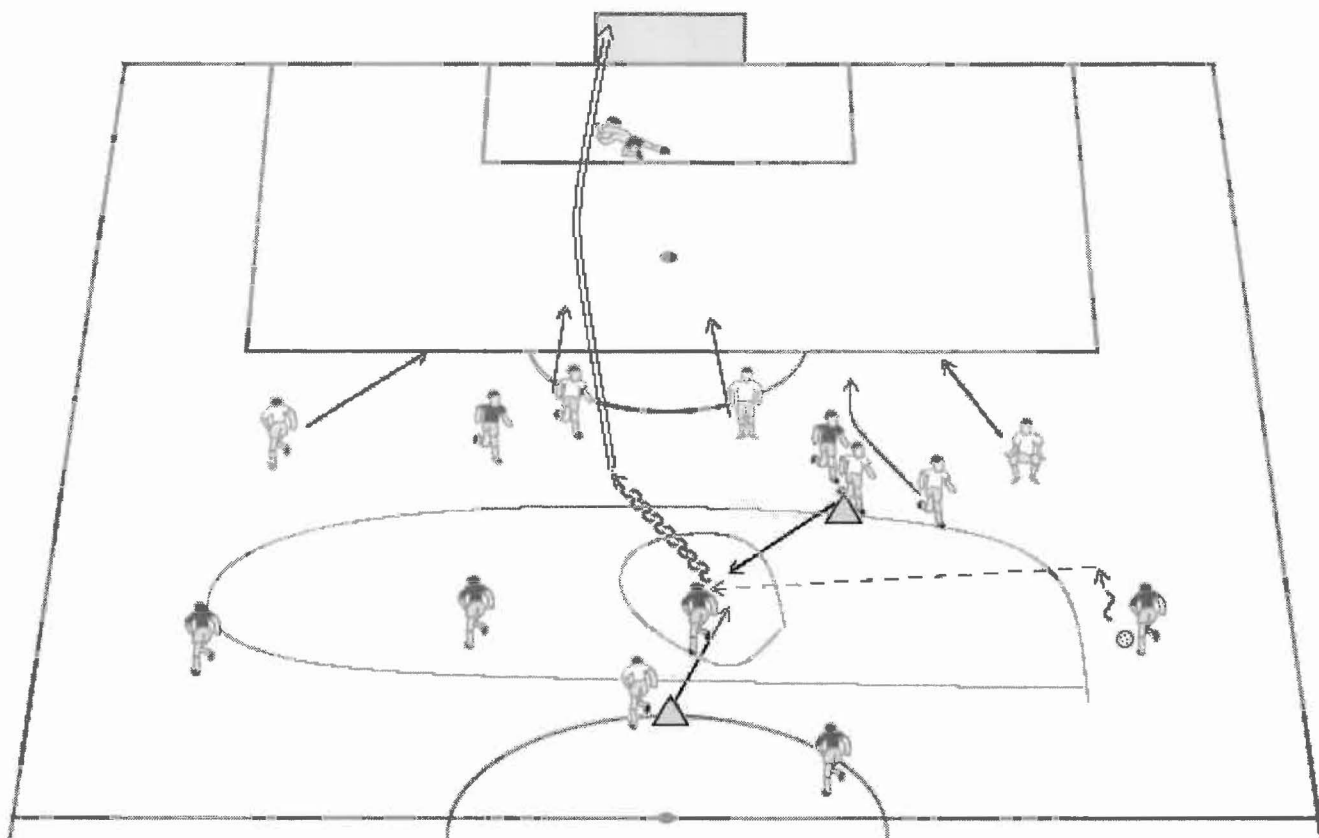
Argentina – Srbsko a Černá hora

Typ vedení útoku	Postupný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pasivní obranný blok, obranný blok pasivně vyčkává na chybu soupeře, nevytváří aktivní tlak na útočící hráče 2. nedůsledné přebírání hráčů, po odláčení krajního obránce z prostoru na strane

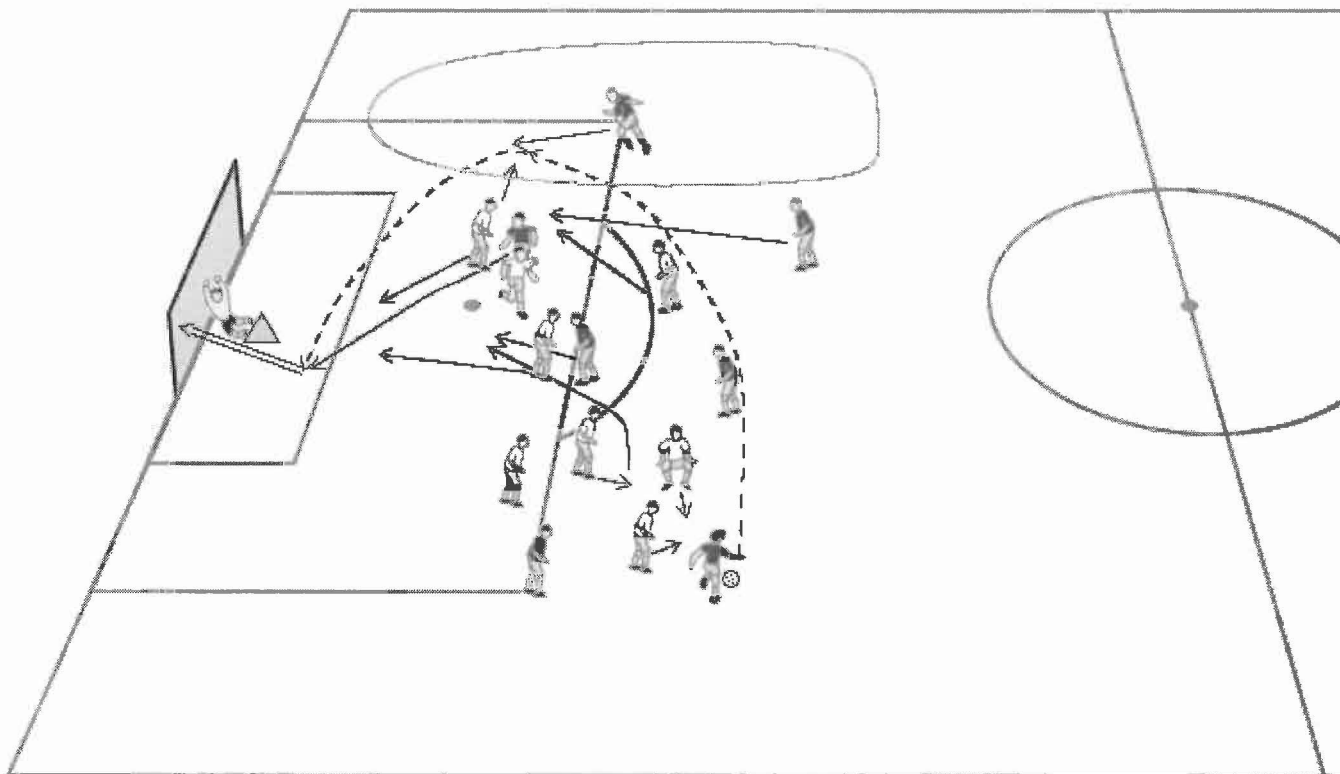
Austrálie – Japonsko

Standardní situace	Vhazování ze zámezí
Kritické momenty	1. nezvládnuté osobní souboje 2 x, nedostatečný důraz, ztráta stability ve vzdušném souboji od brankáře, 2. obránce – po souboji padá na zem a ztrácí přehled o situaci

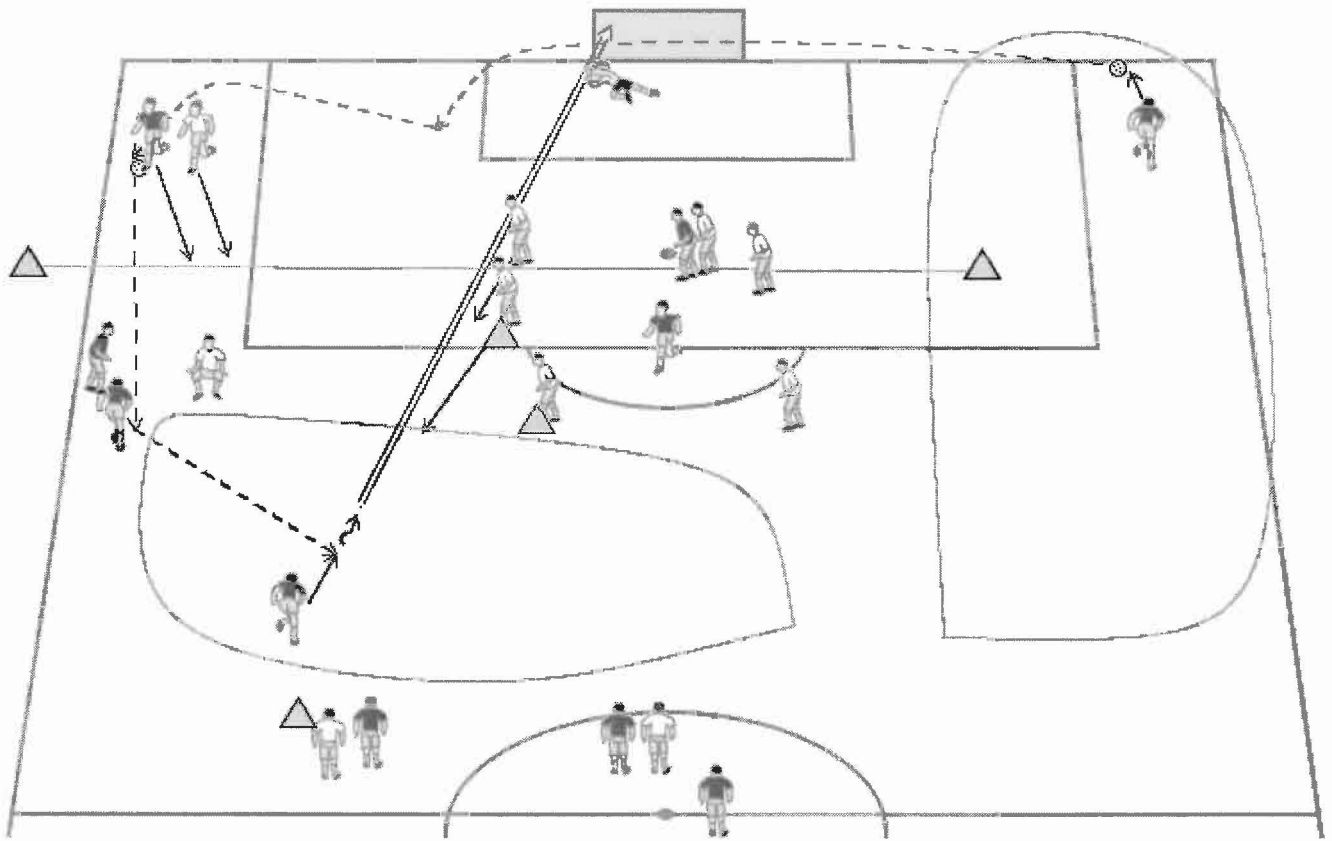
Brazílie – Chorvatsko

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. ztráta kompaktnosti mezi hráči jednotlivých formací, mezi obrannou řadou a záložní řadou, způsobená pozdním návratem některých hráčů po ztrátě míče 2. nedůsledné zesílení při obsazování soupeře, pozdní přístup k soupeři s míče s málo agresivním napadáním ve vhodné příležitosti – při zpracování míče

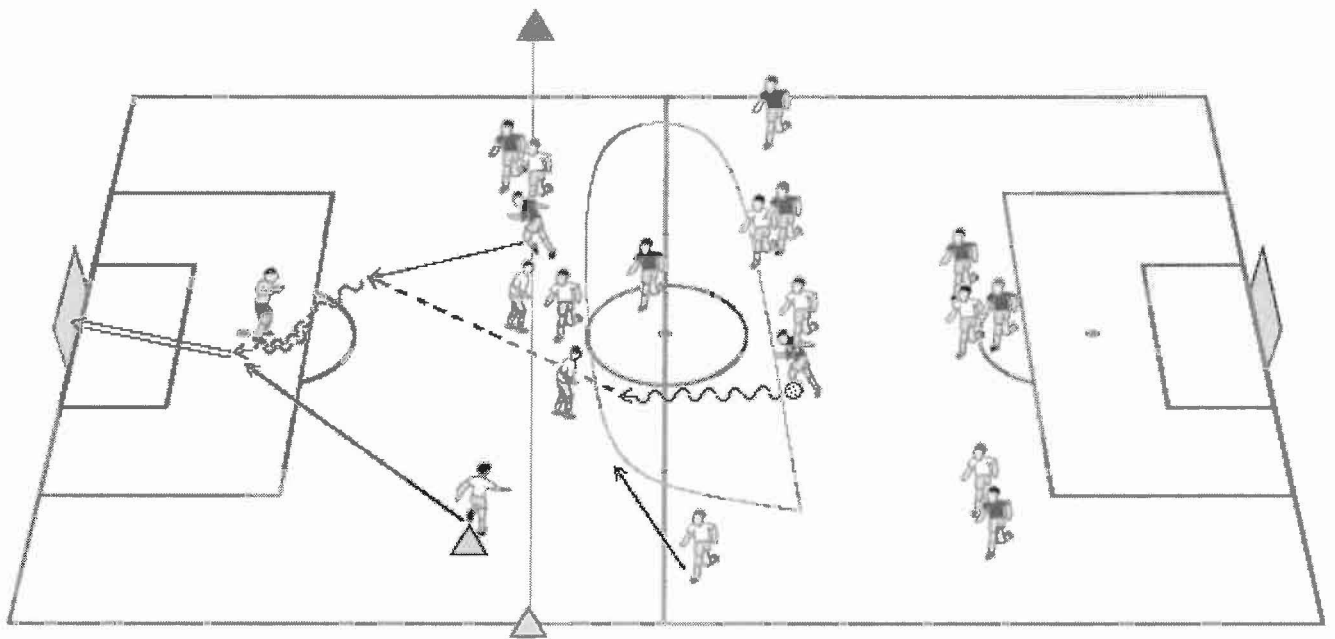
Brazílie – Japonsko

Typ vedení útoku	Postupný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomalý přesun ze silné strany na slabou, zejména od krajního obránce, 2. brankář zaujal špatné postavení, váhá s výběhem na míč v brankovém území do osobního souboje

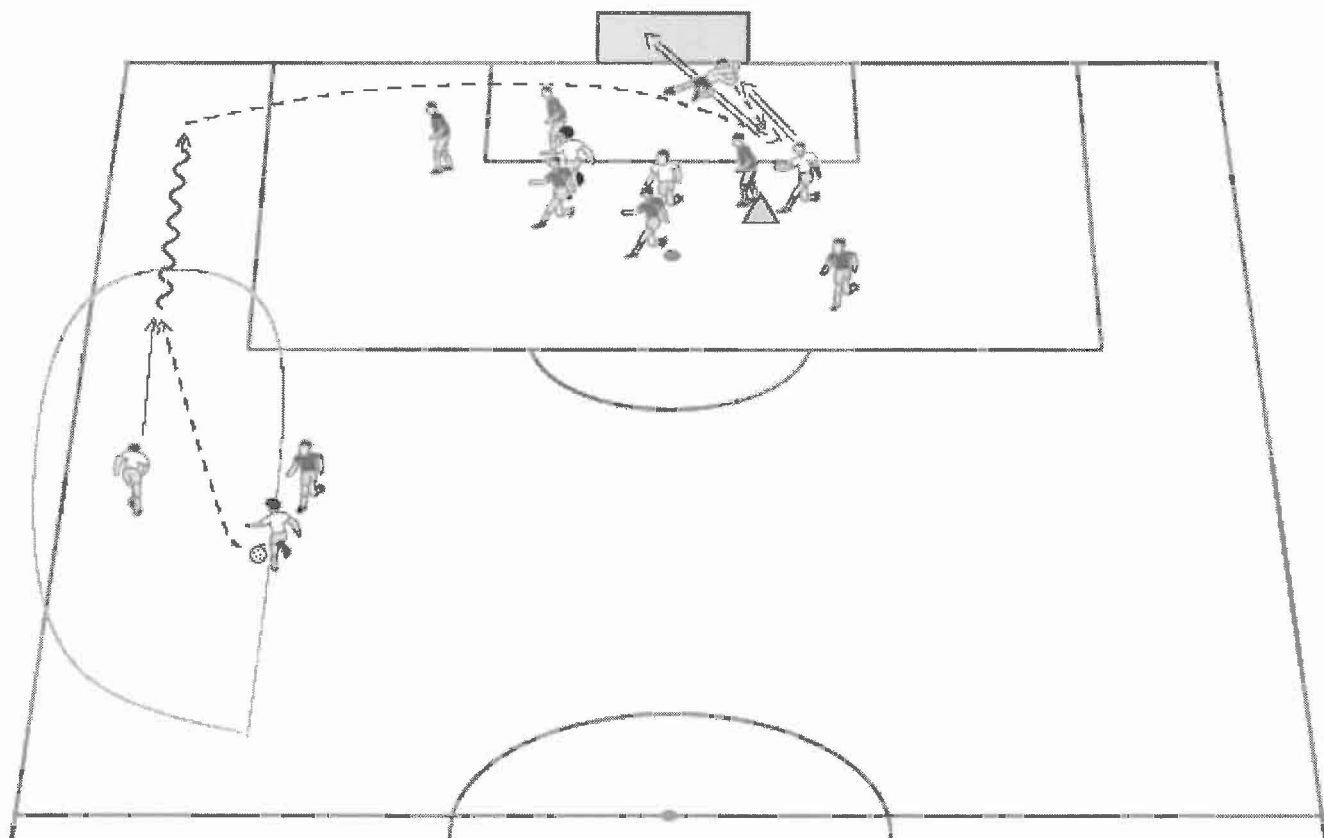
Brazílie – Japonsko

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. ztráta kompaktnosti do hloubky i šířky mezi hráči jednotlivých formací 2. pomalá reorganizace obrany – chybí pohyb vpřed po zpětné přihrávce

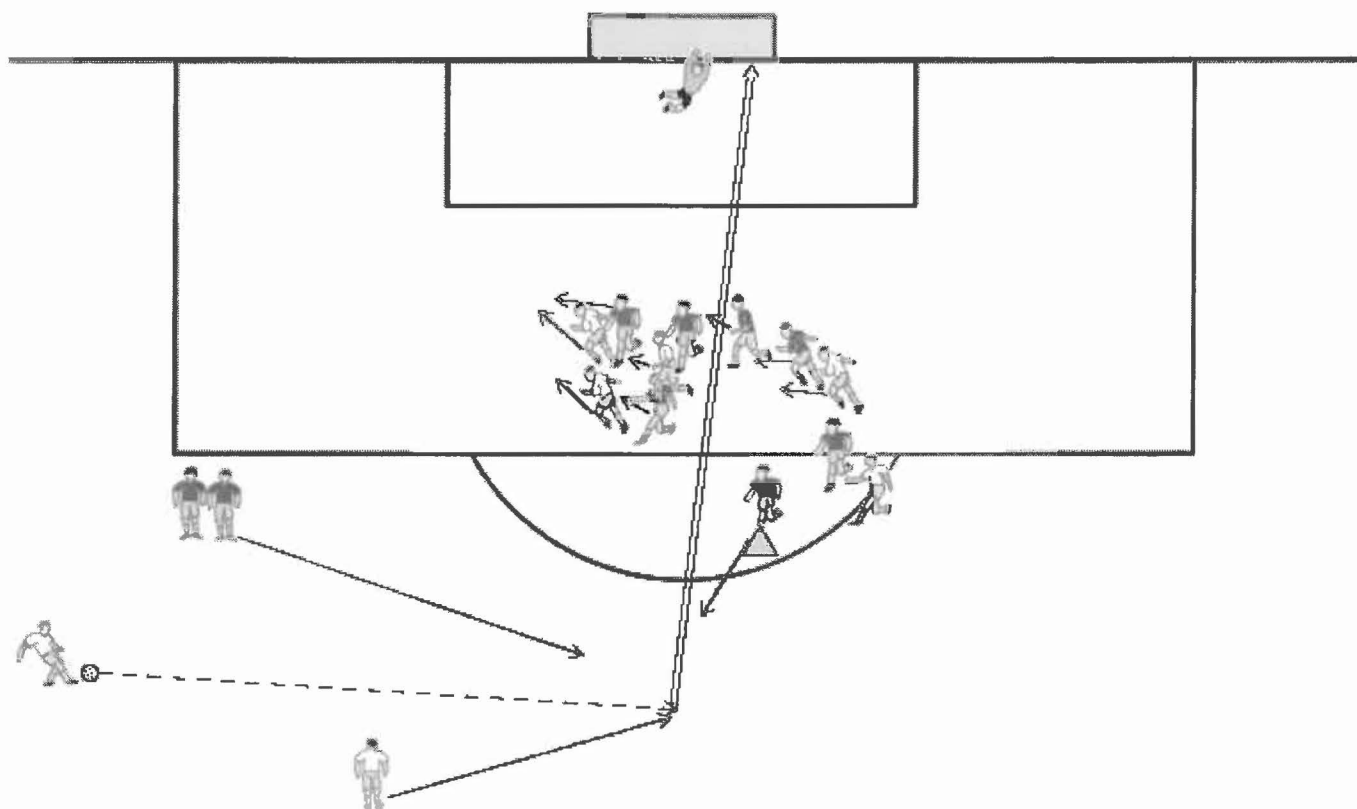
Brazílie – Ghana

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. chyba v součinnosti při vystavování soupeře do postavení mimo hru, přihrávající hráč soupeře není vystaven tlaku ze strany bránícího mužstva, ofsajdová past je prováděná daleko od vlastní brány, 2. ztráta kompaktnosti do hloubky mezi hráči jednotlivých formací, (obrana – střed. řada), nedodržení těsného seskupení při vytažení obranného bloku – záložní a útoční řada

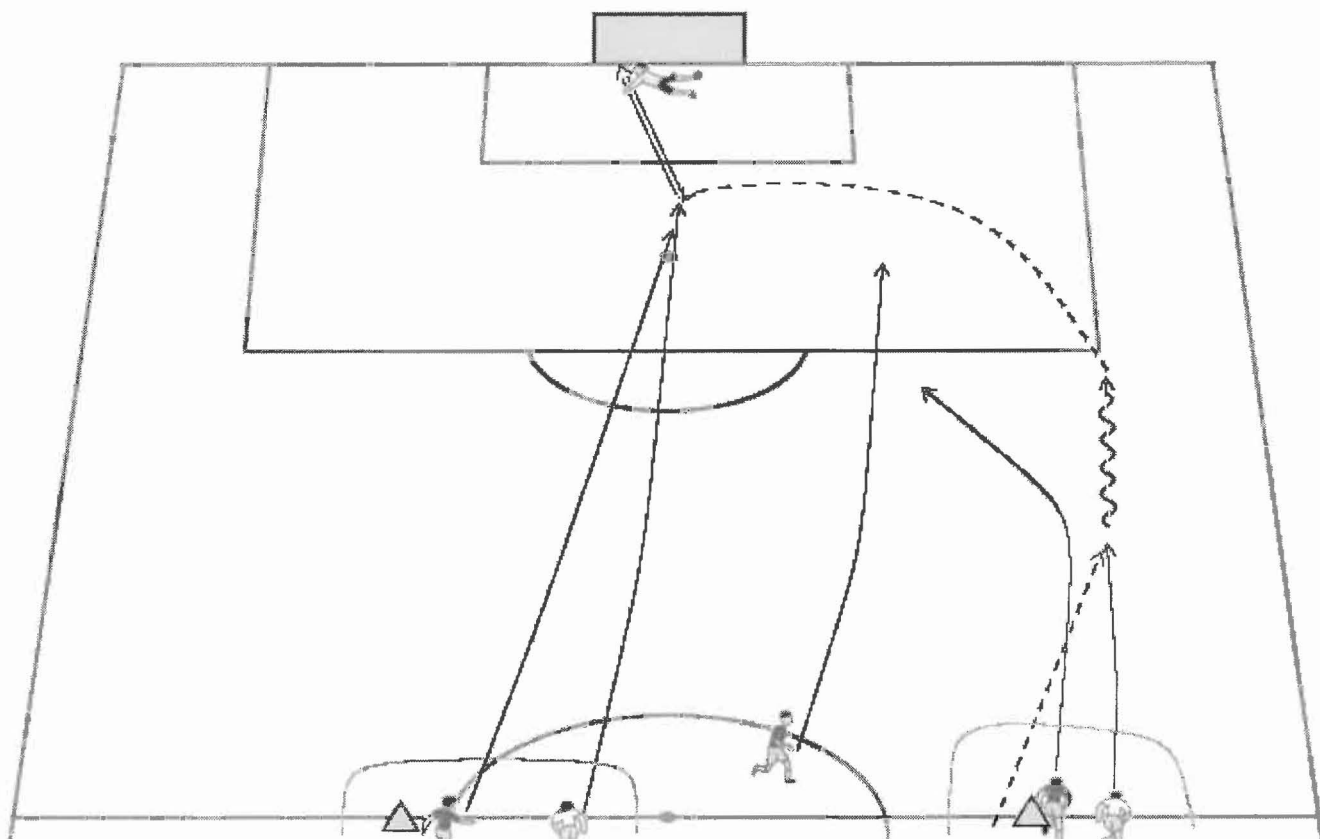
Německo – Kostarika

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomalý přesun ze silné strany na slabou stranu 2. nedůsledné obsazování hráče bez míče – obránce sleduje víc přihrávajícího hráče než svého útočníka

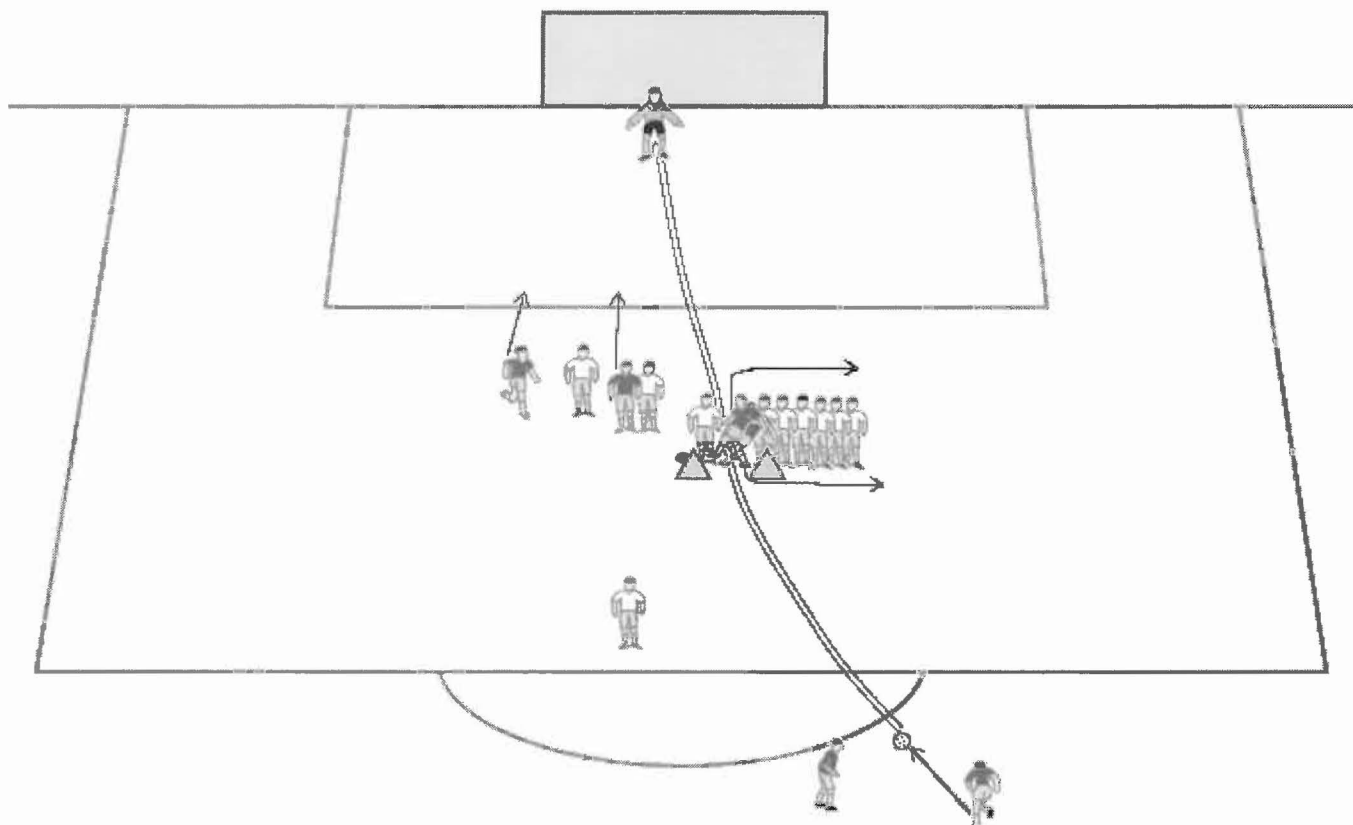
Německo – Kostarika

Standardní situace	Volný kop ze strany
Kritické momenty	1. Celková nesprávná organizace obranné činnosti – nedostatečné zabezpečení prostoru před vlastním pokutovým územím

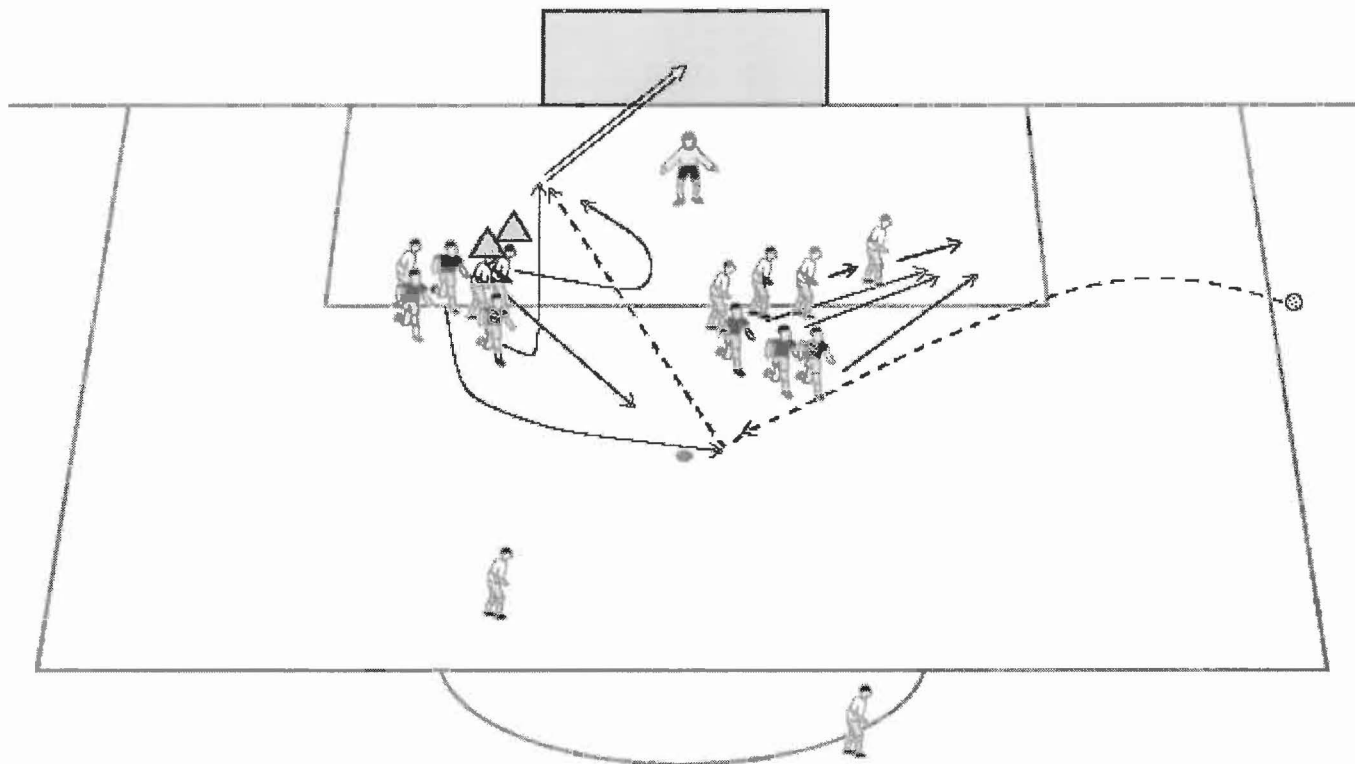
Německo – Ekvádor

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomalá reorganizace obrany po ztrátě míče 2. nedůsledné obsazování hráčů bez míče, pozdní, pomalý návrat, chvilková ztráta koncentrace

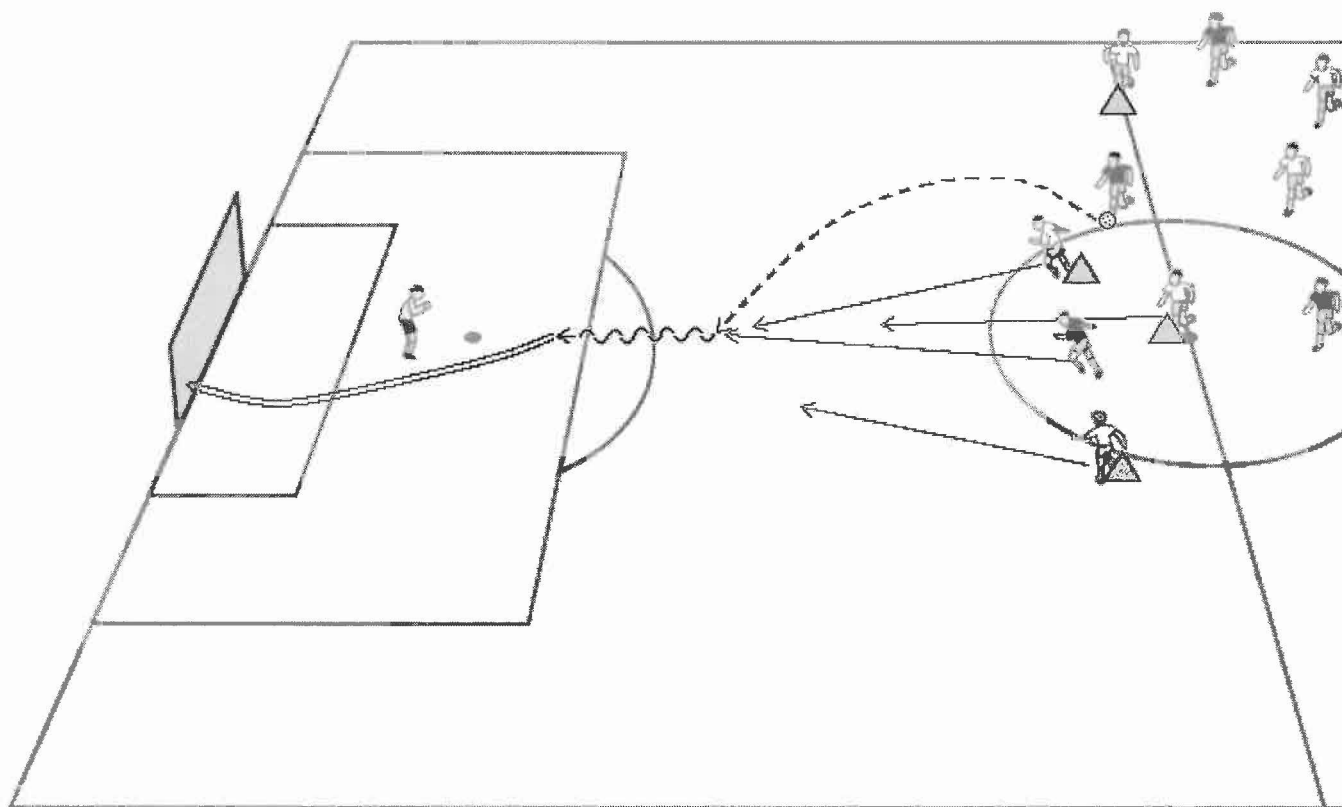
Kostarika – Polsko

Standardní situace	Volný kop středem pokutového území
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. nedostatečná eliminace doprovodných činností soupeře – při rozšiřování zdi, 2. bojácnost při blokování míče, - od hráče ve zdi

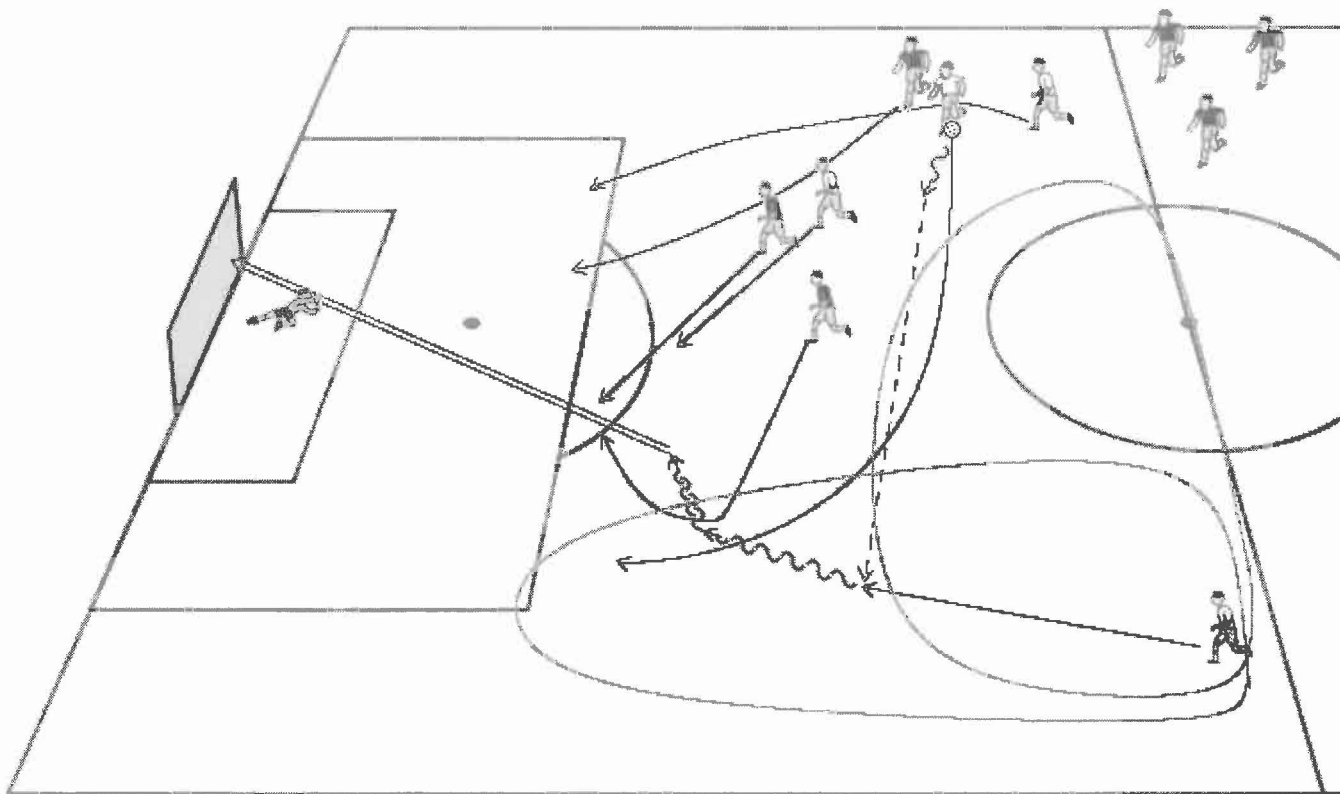
Mexiko - Irán

Standardní situace	Volný kop ze strany - kombinovaná obrana
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> nedůsledné osobní bránění 2 x - obránce nezachytí pohyb útočníka nabíhajícího na centr ze strany, druhý sleduje souboj před sebou, neanticipuje prodloužení míče hlavou za obranný blok <p>nacvičená standardní akce ze strany Mexika</p>

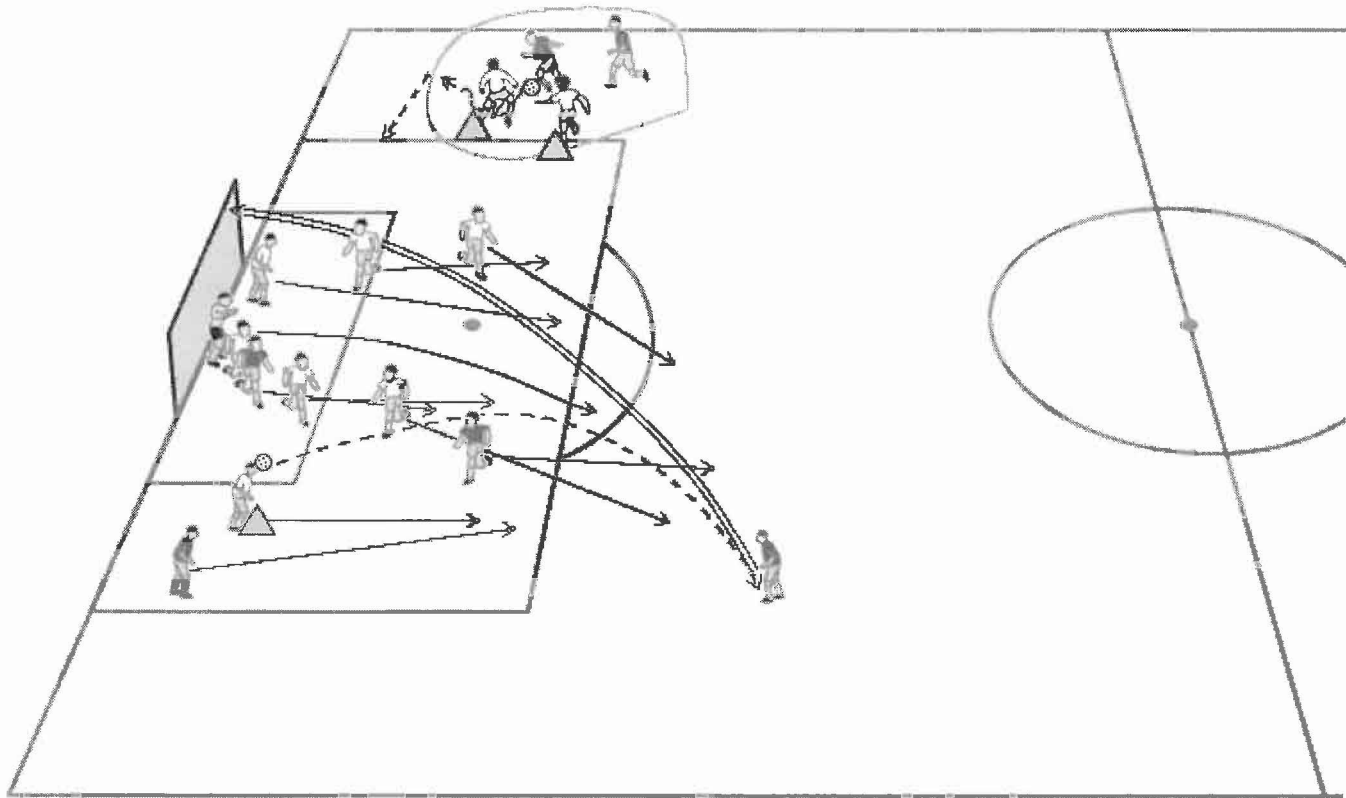
Holandsko – Srbsko a Černá hora

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. nezvládnutý osobní souboj – běžecký – startovní a lokomoční rychlost 2. nedůsledné vzájemné zajišťování hráče v souboji

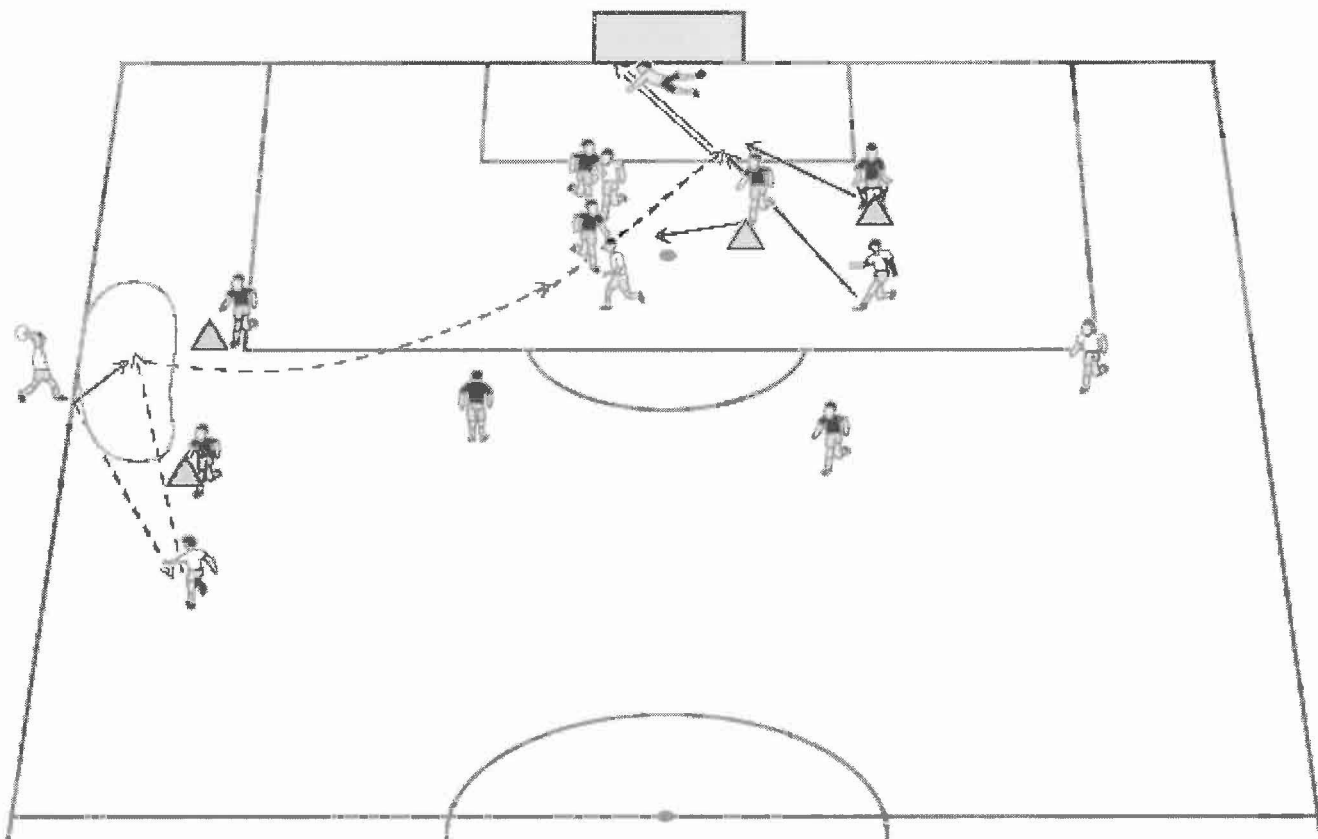
Německo – Portugalsko

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomalá reorganizace obrany po ztrátě míče, způsobená nepříznivým výsledkem 2. ztráta kompaktnosti obranného bloku, jak do hloubky tak i do šířky, souvisí s pomalou reorganizací a s pozdním návratem většiny hráčů po ztrátě míče

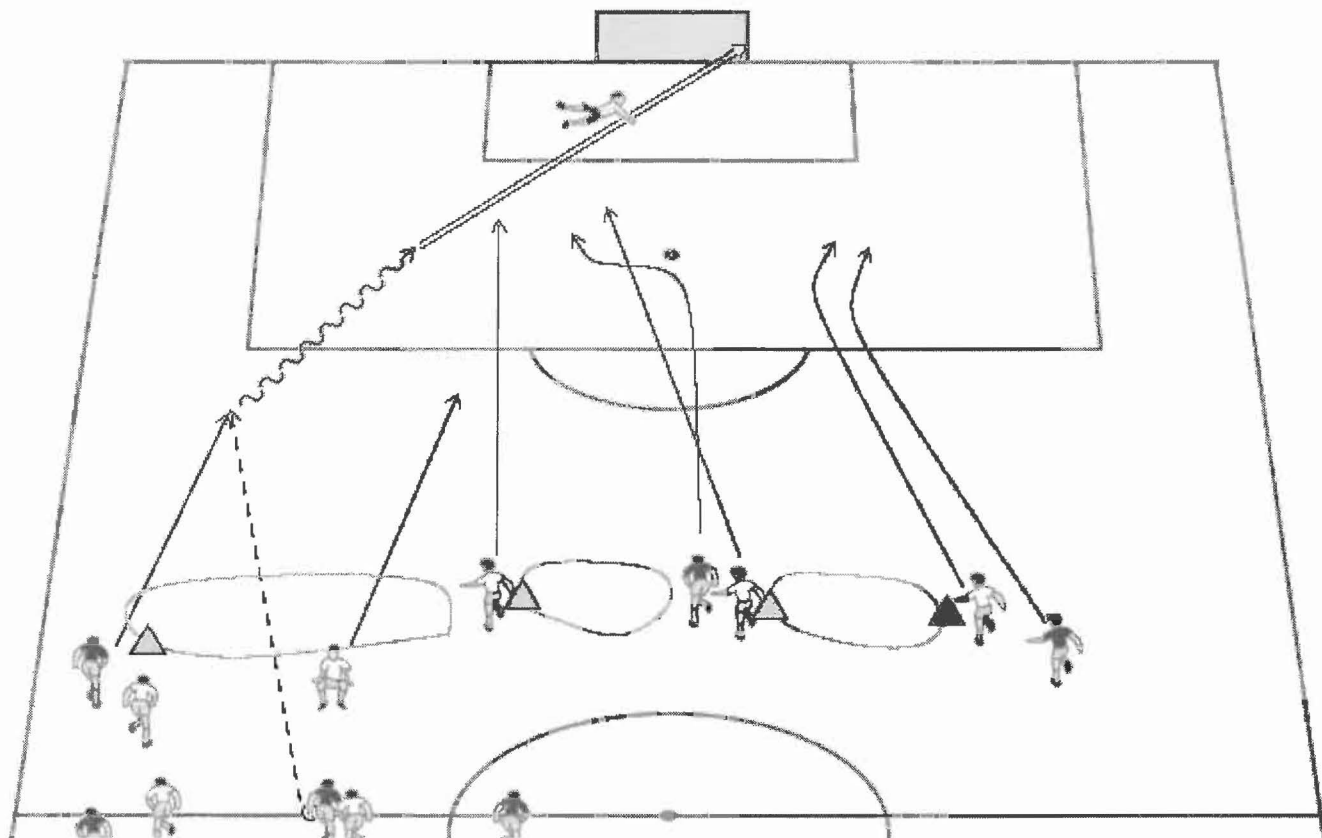
Anglicko – Švédsko

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. nezvládnuté odebrání míče, - chvilková ztráta orientace při které se obránce otočí zády k soupeři 2. nedostatečné kvalitní provedené odvrácení míče od vlastní branky, - do nebezpečného prostoru před pokutové území, přímo na soupeře

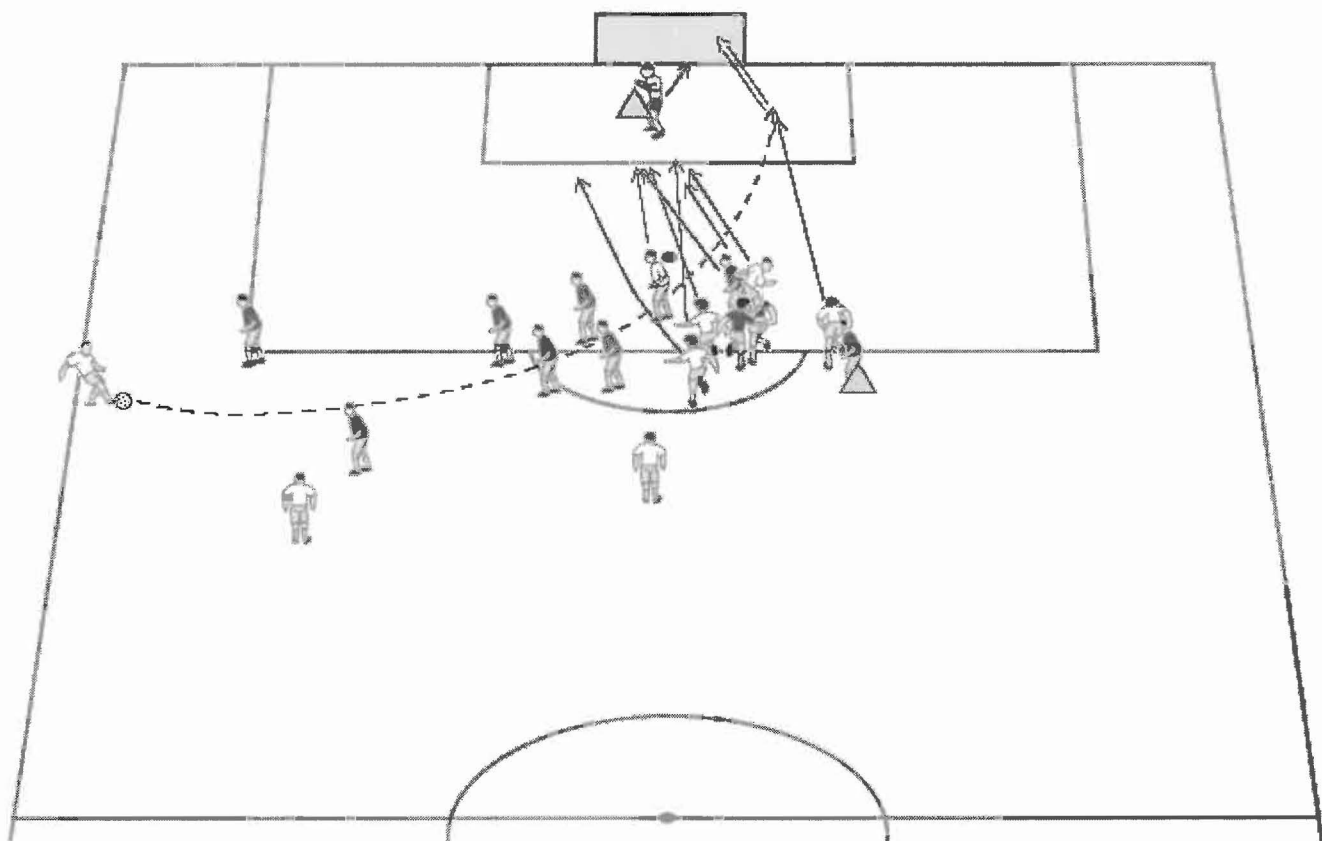
Německo – Argentina

Standardní situace	Vhazování ze zámezí
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. neobsazení vhazujícího hráče, pozdní přístup k vhazujícímu hráči 2. neudržení tvaru ve skupinové formaci, - střední obránce zbytečně opustil svůj prostor, s následným pozdním přebíráním útočníka od krajního obránce

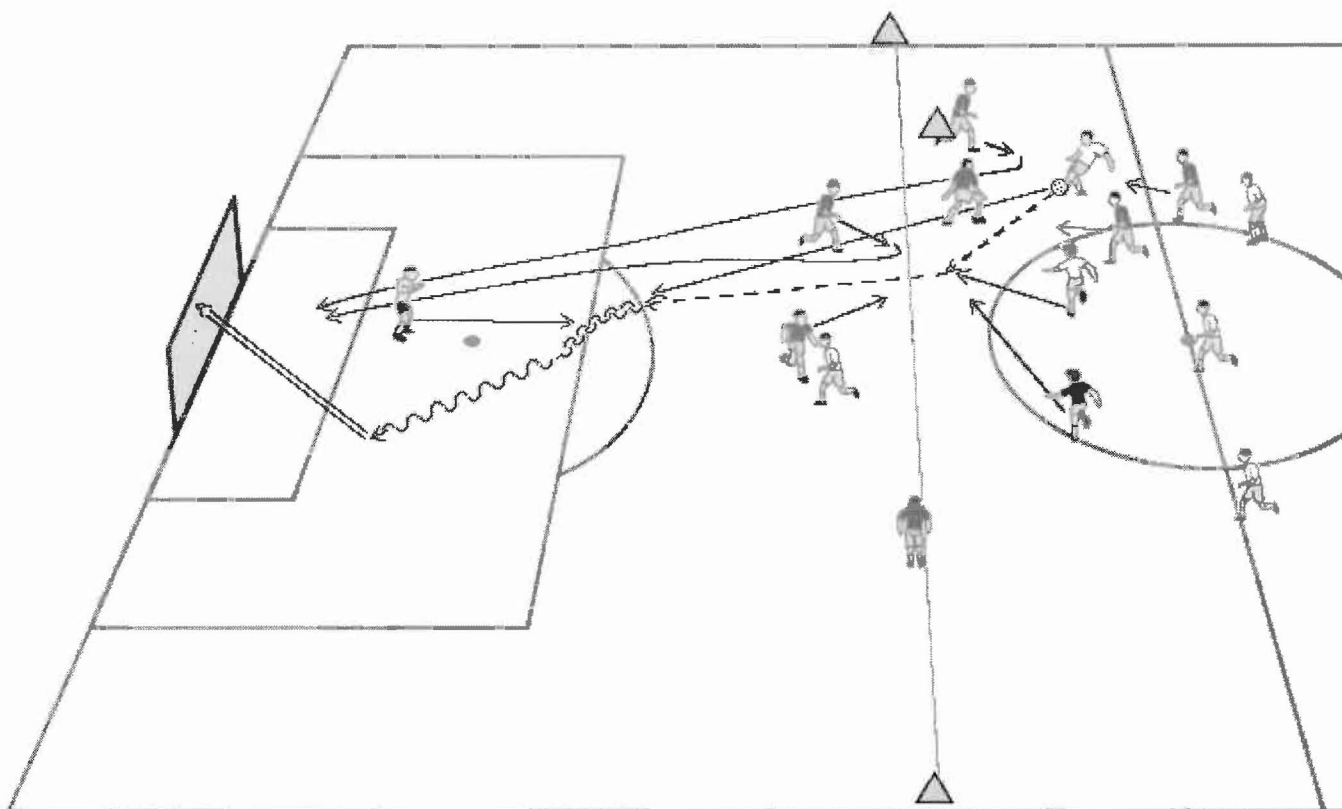
Brazílie – Japonsko

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. ztráta kompaktnosti ve skupinové formaci, - hráči obranné řady se pohybují daleko od sebe, 2. nedůsledné vzájemné zajišťování, - od středního obránce, souvisí ze ztrátou kompaktnosti

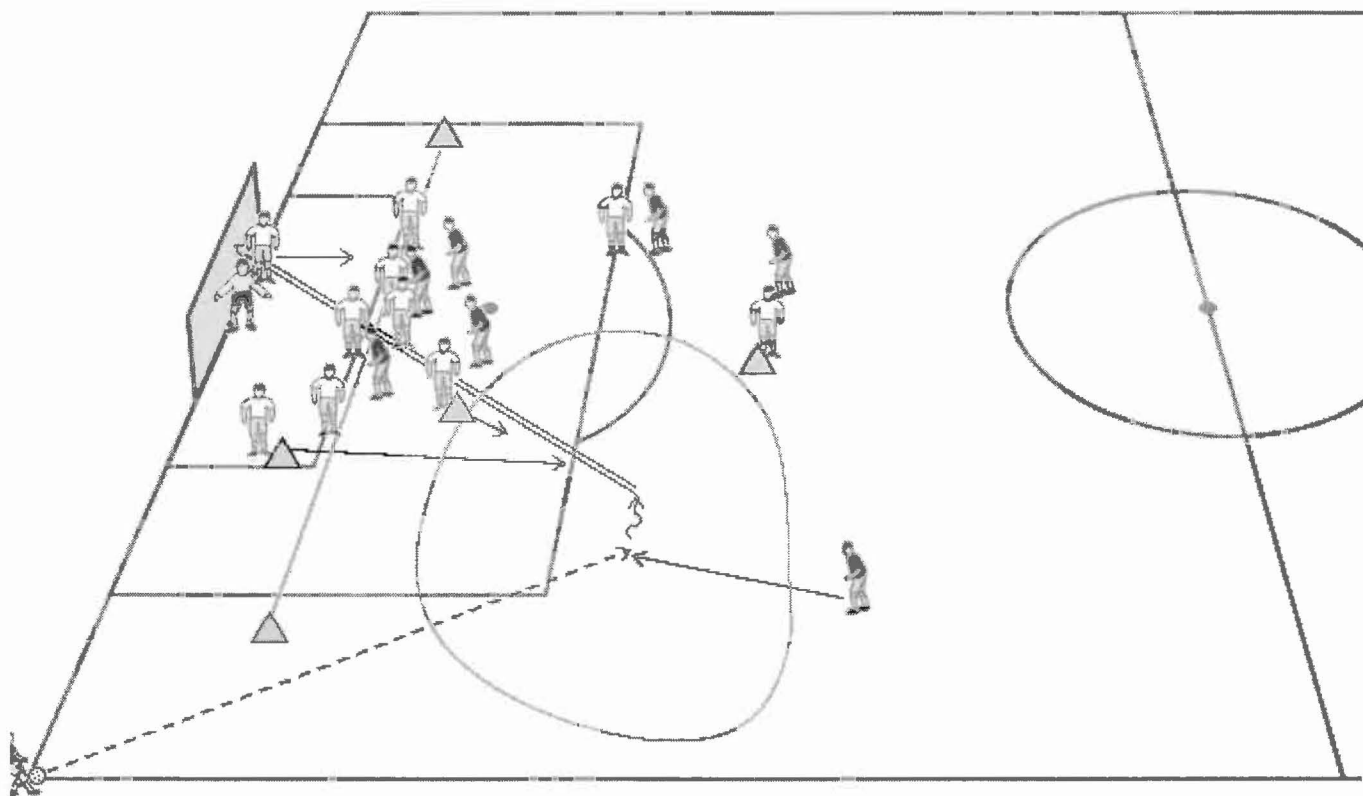
Francie – Brazílie

Standardní situace	Volný kop ze strany hřiště
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. individuální chyba brankáře, - při centru do brankového území zůstane stát na brankové čáře 2. nedůsledné osobní bránění, - obránce po centrovaném míči do pokutového území zůstane stát na místě a nenapojí se na pohyb nabíhajícího soupeře

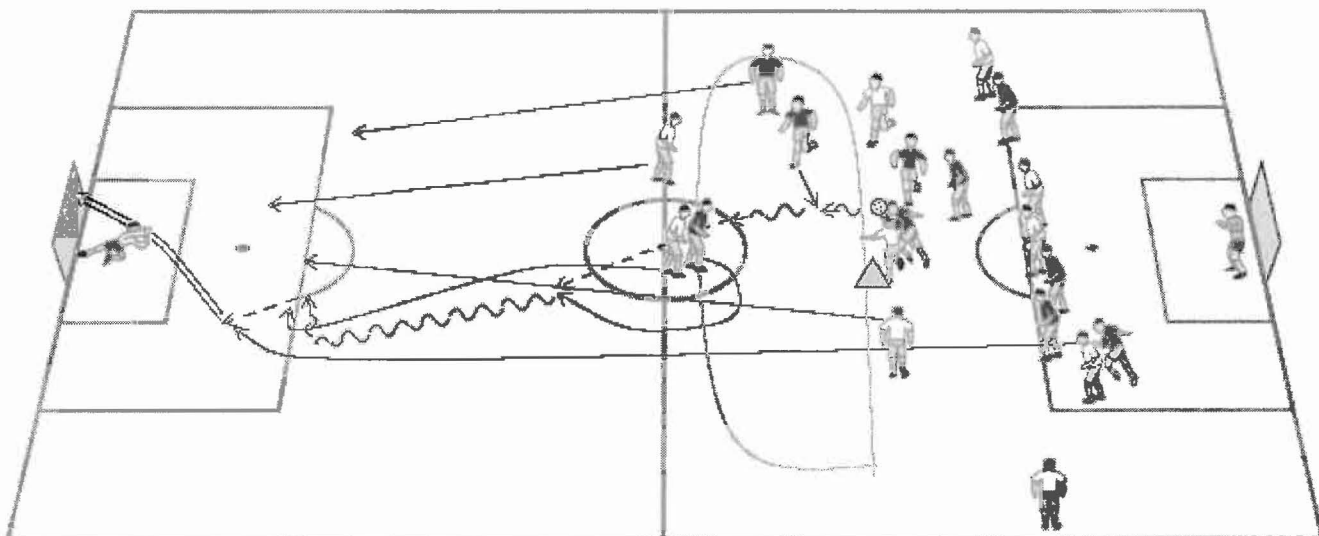
Francie – Španělsko

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> chyba v součinnosti při vystavování soupeře do postavení mimo hru, - není splněná podmínka aktivního tlaku na přihrávajícího hráče, nedůsledné přebírání hráčů, od krajního záložníka, pozdě se napojí na pohyb nabíhajícího hráče

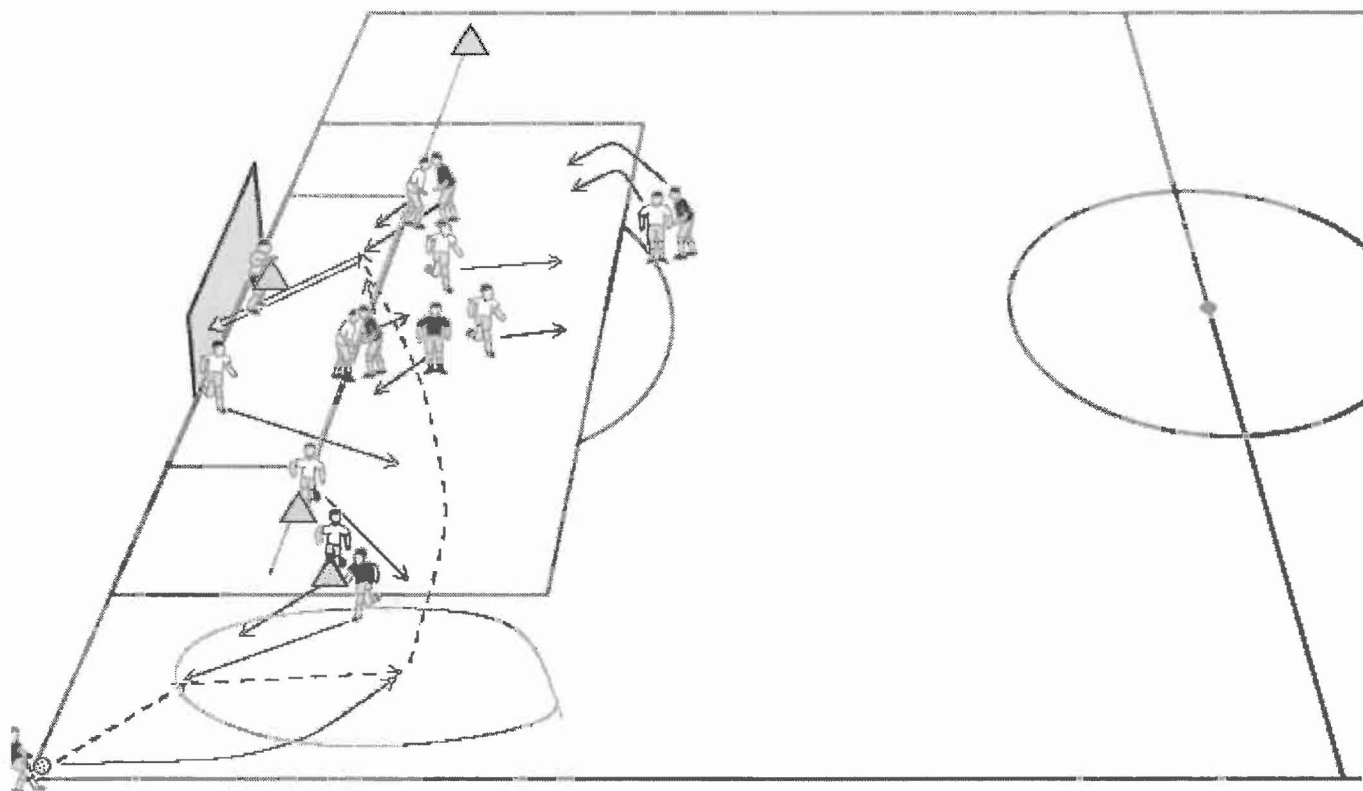
Itálie – Ghana

Standardní situace	Rohový kop
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. celkově nesprávná organizace obranné činnosti, - neobsazení prostoru, přední část pokutového území 2. pomalá reorganizace obrany, - pomalý posun obranného bloku po rozehrání míče s nevytvořeným tlakem na střilejícího soupeře

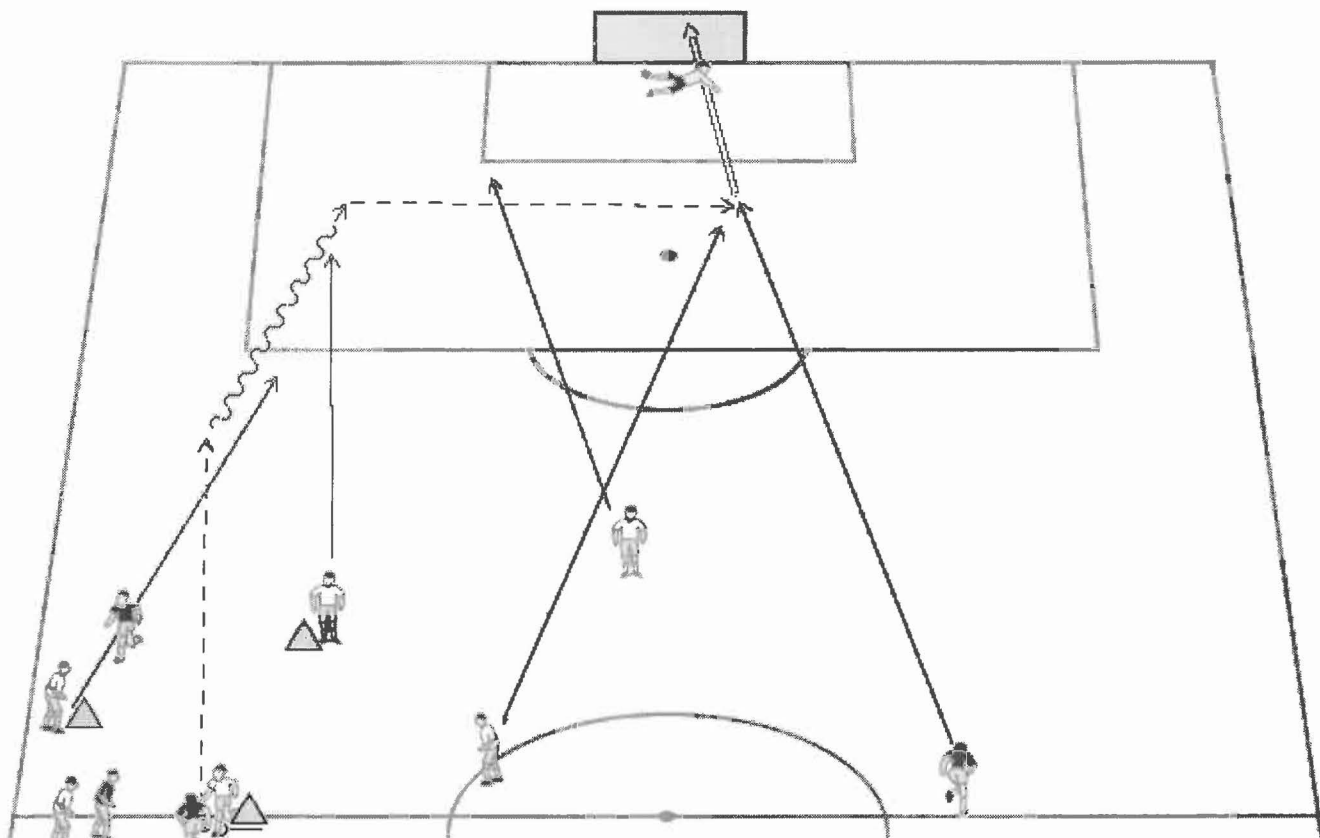
Itálie – Německo

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. pomalá reorganizace obrany, - dána nepříznivým výsledkem, frustrace ze ztráty míče na konci zápasu, na pohyb střídajícího hráče (90m sprint) se obránci nenapojí, 2. prohraný souboj 1 na 1, hráč nepředpokládal vytvoření tak agresivní tlaku od soupeře, s následnou bojácností ve vzdušném souboji

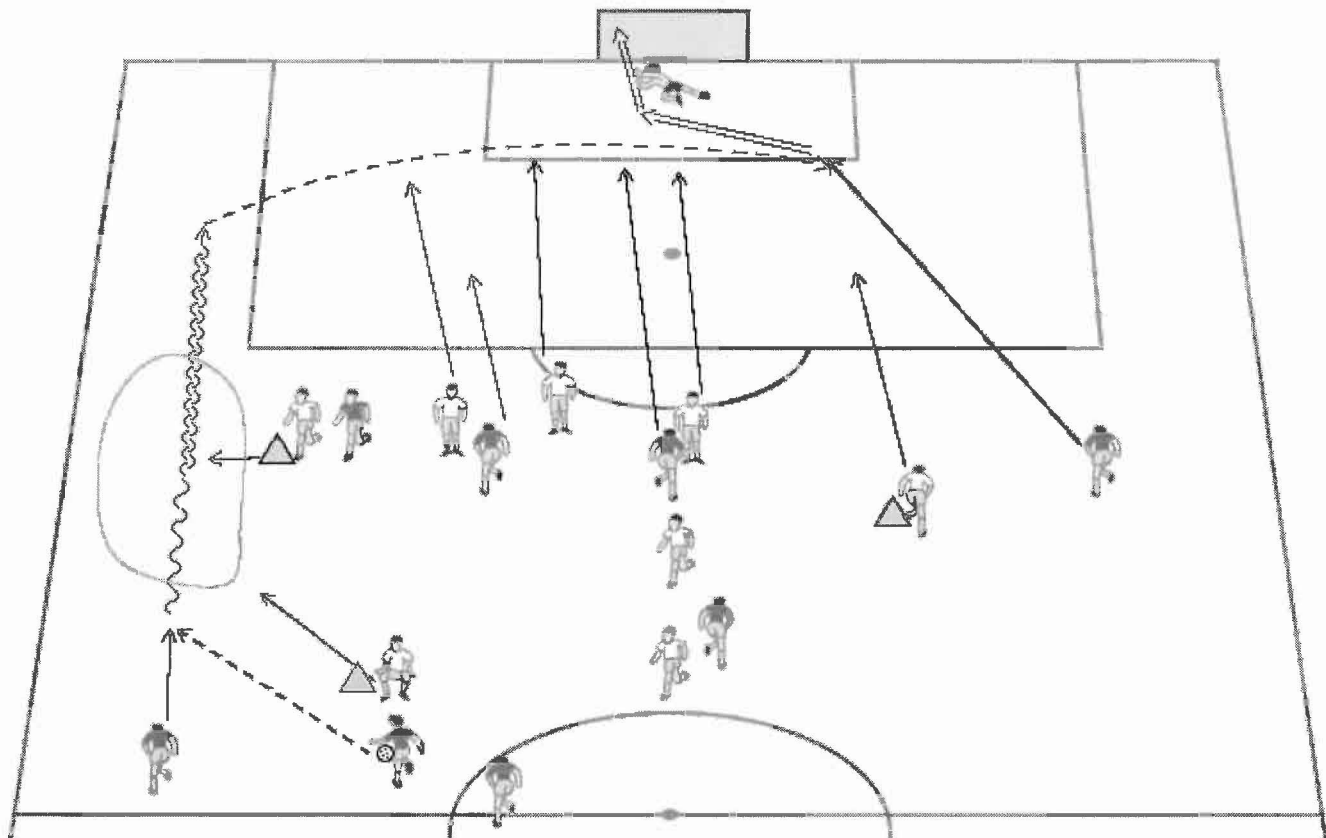
Itálie – Ukrajina

Standardní situace	Rohový kop
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. celkově nesprávná organizace obranné činnosti, - pozdní reakce na rozehrání rohového kopu nakrátko, 2. pomalá reorganizace obrany, - po rozehrání rohového kopu si obranný blok počíná nejednotně, několik hráčů se pohybuje vpřed na úroveň míče, několik zůstane na hranici brankového území, 3. individuální chyba brankáře, nevyběhl na centr směřující do brankového území

Ukrajina – Saudská Arábie

Typ vedení útoku	Rychlý protiútok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. nedůsledné vzájemné zajištění – hráče při rozehrávce i prostoru na pravé straně obrany 2. nezvládnutý osobní souboj, - běžecký sprinterský souboj, nedostatečná rychlost + pozdní reakce na odražený míč

Švýcarsko – Togo

Typ vedení útoku	Kombinovaný útok
Kritické momenty	<ol style="list-style-type: none"> 1. nedůsledné zesílení při obsazování soupeře, - nedostatečně aktivní presink na straně hřiště 2. nedůsledné obsazování hráče bez míče, - pozdní návrat s nabíhajícím útočníkem na druhé straně hřiště, nutnost těsného obsazení útočníka nabíhajícího do pokutového území